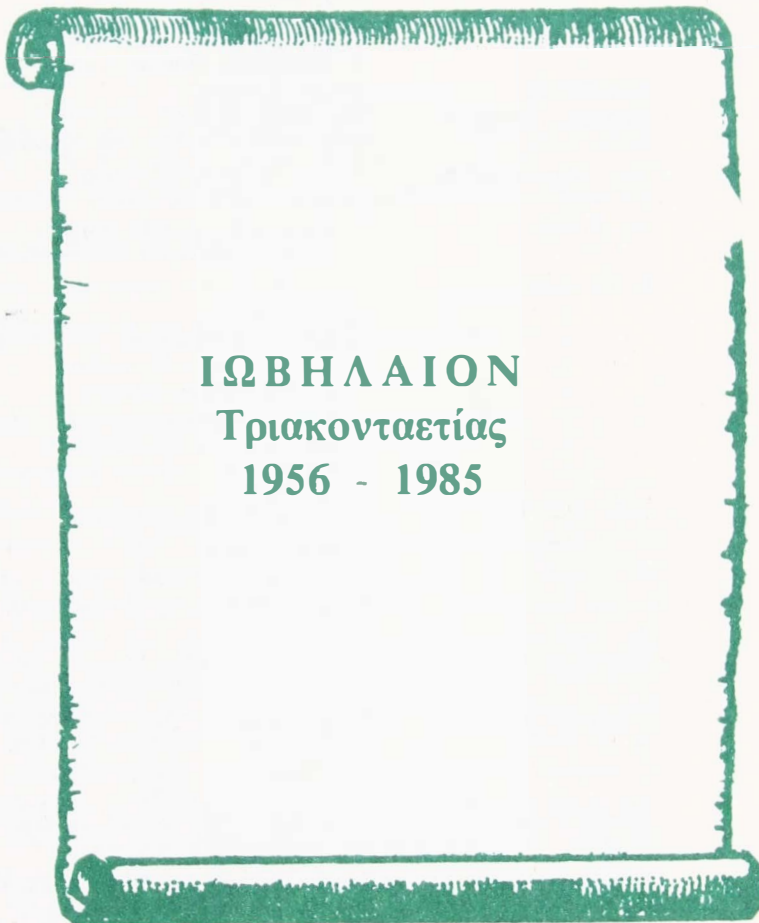

ΙΛΙΣΟΣ

ΕΡΕΥΝΑ-ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ-ΤΕΧΝΗ

ΙΩΒΗΛΑΙΟΝ
Τριακονταετίας
1956 - 1985

ΕΤΟΣ 30ον

ΤΕΥΧΟΣ 166

ΜΑΪΟΣ - ΙΟΥΝΙΟΣ 1985

ΤΙΜΟΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΒΙΒΛΙΩΝ

**ΠΩΛΟΥΜΕΝΩΝ ΕΙΣ ΤΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΤΟΥ «ΙΛΙΣΟΥ» Χαρ. Τρικούπη 26
α' όροφος, Κωδ. 106 79 Τηλέφ. 3620-702**

H.P. Blavatsky	Τò κλειδί τής Θεοσοφίας	350
»	Ή φωνή τής σιγής — Τà πρῶτα βήματα στὸν Ή αποκρυφισμὸ	150
Besant - Leadbeater	Ή Ἀτραπὸς τοῦ Ἀποκρυφισμοῦ	350
N. Sri Ram	Προσέγγισις πρὸς τὴν Πραγματικότητα	100
»	Αἱ βαθύτεραι ὀψεις τής Ζωής	100
Irving S. Cooper	Ή Μετενσάρκωσις	150
An. Besant	Ή ἀπόκρυφη ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου	150
»	Ὁ Ἐσωτερικὸς Χριστιανισμὸς	350
Vivekananda	Κάρμα — Γιόγκα	150
Βενετοῦ - Ἰλαρίωνος	Φῶς στὴν Ἀτραπὸ	100
Krishnamurti	Βλέπε στὴν γ' σελίδα τοῦ ἐξωφύλλου	
Ἄντ. Ἀδριανοπούλου	Ἀρχαῖοι Ἑλληνες φιλόσοφοι	400
»	Οἱ Νόμοι τής Ζωής	200
Ἰω. Βασιλῆ	Τὸ Σημειωματάριο ἐνὸς Μύστου	400
»	Τὰ φυσικὰ δικαιώματα τοῦ ἀνθρώπου	150
K. Μελισσαροπούλου	Ἀποκρυφισμὸς καὶ Μυστικισμὸς δδ. 150, δεμ. 250	
»	Μελετήματα δδ. 350, δεμ. 500	
»	Εἰσαγωγή στὴ Θεοσοφία δδ. 400	
»	ΜΗΤΙΣ (Τὸ βιβλίον τής σοφίας) δεμ. 500	
»	Τὰ βήματα τής Φιλοσοφίας Α' δεμ. 350	
»	Τὰ βήματα τής Φιλοσοφίας Β' 200	
»	Ἐκλογαὶ ἀπὸ τὸν Κρισναμούρτι 250	
»	Ὁ Κρισναμούρτι γιὰ τὸν Διαλογισμὸ 100	
»	Ὁ Ἰησοῦς 150	
»	Ὁ Κομήτης (Θέατρο Ἰδεῶν) 100	
»	«Ἀγνώστῳ Θεῷ» 30	
»	Πέντε Τεκτονικαὶ Ὁμιλίες εἰς Α' 100	
»	Μεγάλαις πράξεις στὴν ἱστορία τῶν Ἑλλήνων 350	
»	Ἀρχαιοελληνικὰ 350	
Χρίστου Α. Ριζοπούλου	Οἱ τίτλοι τῶν Ἑλλήν. Τεκτ. Στ. τής Κύπρου μὲ εἰσαγωγή περὶ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ	200
Περιοδικὸν «ΙΛΙΣΟΣ»	Τόμοι χαρτόδετοι 1965,71,73,74,76 ἕκαστος 200	
»	» 1972,75,77,78,79 » 300	
»	» 1980,81,82,83 » 400	
»	» 1984 » 500	
«ΙΛΙΣΟΣ» Ἐπιλογὴ 1956-58, 1959-61, 1962-65 ἑκάστη δεμένη		400
«ΙΛΙΣΟΣ» Ἐπιλογὴ 1966-1970 χαρτόδετος 400, δεμένη		500

Ἀποστέλλετε τὸ ἀντίτιμον διὰ νὰ τὰ λάβετε ταχυδρομικῶς.

Αἱ ἀποστολαὶ ἐπὶ ἀντικαταβολὴ ἐπιβαρύνονται μὲ δραχμὰς 200

ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ «ΙΛΙΣΟΥ» Δρχ. 100

ΣΥΝΔΡΟΜΗ «ΙΛΙΣΟΥ» Δρχ. 600. Ἐξωτερ. \$ 10, Ἀεροπ. \$ 15

ΔΙΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΛΕΥΘΕΡΑΣ ΣΚΕΨΕΩΣ

Χαρ. Τρικούπη 26 Κωδ. Ταχ. 106 79, Ἀθήναι

Τηλ. 36.20.702

Διευθυντής ΚΩΣΤΗΣ ΜΕΛΙΣΣΑΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΤΟΣ 30ον ● Μάιος - Ιούνιος 1985 ● ΤΕΥΧΟΣ 166

ΚΩΣΤΗΣ ΜΕΛΙΣΣΑΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΗΡΑΚΛΕΙΤΟΣ (544-484)

Ἀπό τὰ «Βήματα τῆς Φιλοσοφίας»

Ὁ Ἡράκλειτος γεννήθηκε στήν Ἐφεσο, ἀπό ἀρχοντική οἰκογένεια πού καταγόταν ἀπό τόν Κόδρο καί ἦταν συνδεδεμένη μέ τά Ἐλευσίνια Μυστήρια. Ἀποσύρθηκε στή μόνωση του Ἱεροῦ τῆς Ἀρτέμιδος, ἀηδιασμένος ἀπό τήν παρακμή τῆς ἐποχῆς του καί τή χαλάρωση τῶν ἠθῶν, πού ἔφερε ὁ πλοῦτος καί ἡ κατάκτηση τῆς Ἐφέσου ἀπό τοὺς Πέρσας. Ὁ Ἡράκλειτος ἀνεζήτησε τήν Ἀλήθεια στήν αὐτοσυγκέντρωση καί ἔγραψε ἔργο «Περὶ φύσεως» στό ὁποῖο μεταχειρίζεται χτυπητές ἱερατικές φράσεις, πλούσιες σέ εἰκόνες, ἀλλά βραχύλογες καί σκοτεινές, σάν χρησμούς Μαντείου. Γι' αὐτό ὀνομάστηκε «Ἡράκλειτος ὁ σκοτεινός». Λέγεται ὅτι ὁ Σωκράτης, στὸν ὁποῖον ὁ Εὐρίπιδης ἐδάνεισε τὸ βιβλίον τοῦ Ἡρακλείτου, ἐπιστρέφοντάς το ἀφοῦ τὸ ἐδιάβασε, εἶπε γι' αὐτό: «Ὅσα ἐνόησα εἶναι ἐξαίρετα. Ὑποθέτω νὰ συμβαίνει τὸ ἴδιο καί γιὰ ὅσα δὲν ἐνόησα».

Ὁ Ἡράκλειτος φρονεῖ ὅτι οἱ αἰσθήσεις δὲν μποροῦν νά δώσουν ἀσφαλῆ γνώση, καί γι' αὐτὸ στηρίζεται στή νόηση καί στό λόγο. Θεωρεῖ τόν κόσμον σάν ἐνιαῖον Ὄλον, τὸ ὁποῖον οὔτε γεννῇ-

θηκε, οὔτε θά πεθάνη. Τό ἐνιαῖον Ὅλον ἀποτελεῖ τή θεότητα, τόν Λόγον. Ἀλλά βρίσκεται σέ διαρκῆ ροή, σέ ἀδιάκοπη ἐναλλαγή. Ἐμφανίζεται συνεχῶς μέ νέες μορφές. Τό κάθε τι ἀλλάζει, περνάει ἀπό διαφορετικές καταστάσεις, μεταβάλλεται. «Πάντα ρεῖ, εἶναι δέ παγίως οὐδέν». Δέν εἶναι δυνατόν νά μῇ κανεῖς δυό φορές στό ἴδιο ποτάμι, διότι τά νερά του συνεχῶς ἀλλάζουν. «Πάντα χωρεῖ καί οὐδέν μένει». Ὑπάρχει, λοιπόν, ἓνα αἰώνιο Γίγνεσθαι, σέ διαρκῆ ροή καί κίνηση. Πίσω ὅμως ἀπό τή μεταβολή ὑπάρχει ὁ Λόγος. «Θεός ἐστίν ἡμέρα καί νύξ, θέρος καί χειμῶν, πόλεμος καί εἰρήνη, κόρος καί λιμός». Ἡ οὐσία τοῦ κόσμου καί τῶν ὄντων εἶναι τό πῦρ. «Κόσμον τόνδε, τόν αὐτόν ἀπάντων, οὔτε τις θεῶν, οὔτε ἀνθρώπων ἐποίησεν, ἀλλ' ἦν ἀεί καί ἔστι καί ἔσται, πῦρ ἀείζων, ἀπτόμενον μέτρα καί σβεννύμενον μέτρα». Ἀπό τό πῦρ προέρχονται τά πάντα καί στό πῦρ ξαναγυρίζουν. «Ἐκ πυρός πάντα καί εἰς πῦρ πάντα τελευτᾷ». Ἡ λειτουργία τῆς μεταλλαγῆς δέν σταματᾷ οὔτε στιγμή. Τοῦτο σημαίνει τό «Πόλεμος πάντων πατήρ».

Ὁ Ἡράκλειτος δεχόταν τήν ἀνακύκληση καί δίδασκε ὅτι, ὅπως ὁ σημερινός κόσμος ἐγίνε ἀπό τό πῦρ, ἔτσι στό τέλος τῆς κοσμικῆς περιόδου θά ξαναγυρίσῃ στήν ἐκπύρωση, γιά νά ξανασχηματισθῇ καί πάλι ἓνας νέος κόσμος, σέ ἀτελεύτητη ἐναλλαγή «χρημοσύνης καί κόρου», δηλαδή ὑπάρξεως χωριστῶν ὄντων καί ἐνώσεως τῶν πάντων στό ἀρχέγονο Πῦρ. «Ἐκ πάντων ἓν καί ἐξ ἑνός πάντα». Ἕνα τμήμα του θεοῦ Πυρός εἶναι ἡ ἀνθρώπινη ψυχή, πού ἐκδηλώνεται στόν ἀνθρωπο σάν λόγος - νόηση. Ὅταν μέ τόν θάνατο ἡ ψυχή ἐγκαταλείπῃ τό σῶμα, γυρίζει στό κοσμικό πῦρ, ἀπό τό ὁποῖο προῆλθε. «Ἐκ πυρός τά πάντα συνεστάναι καί εἰς τοῦτο ἀναλυσθαι· πάντα τε γίνεσθαι καθ' εἰμαρμένην καί διά τῆς ἐναντιοτροπῆς ἡρμόσθαι τά ὄντα· καί πάντα ψυχῶν εἶναι καί δαιμόνων πλήρη». Ὑψιστο ἀγαθό εἶναι ἡ ἐναρμόνιση μέ τή θεία διάταξη τοῦ κόσμου. «Ὁδός ἄνω κάτω μήν». Εὐδαιμονία τῆς πολιτείας εἶναι ἡ συμμόρφωση ὅλων μέ τοὺς νόμους τῆς πόλεως. Στίς θρησκευτικές δοξασίες ὁ Ἡράκλειτος ἀπέδιδε συμβολική σημασία καί ἦταν ἀντίθετος πρὸς τή λατρεία τῶν ἀγαλμάτων καί τίς αἱματηρές θυσίες. Ἀπέβλεπε στό οὐσιαστικό: «Πολυμαθηῖν νόον οὐ δίδασκει».

Ὁ Ἡράκλειτος θεωρεῖται ὁ βαθύτερος μεταξὺ τῶν προσωκρατικῶν φιλοσόφων. Λέγεται ὅτι τίς φιλοσοφικές του ἰδέες τίς πῆρε ἀπό τίς διδασκαλίες τῶν Ὀρφικῶν.

Παραθέτομε 50 ἀπό τά διασωζόμενα 137 Ἀποσπάσματα τοῦ Ἡρακλείτου, ἐπιλέγοντας τά λιγότερο «σκοτεινά», τά περισσότερο

χαρακτηριστικά της νοοτροπίας του Ἐφέσιου φιλοσόφου. Ἡ μετάφρασή τους εἶναι ἀπὸ τὸ βαθυστόχαστο βιβλίον «Ἡράκλειτος» τῆς Μαρίας Μιχαήλ-Δέδε.

50 Ἀποσπάσματα τοῦ Ἡράκλειτου

Ἀπόσπ. 6 <διέσωσεν Ἀριστοτέλης>:

ἽΟ ἥλιος νέος ἐφ' ἡμέρῃ ἐστίν.

<ἽΟ ἥλιος εἶναι καινούργιος κάθε μέρα>.

Ἀπόσπ. 12 <διέσωσεν Εὐσέβιος>:

Ποταμοῖσι τοῖσιν αὐτοῖσιν ἐμβαίνουσιν ἕτερα καὶ ἕτερα ὕδατα ἐπιρρεῖ· καὶ ψυχαὶ δὲ ἀπὸ τῶν ὑγρῶν ἀναθυμῖνται.

<Ἐκείνους ποὺ μπαίνουν στὰ ἴδια ποτάμια τοὺς βρέχουν διαρκῶς καὶ ἄλλα νερά· καὶ οἱ ψυχές ἀναθυμῖνται ἀπὸ τὰ ὑγρά>.

Ἀπόσπ. 19 <διέσωσε Κλήμης>:

Ἀκοῦσαι οὐκ ἐπιστάμενοι οὐδ' εἰπεῖν.

<Δέν ξέρουν οὔτε ν' ἀκούσουν οὔτε νά μιλήσουν>.

Ἀπόσπ. 22 <διέσωσε Κλήμης>:

Χρυσόν γάρ οἱ διζήμενοι γῆν πολλήν ὀρύσσουσι καὶ εὐρίσκουσιν ὀλίγον.

<Ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι ζητοῦν χρυσάφι σκάβουν πολλή γῆ καὶ βρίσκουν λίγο>.

Ἀπόσπ. 27 <διέσωσε Κλήμης>:

Ἀνθρώπους μένει ἀποθανόντας ἄσσα οὐκ ἔλπονται οὐδέ δοκέουσιν.

<Πράγματα τὰ ὁποῖα δέν ἐλπίζουν οὔτε καὶ πιστεύουν περιμένουν τοὺς ἀνθρώπους ὕστερα ἀπὸ τὸ θάνατο>.

Ἀπόσπ. 30 <διέσωσε Κλήμης>:

Κόσμον τόνδε, τόν αὐτόν ἀπάντων, οὔτε τις θεῶν οὔτε ἀνθρώπων ἐποίησεν, ἀλλ' ἦν ἀεὶ καὶ ἔστι καὶ ἔσται πῦρ ἀεὶζωνον, ἀπτόμενον μέτρα καὶ ἀποσβενύμενον μέτρα.

<Τὸν κόσμον αὐτό, ὁ ὁποῖος εἶναι ἴδιος γιὰ ὅλους, δέν ἐπλασε οὔτε κανένας ἀπὸ τοὺς θεοὺς οὔτε ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους ἀλλὰ ὑπῆρχε, ὑπάρχει καὶ θά ὑπάρχει· φωτιά ἀθάνατη ἡ ὁποία ἀνάβει μέ μέτρα καὶ σβύνει μέ μέτρα>.

Ἀπόσπ. 32 <διέσωσε Κλήμης>:

Ἐν τὸ σοφὸν μῦθον λέγεσθαι οὐκ ἐθέλει καὶ ἐθέλει Ζηνὸς οὐνομα.

<Τό "Ενα, τό ὁποῖο εἶναι μόνο ἡ σοφία, δέν θέλει καί θέλει νά ὀνομάζεται Δίας>.

Ἀπόσπ. 35 <διέσωσε Διογένης Λαέρτιος>:

Χρή γάρ εὖ μάλα πολλῶν Ἱστορας φιλοσόφους ἄνδρας εἶναι.
<Πάρα πολλά πράγματα πρέπει νά γνωρίζουν καλά ὅσοι εἶναι φιλόσοφοι>.

Ἀπόσπ. 40 <διέσωσε Διογένης Λαέρτιος>:

Πολυμαθίη νόον ἔχειν οὐ διδάσκει· Ἡσίοδον γάρ ἄν ἐδίδαξε καί Πυθαγόρην αὐτίς τε Ξενοφάνεια καί Ἐκαταῖον.

<Ἡ πολυμαθία δέν σέ μαθαίνει νάχεις νοῦ, γιατί θά δίδασκε τόν Ἡσίοδο καί τόν Πυθαγόρα καί τό ἴδιο ἐπίσης τόν Ξενοφάνη καί τόν Ἐκαταῖο>.

Ἀπόσπ. 41 <διέσωσε Διογένης Λαέρτιος>:

Εἶναι γάρ ἐν τό σοφόν, ἐπίστασθαι γνώμην ὁτέ ἐκυβέρνησε πάντα διὰ πάντων.

<"Ενα εἶναι τό σοφό, νά γνωρίζεις τή Γνώση πού κυβερνάει τά πάντα και διαπερνᾷ τά πάντα>.

Ἀπόσπ. 43 <διέσωσε Διογένης Λαέρτιος>:

Ὑβριν χρή σβεννῦναι μᾶλλον ἢ πυρκαϊήν.

<Περισσότερη ἀνάγκη εἶναι νά σβύνουμε τήν ἀνοσιότητα, παρά τήν πυρκαγιά>.

Ἀπόσπ. 45 <διέσωσε Διογένης Λαέρτιος>:

Ψυχῆς πείρατα ἰών οὐκ ἄν ἐξεύροιο, πᾶσαν ἐπιπορευόμενος ὁδόν, οὕτω βαθύν λόγον ἔχει.

<Δέν θά μπορέσεις νά βρεῖς τίς ἄκρες τῆς ψυχῆς, ὁποιο δρόμο καί ἄν πορευτεῖς· τόσο βαθύ λόγο ἔχει>.

Ἀπόσπ. 47 <διέσωσε Διογένης Λαέρτιος>:

Μή εἰκή περί τῶν μεγίστων συμβαλλώμεθα.

<Νά μή κάνουμε κρίση γιά τά πιό μεγάλα πράγματα στήν τύχη>.

Ἀπόσπ. 49 <διέσωσε Διογένης Λαέρτιος>:

Εἷς ἐμοί μύριοι, ἐάν ἄριστος ᾦ.

<Ὁ ἕνας ἀξίζει γιά μένα μύριους, ἄν εἶναι ἄριστος>.

Ἀπόσπ. 50 <διέσωσε Διογένης Λαέρτιος>:

Οὐκ ἐμοῦ ἀλλά τοῦ λόγου ἀκούσαντας, ὁμολογεῖν σοφόν ἐστίν ἐν πάντα εἶναι.

<"Οχι ἐμένα ἀλλά τόν λόγο ἀφοῦ ἀκούσετε, εἶναι σοφό νά ὁμολογήσετε πώς ὅλα τά πράγματα εἶναι ἕνα>.

Ἀπόσπ. 52 <διέσωσεν Ἰππόλυτος>:

Αἰών παῖς ἐστὶ παίζων πεσσεύων· παιδὸς ἡ βασιλήϊη.

<Ὁ χρόνος –αἰώνας– εἶναι παιδί τό ὅποιο παίζει, μετακινᾷ τοὺς πεσσοῦς. Ἡ βασιλεία ἀνήκει στό παιδί>.

Ἀπόσπ. 53 <διέσωσεν Ἰππόλυτος>:

Πόλεμος πάντων μὲν πατήρ ἐστὶ, πάντων βασιλεὺς, καὶ τοὺς μὲν θεοὺς ἔδειξε τοὺς δὲ ἀνθρώπους, τοὺς μὲν δούλους τοὺς δὲ ἐλευθέρους.

<Ὁ πόλεμος εἶναι πατέρας τῶν πάντων, βασιλεὺς τῶν πάντων, καὶ ἄλλους μὲν ἀνάδειξε σέ ἀνθρώπους ἄλλους σέ θεοὺς, ἄλλους ἔκανε δούλους καὶ ἄλλους ἐλεύθερους>.

Ἀπόσπ. 55 <διέσωσεν Ἰππόλυτος>:

Ὅσων ὄψις ἀκοή μάθησις, ταῦτα ἐγὼ προτιμέω.

<Ὅσα μαθαίνει κανεῖς μέ τήν ὄραση καὶ τήν ἀκοή, αὐτά εἶναι πού ἐγὼ προτιμῶ>.

Ἀπόσπ. 59 <διέσωσεν Ἰππόλυτος>:

Γναφεῖω ὁδὸς εὐθεῖα καὶ σκολίη μία ἐστὶ καὶ ἡ αὐτή.

<Ὁ δρόμος τοῦ κοιλία καὶ ὁ εὐθύς καὶ ὁ καμπύλος εἶναι ἓνας καὶ ὁ ἴδιος>.

Ἀπόσπ. 60 <διέσωσεν Ἰππόλυτος>:

Ὁδὸς ἄνω κάτω μία καὶ ὡυτή.

<Ὁ ἀνήφορος καὶ ὁ κατήφορος εἶναι ἓνας καὶ ὁ αὐτός>.

Ἀπόσπ. 62 <διέσωσεν Ἰππόλυτος>:

Ἀθάνατοι θνητοί, θνητοὶ ἀθάνατοι, ζῶντες τὸν ἐκείνων θάνατον τὸν ἐκείνων δὲ βίον τεθνεῶτες.

<Οἱ ἀθάνατοι εἶναι θνητοί, οἱ θνητοὶ ἀθάνατοι, ζοῦν τὸν θάνατον ἐκείνων, πεθαίνουν τῇ ζωῇ ἐκείνων>.

Ἀπόσπ. 67 <διέσωσεν Ἰππόλυτος>:

Ὁ θεὸς ἡμέρη εὐφρρόνη, χειμῶν, θέρος, πόλεμος, εἰρήνη, κόρος, λιμός, ἀλλοιοῦται δὲ ὅκωσπερ <πῦρ>, ὅποταν συμμιγῇ θυώμασιν, ὀνομάζεται καθ' ἡδονήν ἐκάστου.

<Ὁ θεός, ἡμέρα καὶ νύχτα, χειμῶνας καὶ καλοκαίρι, πόλεμος καὶ εἰρήνη, χορτασμός ὑπερβολικὸς καὶ ἀπόλυτη πείνα, ἀλλοιώνεται σάν τῇ φωτιά, ὅταν ἀνακατωθεῖ μέ θυώματα καὶ παίρνει ὅποιο ὄνομα ἀρέσει στὸν καθένα>.

Ἀπόσπ. 78 <διέσωσεν Ὀριγένης>:

Ἦθος γὰρ ἀνθρώπειον μὲν οὐκ ἔχει γνώμας, θεῖον δὲ ἔχει.

<Ἡ ἀνθρώπινη ὀντότητα δέν ἔχει σοφία, ἡ θεία ἔχει>.

Ἀπόσπ. 79 <διέσωσεν Ὀριγένης>:

Ἀνὴρ νήπιος ἤκουσε πρὸς δαίμονος ὁκωσπερ παῖς πρὸς ἀνδρός.
<Ὁ ἄνθρωπος, ἐμπρὸς στή θεότητα εἶναι σάν τό μικρό παιδί
μπροστά στὸν ἄντρα>.

Ἀπόσπ. 80 <διέσωσεν Ὀριγένης>:

Εἰδέναι δέ χρή τὸν πόλεμον ἔοντα ξυνόν, καὶ δίκην ἔριν, καὶ γινόμενα πάντα κατ' ἔριν καὶ χρεών.

<Ἀλλὰ πρέπει νά ξέρουμε πῶς ὁ πόλεμος εἶναι κοινός σέ ὅλα καὶ ἡ δικαιοσύνη εἶναι ἕρις, καὶ ὅλα γίνονται μέ τήν ἔριδα καὶ τήν ἀνάγκη>.

Ἀπόσπ. 83 <διέσωσε Πλάτων>:

Ἀνθρώπων ὁ σοφώτατος πρὸς θεόν πίθηκος φανεῖται καὶ σοφία καὶ κάλει καὶ τοῖς ἄλλοις πᾶσιν.

<Καί ὁ πιό σοφός ἀπό τούς ἀνθρώπους, συγκρινόμενος μέ τό θεό, θά φανεῖ πίθηκος καὶ στή σοφία καὶ στήν ὁμορφιά καὶ σέ ὅλα τά ἄλλα>.

Ἀπόσπ. 87 <διέσωσε Πλούταρχος>:

Βλάξ ἄνθρωπος ἐπὶ παντί λόγῳ ἐπταῖσθαι φιλεῖ.

<Ὁ βλάκας τῷχει νά τά χάνει σέ κάθε τι πού θ' ἀκούσει>.

Ἀπόσπ. 89 <διέσωσε Πλούταρχος>:

Τοῖς ἐγρηγορόσιν ἕνα καὶ κοινόν κόσμον εἶναι, τῶν δέ κοιμωμένων ἕκαστον εἰς ἴδιον ἀποστρέφεσθαι.

<Στούς ξύπνιους ὁ κόσμος εἶναι ἕνας καὶ ὁ αὐτός, οἱ κοιμισμένοι περιπλανιῶνται ὁ καθένας σέ ἕνα κόσμο τῶν>.

Ἀπόσπ. 90 <διέσωσε Πλούταρχος>:

Πυρός τε ἀνταμοιβή τὰ πάντα καὶ πῦρ ἀπάντων ὁκωσπερ χρυσοῦ χρήματα καὶ χρημάτων χρυσός.

<Ἀνταλλαγή τῆς φωτιᾶς μέ ὅλα καὶ ὅλων μέ τή φωτιά ὅπως τό χρυσάφι μέ τὰ ἐμπορεύματα καὶ τὰ ἐμπορεύματα μέ τό χρυσάφι>.

Ἀπόσπ. 96 <διέσωσε Πλούταρχος>:

Νέκυες γάρ κοπρίων ἐκβλητώτεροι.

<Τά πτώματα πρέπει νά τά ρίχνει κανεῖς μακρύτερα κι' ἀπό τίς κοπριές>.

Ἀπόσπ. 97 <διέσωσε Πλούταρχος>:

Κῦνες γάρ καταβαυζοῦσι ὦν ἂν μή γινώσκωσι.

<Οἱ σκύλλοι γαυγίζουν ἐναντίον αὐτῶν πού δέν γνωρίζουν>.

Ἀπόσπ. 98 <διέσωσε Πλούταρχος>:

Αἱ ψυχαί ὁσμῶνται καθ' Ἄδην.

<Οι ψυχές όσφραίνονται τόν "Άδη>.

Άπόσπ. 99 <διέσωσε Πλούταρχος>:

Εί μή ήλιος ήν, ένεκα τών άλλων άστρων εύφρόνη άν ήν.

<"Αν δέν ήταν ήλιος θά ήταν νύχτα μέ τά άλλα άστρα>.

Άπόσπ. 101α <διέσωσε Πλούταρχος>:

Όφθαλμοί γαρ τών ώτων άκριβέστεροι μάρτυρες.

<Τά μάτια είναι πιό πιστοί μάρτυρες από τά αύτιά>.

Άπόσπ. 102 <διέσωσε Πορφύριος>:

Τῷ μέν θεῷ πάντα καί αγαθά καί δίκαια, άνθρωποι δέ ἅ μέν ἄδικα ύπελήφασιν ἅ δέ δίκαια.

<Γιά τό θεό όλα είναι καλά καί δίκαια, οι άνθρωποι όμως άλλα μέν για δίκαια παίρνουν καί άλλα για ἄδικα>.

Άπόσπ. 103 <διέσωσε Πορφύριος>:

Ξυνόν γάρ ἀρχή καί πέρας επί κύκλου περιφερείας.

<Κοινή είναι ή αρχή καί τό τέλος στόν κύκλο>.

Άπόσπ. 104 <διέσωσε Πρόκλος>:

Τίς γαρ αὐτῶν νόος ἢ φρήν; Δήμων ἄοιδοῖσι πείθονται καί διδασκάλῳ χρεῖωνται ὁμίλῳ οὐκ εἰδότες ὅτι οἱ πολλοί κακοί, ὀλίγοι δέ ἀγαθοί.

<"Αλλά πιό είναι τό πνεῦμα τους ἢ τό λογικό τους; Πείθονται στους λαϊκούς τραγουδιστές καί έχουν δάσκαλό τους τόν ὅγλο χωρίς νά γνωρίζουν πώς οι πολλοί είναι κακοί καί οι καλοί λίγοι>.

Άπόσπ. 107 <διέσωσε Σέξτος>:

Κακοί μάρτυρες ανθρώποισιν ὀφθαλμοί καί ὦτα βαρβάρους ψυχᾶς ἐχόντων.

<Κακοί μάρτυρες, για τούς ανθρώπους πού έχουν βάρβαρες ψυχές, τά μάτια καί τά αύτιά>.

Άπόσπ. 111 <διέσωσε Στοβαῖος>:

Νοῦσος ὑγίειν ἐποίησεν ἡδύ, κακόν αγαθόν, λιμός κόρον, κάματος ἀνάπαυσιν.

<"Η άρρώστια έκανε τήν υγεία γλυκειά, τό κακό τό καλό, ή πείνα τό χόρτασμα, ή κούραση τήν άνάπαυση>.

Άπόσπ. 112 <διέσωσε Στοβαῖος>:

Σωφρονεῖν ἀρετή μεγίστη, καί σοφίη ἀληθέα λέγειν καί ποιεῖν κατὰ φύσιν ἐπαῖοντας.

<"Η πιό μεγάλη άρετή είναι ή φρόνηση, ή σοφία είναι νά λές τήν αλήθεια καί νά πράττεις σύμφωνο μέ τή φύση>.

Ἀπόσπ. 113 <διέσωσε Στοβαῖος>:

Ξυνόν ἐστί πᾶσι τό φρονέειν.

<Τό νά σκέπτεται κανεῖς εἶναι κοινό σέ ὅλους>.

Ἀπόσπ. 116 <διέσωσε Στοβαῖος>:

Ἀνθρώποισι πᾶσι μέτεστι γινώσκειν ἑωυτούς καί φρονεῖν.

<Σέ ὅλους τούς ἀνθρώπους ἔχει δοθεῖ τό νά γνωρίζουν τόν ἑαυτό τους καί νά σκέπτονται>.

Ἀπόσπ. 117 <διέσωσε Στοβαῖος>:

Ἀνήρ ὁκόταν μεθυσθῇ, ἄγεται ὑπό παιδός ἀνήβου σφαλλόμενος, οὐκ ἐπαίων ὅκη βαίνει, ὑγρὴν τήν ψυχὴν ἔχων.

<Ὅταν μεθύσει ὁ ἀντρας ἄγεται ἀπό ἀνηβο παιδί χωρίς νά ξέρει ποῦ πηγαίνει καί χωρίς νά κρατιέται στά πόδια του, γιατί ἡ ψυχὴ του εἶναι ὑγρή>.

Ἀπόσπ. 119 <διέσωσε Στοβαῖος>:

Ἦθος ἀνθρώπῳ δαίμων.

<Ὁ χαρακτήρας εἶναι στὸν ἀνθρωπο ὁ δαίμονάς του>.

Ἀπόσπ. 123 <διέσωσε Στοβαῖος>:

Φύσις δέ κρύπτεσθαι φιλεῖ.

<Ἡ Φύση ἀγαπᾷ νά κρύβεται>.

Ἀπόσπ. 124 <διέσωσε Στοβαῖος>:

Ὡσπερ σάρμα εἰκὴ κεχυμένων ὁ κάλλιστος κόσμος.

<Ὁ ὠραιότατος κόσμος σάν ἓνας σωρὸς σκουπίδια ἔτσι στήν τύχη χυμένα>.

Ἀπόσπ. 126 <διέσωσε Στοβαῖος>:

Τά ψυχρά θέρεται, θερμόν ψύχεται, ὑγρόν αὐαίνεται, καρφαλέον νοτίζεται.

<Τά ψυχρά θερμαίνονται, τό θερμό ψύχεται, τό ὑγρό ξηραίνεται, τό ξηρό ὑγραίνεται>.

Ἀπόσπ. 129 <διέσωσε Διογένης Λαέρτιος>:

Πυθαγόρης Μνησάρχου Ιστορίην ἡσκησεν ἀνθρώπων μάλιστα πάντων καί ἐκλεξάμενος ταύτας τὰς συγγραφάς ἐποίησατο ἑαυτοῦ σοφίην, πολυμαθείην, κακοτεχνίην.

<Ὁ Πυθαγόρας ὁ γιὸς τοῦ Μνησάρχου ἀσχολήθηκε μέ τή μάθησιν τῶν ἀνθρώπων, ὅσο κανένας ἄλλος κι' ἀφοῦ τήν μάζεψε στά βιβλία του, ἔφτιαξε τή δική του σοφία, τήν πολυμαθεία, τήν κακοτεχνία>.

Ἀπόσπ. 135:

Συντομωτάτην ὁδὸν ἔλεγε εἰς εὐδοξίαν τό γενέσθαι ἀγαθόν.

<Τόν πιδό σύντομο δρόμο γιά νά φτάσει κανείς στήν καλή φήμη, ἔ-
λεγε τήν ἀρετή>.

Ἀπόσπ. 137 <διέσωσε Στοβαῖος>:

Ἔστι γάρ εἰμαρμένα πάντως.

<Πάντως ὑπάρχουν πεπρωμένα>.

ΛΟΥΛΑ Δ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ

Εἶταν τό χρῶμα

Εἶταν τό χρῶμα

ἓνα βαθύ γαλάζιο, ὅμοιο

μέ κάλυκες ἀπό κρίνο

Κ' εἶταν ἡ μέρα ἓνα βλέμμα

μικρῆς Ἀθηναίας ἐταίρας.

Κι ὁ Ἰλισός

ρυάκι, φλέβα ἀνοιχτή

στό σῶμα τῆς Ἀθήνας.

Κάπου κεῖ, θυμᾶσαι

στά τετρακόσια τόσα χρόνια πρὶν Χριστοῦ

Τί γυρεύεις τώρα νά μοῦ πεῖς.

Ὅλα ἄλλαξαν στήν πολιτεία.

Μόνο ἡ μνήμη ἀπομένει,

στίς κολώνες τοῦ Ἑρέχθειου

ἀσωτεύει μέσα ὁ Χρόνος!

Στόν Παρθενῶνα ἱεουργεῖ

ἡ φωνή τῆς Παλλάδας Ἀθηνᾶς.

Ἀκόμα τούτη ἡ Ἀνοιξη

μᾶς ἐλέγχει τή συνείδηση

γιά ἓνα ὑπέρτατο Χρέος!

ΝΙΚΟΣ Α. ΤΕΝΤΑΣ

Ὡδή τοῦ μαύρου ἀδερφοῦ

Στόν Οὐρανό, πού μάρτυρες γκρεμίσαν τούς πυλῶνες,
ἀστέρι ὀρθοπλήρωσες σά ματωμένο ρόδο
μ' ὄλη τήν πίκρα π' ἄνθισε καὶ μὸς στῆς γῆς τόν κόρφο
καί στόλισε τό πέτρινο φεγγάρι τῶν ἐλπίδων της
μέ δυό πηγάδια δάκρυα κι ἓνα ποτάμι μῖσος.
Ἀστέρι βλέμμα ἐλαφιοῦ σέ ρέμα στερεμένο.

Τό βόλι τό φαρμακερό ἐστοίχειωσε τή χύρα
κι ἀπό τούς μαύρους κεραυνούς οἱ ἀνάσες σιγοτρέ-
μουν.
Ποιός λόγος, τώρα, ταπεινός μέ τόν ἀχό καμπάνας
τό μήνυμα θά διαλαλεῖ Ὀλύμπιας ἰδέας;

Ἀχ! ἀδερφέ μου, ἄφησες ἓνα κενό χρυσόνειρα!

Ἔτσι πού στέκουσουν ὀρθός στοῦ μέλλοντος τή θύρα,
μ' ἀλήθεια μεταλάβαινες τούς δούλους τῶν ἐμπόρων
στήν ἀγορά νά στήσουνε τόν νόμο τῆς ἀγάπης.
Εἴσουν γετναῖος κι ἔκλαιγες στούς θρήνους τῶν γε-
ρῶντων.

Ἐἴσουν σοφός κι ἀνάσταινες καινούρια πολιτεία
μέ σπόρους ὦριων λουλουδιῶν στούς νεκρωμένους
βράχους.

Ἡ πράξη σου τήν Δελφική μετροῦσε ἱερότητα!

Γυμνή θά φάνταζε ἡ γῆ χωρίς τήν ἀρετή σου.
Μά ἡ θανή σου βλόγησε τό δίκιο τοῦ ἀγῶνα
γιά ν' ἀνατείλει στούς Λαούς τῆς λευτεριᾶς ὁ ἥλιος
πολύχρωμος ταξιδευτής στόν κῆπο τῆς καρδιᾶς μας,
διδάχε, μαῦρε ἀδερφέ, Μαρτίνε Λουῥθερ Κίνγκ...

Μάης 1968

Γ. Φτέρης

Ἡ ἐπίδρασις τοῦ Ὀρφῆως ἐπὶ τοῦ Χριστιανισμοῦ.

Ἀπὸ τὸ «*Ἐλεύθερον Βῆμα*» τῆς 11/4/1928

ΠΑΡΙΣΙ, Ἀπρίλιος.—Ποία ὑπῆρξεν ἡ ἐπίδρασις τοῦ ἑλληνικοῦ παρελθόντος ἐπὶ τῆς πρωτογόνου χριστιανικῆς διαμορφώσεως; Τὸ ζήτημα τοῦτο ἔχει δώση ὡς γνωστόν, ἀφορμὴν εἰς μίαν ἀξιόλογον ἔρευναν τῶν σχέσεων μεταξὺ ἑλληνισμοῦ καὶ χριστιανισμοῦ, παρὰ τὴν περιωρισμένην θεολογικὴν ἀντίληψιν ὅτι στρέφεται κατὰ τοῦ δευτέρου, ὑπὸ τὴν ἔννοιαν ὅτι μέ τὸ νὰ παρεισάγη στοιχεῖα φιλοσοφίας καθαρῶς παγανιστικά, ἐλαττώνει τὴν θεϊκὴν πρωτοτυπίαν τοῦ νέου θρησκειώματος. Ἀφήνοντες ἄθικτον ὁλωσδιόλου τὸ κεφάλαιον τῆς πίστεως, δηλαδὴ περικριζόμενοι εἰς τὰς προόδους τὰς ὁποίας ἐπραγματοποίησεν ἡ μέθοδος τῆς φιλελευθέρας κριτικῆς, θὰ φέρωμεν ἐνταῦθα μίαν σύντομον περίληψιν τῶν ἰδεῶν, αἵτινες προβάλλονται ἀπὸ τοὺς συζητοῦντας. Τὸ πρόβλημα τῆς ἐπιδράσεως τῶν ἑλληνικῶν μυστηρίων ἐπὶ τοῦ χριστιανισμοῦ ἔχει τεθῆ ἀπὸ ἀρκετοῦ χρόνου, ὅπως ἀποδεικνύει ἡ εὐρυτάτη βιβλιογραφία του. Ἐχομεν ὑπ' ὄψιν μας λεπτομερέστερον τὴν μελέτην τοῦ Ἀντρέ Μπουλανζέ, ἡ ὁποία ἄλλωστε καὶ συγκεφαλαιώνει τὰς γενομένας παρατηρήσεις. Διὰ τὸν συγγραφέα αἱ τελευταῖαι ἱστορικαὶ ἔρευναι ἐν σχέσει μέ τὰς ἑλληνικὰς θρησκείας, τὸν ἑλληνιστικὸν Ἰουδαϊσμόν καὶ τὴν πρώτην χριστιανικὴν ἐποχὴν, ἔφερον ἀναμφισβητήτως εἰς τὸ φῶς γεγονότα οὐσιωδέστατα. Ἡ ἐπανάστασις ἐπῆλθε εἰς μίαν περιφέρειαν, ἣτις εἶχεν ἤδη ὑπόσθῃ τὴν ἐπιρροὴν τῆς ἑλλάδος, μέ ἄλλα λόγια εἰς τοὺς τόπους αὐτοὺς, κατὰ πρῶτον τοὺς καλλιεργημένους προγενεστέρως ἀπὸ τὸν ἑλληνικὸν πολιτισμόν, ἡ νέα θρησκεία ἔλαβε συνειδησιν ἑαυτῆς καὶ ἐξεφράσθη ὡς δόγμα. Πράγμα τὸ ὁποῖον σημαίνει ὅτι εὗρεν ἕνα προπαρασκευασμένον πλαίσιον διὰ νὰ τοποθετηθῇ. Αἱ δυσκολίαι δημιουργοῦνται ἀφ' ἧς στιγμῆς ἡ ἔρευνα ἀναλαμβάνει νὰ καθορίσῃ τὰ ὅρια καὶ τὸ βάθος τῆς ἀνωτέρω ἐπιδράσεως. Ἡ προσπάθεια τοῦ κ. Μπουλανζέ εἶνε νὰ ἀναζητήσῃ τὰ ἵχνη ὅλων τῶν κατὰ μέρος στοιχείων, ἅτινα συν-αποτελοῦν τὴν ἀτμοσφαῖραν τοῦ παγανιστικοῦ περιβάλλοντος ἐν-θα ἀνεπτύχθη ὁ χριστιανισμός. Ὑπὸ τὴν ἔννοιαν ταύτην, ὁ ὀρφισμός, δηλαδὴ ἡ ἀξιολογώτερά θρησκευτικὴ ἐκδήλωσις τοῦ πα-

λαιοῦ κόσμου, προκαλεῖ ἀμέσως τό κριτικόν ἐνδιαφέρον του. Ἡ συγγένειά του πρὸς τόν χριστιανισμόν παρουσιάζεται τόσο προφανῆς, ὥστε ἐκ τῶν προτέρων νά δικαιολογήσῃ τήν σοβαρότητα τῆς ἐρεῦνης. Ὁ ὀρφισμός ἔχει ἓνα θεόν, ὁ ὁποῖος πάσχει, ἀποθνήσκει καί ἐπανέρχεται εἰς τόν κόσμον. Ἐγγυᾶται εἰς τοὺς πιστοὺς τήν ἐξαγοράν ἐνός ἀρχικοῦ ἁμαρτήματος, μίαν μυστικήν ἀνάστασιν καί ὕστερα ἀπὸ τόν θάνατον τήν πλήρη ἔνωσιν μετὰ τοῦ Θεοῦ. Κηρύττει ἐπίσης τήν δίαίταν τῆς ἀγνότητος καί τόν ἀσκητικόν βίον, ἀντιλαμβανόμενος τήν ζωὴν τοῦ ἀνθρώπου ὡς μίαν σκληράν δοκιμασίαν ὅποθεν πρέπει νά διέλθῃ διὰ νά ἐξαγνισθῇ. Πράγματι ἀπὸ τοῦ δευτέρου αἰῶνος μετὰ Χριστόν, ὁ χριστιανισμός δέν διακρίνεται ἀπὸ τὰς ἄλλας θρησκευτικὰς παραδόσεις τῆς εἰδωλολατρικῆς περιόδου, αἱ ὁποῖαι ὑποδεικνύουν τήν ἀνάγκην μιᾶς ὑπερτάτης ἐνώσεως μετὰ τοῦ Θεοῦ. Ὀλίγον ἀργότερα ὁ αὐτοκράτωρ Ἀλέξανδρος Σεβῆρος δέν καταπλήσσει κανένα τοποθετῶν εἰς τό ἰδικόν του παρεκκλήσιον τήν εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ παρά τό πλευρόν τοῦ Ὀρφῆως. Βεβαίως οἱ πρῶτοι χριστιανοί, μέ τόν εὐλογον φανατισμόν τῆς νέας πίστεως, ἀποκρούουν αὐτοῦ τοῦ εἰδους τὰς παρομοιώσεις. Ἀλλά τοῦτο δέν τοὺς ἐμποδίζει νά θεωροῦν τόν Ὀρφέα τοῦλάχιστον ὡς ἓνα σύμβολον τοῦ Χριστοῦ καί νά ἐμφανίζουν μάλιστα τόν κιθαρῳδόν εἰς τὰς κατακόμβας μέ τὰς παραστάσεις τῆς τέχνης των. Τίθεται κατόπιν τούτου τό ἐρώτημα: ποίαν γνῶσιν τοῦ ὀρφισμοῦ εἶχε τό πρῶτον παλαιστινιακόν περιβάλλον, ὅποθεν ἐξῆλθεν ἡ ἀποστολική κοινότης, ὁ Παῦλος καί οἱ ἀπολογισταί, ποῖον ρόλον αὕτη διεδραμάτισε καί ποία ὑπῆρξεν ἡ σημασία τῶν ὀρφικῶν παραστάσεων κατὰ τήν πρωτόγονον χριστιανικὴν ἐποχὴν; Πρὸς διευκόλυνσιν τῆς ἐρεῦνης ταύτης, καθορίζει ἐν πρῶτοις τόν χαρακτῆρα τοῦ ὀρφισμοῦ, δεδομένων τῶν παρεξηγήσεων αἰτινες σχετικῶς ἐνεφιλοχώρησαν. Ὀρφισμός ἐθεωρεῖτο κάθε μυστικιστικὴ καί ἀναμορφωτικὴ κίνησις σημειωθείσα πρὸ Χριστοῦ εἰς τήν περιοχὴν τῆς θρησκείας. Ἦτοι ὅλοι ἀνεξαιρέτως οἱ ἡθικοὶ καί θρησκευτικοὶ νεωτερισμοί, ἡ πανθεϊστικὴ ἔννοια μιᾶς παγκοσμίου θεότητος, ἡ μεταμόρφωσις τῶν ἰδεῶν εἰς ἀξίας τῆς ζωῆς καί τοῦ θανάτου, ἡ σκέψις ἐπὶ τῶν ποινῶν τοῦ ὑπερπέραν, ἡ φροντίς διὰ τήν ἀθανασίαν, ἡ πίστις ἐπὶ τήν λυτρωτικὴν δύναμιν τοῦ ἀσκητισμοῦ, ἐπὶ τέλους μία περισσότερον εὐκρινὴς ἀντίληψις ὅσον ἀφορᾷ τό ζήτημα τῆς προσωπικῆς εὐθύνης. Διὰ τόν Μπουλανζέ ὁ ὀρφισμός ἀποτελεῖ μίαν ἐξιδανικευμένην μορφήν αὐτῆς τῆς ἠθικῆς ἐπαναστάσεως. Ἐρωτᾶται: εἶχεν εἰσέλθῃ εἰς τοὺς ἐβραϊκοὺς κύκλους, ὅπου ἔλαβε τήν πρώτην διαμόρφωσίν του ὁ χριστιανισμός; Τό ὅτι οἱ ἐλληνίζοντες Ἀλεξανδρινοὶ Ἑβραῖοι

τόν ἐγνώριζον δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία. Δὲν δύναται ὁμως νά λε-
χθῇ τό ἴδιον καί διὰ τοὺς κατοικοῦντας εἰς τὴν Ἰουδαίαν, μολονότι
ἄλλοι ἐρευνηταί, ὅπως ὁ Μοκίορο ἐπὶ παραδείγματι, εἶνε βέβαιοι
καί περὶ τούτου. Ὁ Ἰώσηπος μάλιστα εὕρισκε ὅτι αἱ θεωρίαι των
ὅσον ἀφορᾷ τὴν φύσιν καὶ τὸν προορισμὸν τῆς ψυχῆς εἶχον πρὸς
τάς ὀρφικὰς καὶ τὰς πυθαγορικὰς μεγάλας ὁμοιότητας. Ἀλλὰ ἡ
μαρτυρία, ἂν ὄχι ὑποπτος, καθιστᾷται ὑπερβολικὴ ὁπωσδήποτε, ὡς
ἱστορικὸν δοκουμέντον, λόγῳ τῆς πασιγνώστου τάσεως τοῦ Ἰω-
σήπου, ὅπως βλέπη συνήθως ὅλα τὰ πράγματα ἀπὸ τῆς ἑλληνικῆς
πλευρᾶς των. Ἡ ἐπικρατοῦσα γνώμη εἶνε ὅτι ἡ παγανιστικὴ ἐπι-
δρασις ἡσκήθη μέσω τῆς ἐβραϊκῆς κοινότητος τῆς Ἀλεξανδρείας,
ἡ ὁποία, μολονότι διατηροῦσα τὴν ἐθνικὴν θρησκείαν της, ἀναμ-
φισβητήτως ἐξελληνίσθη εἰς τοιοῦτον μάλιστα βαθμὸν, ὥστε νά
λέγεται ὅτι καὶ ἐλησμόνησε τὴν μητρικὴν της γλῶσσαν. Ἡ ἴδια πα-
ρατήρησις γίνεται καὶ ὡς πρὸς τὸν ἀπόστολον τῶν ἐθνῶν. Ὁ Παῦ-
λος, γεννηθεὶς εἰς τὴν Ταρσὸν τῆς Κιλικίας, ἔνθα ἀπὸ τῆς ἐποχῆς
τῶν Σελευκιδῶν ὑπῆρχεν ἑλληνικὴ μόρφωσις, σχολαὶ ρητόρων καὶ
φιλοσόφων, παρὰ τὴν καθαρῶς ραββινικὴν θεολογίαν τὴν ὁποίαν
παρηκολούθησε εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, φαίνεται ὅτι εἰς τὴν γενέτει-
ραν ἔλαβε τὴν ἀφορμὴν νά ἐπικοινωνήσῃ μέ τὴν Ἑλλάδα. Ὁ Μο-
κίορο σχετικῶς νομίζει ὅτι ἡ διέλευσις τοῦ Ἰουδαϊκοῦ χριστιανι-
σμοῦ εἰς τὸν ἑλληνικὸν ἐπῆλθε μέσω τοῦ ὀρφισμοῦ, καὶ ὅτι ἡ χρι-
στολογία τοῦ Παύλου, δὲν ἀποτελεῖ κατὰ βάθος παρά μίαν ὀρφι-
κὴν μεταβίβασιν. Κατ' αὐτόν ἡ ὀρφικὴ μύησις, ἐνουμένη μέ τὴν
διονυσιακὴν φύσιν τῆς ὁποίας ἀποτελεῖ τὴν ἀντανάκλασιν, διαφεύ-
γει τὴν αἰωνίαν ὑποταγὴν τοῦ θανάτου, συνέπειαν ἐνός παλαιοῦ
ἁμαρτήματος, ἐπαναδίδουσα τὴν ζωὴν διὰ τοῦ Διονύσου. Ἄρα, εἰς
τὴν ἀνάστασιν διὰ τῆς ἐνώσεως μετὰ τοῦ Διονύσου ἀνταποκρίνε-
ται ἡ ἀνάστασις διὰ ἐνώσεως μετὰ τοῦ Χριστοῦ. Ὁ Μπουλανζέ
συμφωνεῖ πρὸς αὐτάς τὰς παρατηρήσεις, εὕρισκων διάφορον τὸν
μυστικιστικὸν χαρακτῆρα τῆς διονυσιακῆς θυσίας. Παραδέχεται ὅτι
ὁ χριστιανισμὸς τοῦ Ἀγίου Παύλου ἀποτελεῖ σύνθεσιν τριῶν δια-
κεκριμένων στοιχείων, τοῦ Ἰουδαϊκοῦ, τοῦ χριστιανικοῦ καὶ κατὰ
τρίτον λόγον τοῦ ἑλληνικοῦ. Μία ἄλλη περιοχὴ, δίδουσα ἐπίσης
ἐνδείξεις παγανιστικῆς ἐπιδράσεως, εἶνε ἡ χριστιανικὴ τέχνη, μέ
τάς ὀρφικὰς παραστάσεις τῶν πρώτων αἰώνων. Εἰς τὰς κατακόμ-
βας τῆς Ρώμης ὁ Ὀρφεὺς παρουσιάζεται θέλγων τὰ ζῶα μέ τὴν
λύραν του. Ὑπάρχουν πρόβατα, περιστέρια, ἀρνιά. Εἰς ἄλλας τοι-
χογραφίας τῆς αὐτῆς περίπου ἐποχῆς ὁ Ὀρφεὺς δὲν ἐμφανίζεται
πλέον ὡς μάγος τῶν ἀγρίων κοπαδιῶν, ἀλλὰ ὡς καλὸς ποιμὴν
ἀγρυπνῶν ἐπὶ τοῦ ποιμνίου του, συμφώνως πρὸς τὰς βιβλικὰς καὶ

τάς εὐαγγελικὰς παρομοιώσεις τοῦ Ἰεχωβά καί τοῦ Χριστοῦ ὡς ποιμένων. Ἡ αὐτή φιγούρα εἰς δύο χριστιανικὰς σαρκοφάγους τοῦ 3ου αἰῶνος συνεχίζεται μέ μίαν παράστασιν ἀλιέως, σύμβολον τῆς χριστιανικῆς φιλολογίας κατ' ἐξοχήν. Τό ἴδιον σχέδιον, διατηρηθέν μέχρι τοῦ 4ου αἰῶνος, ἐξαφανίζεται εἰς τήν Δύσιν, ἀντικαθισταμένου τοῦ κιθαρωδοῦ μέ ἕνα ποιμένα παίζοντα σύριγγα, ὁ ὁποῖος πάλιν ἀργότερα ἀντικαθίσταται ἀπό τόν Χριστόν. Προφανῶς, ὁ βαθμιαίος περιορισμός τῆς χρήσεως τοῦ ὀρφικοῦ τύπου ὀφείλεται εἰς τήν ἐν τῷ μεταξύ ἀναπτυχθεῖσαν ἀνάγκην ὅπως ὁ χριστιανισμός διακόψῃ τοὺς δεσμούς μέ τήν παγανιστικὴν ἔκφρασιν. Ὅπως δὲ ποτε τό φαινόμενον εἶνε χαρακτηριστικόν, δεδομένου ὅτι ἡ χριστιανικὴ τέχνη, ἐκτός τοῦ Ὀρφέως καί κατὰ δεύτερον λόγον τοῦ περρωτοῦ Ἑρωτος καί τῆς περρωτῆς Ψυχῆς, δέν ἐχρησιμοποίησε ἄλλα μυθολογικά μοτίβα. Πῶς πρέπει νά ἐξηγηθῇ τό γεγονός, ἰδίως ὡς πρὸς τόν Ὀρφέα; Τό ὅτι οἱ σαρκοφάγοι φέρουν τὰς ἀπεικονίσεις του δέν θεωρεῖται παράδοξον γεγονός, ἐφ' ὅσον οἱ πιστοὶ ἠγόραζον ἐτοιμοὺς σαρκοφάγους, ἐκλέγοντες ἀπλῶς μίαν ἀρνητικὴν διακόσμησιν, δηλαδή μὴ προσβάλλουσιν τήν θρησκείαν. Ἀλλά ὁ Ὀρφεύς εὐρίσκεται εἰς τὰς κατακόμβας ὅπου ἡ χριστιανικὴ τέχνη ἡσκέτο ἄνευ περιορισμοῦ. Τό γεγονός τοῦτο, ὅτι τοῦτέστιν ἡ φιγούρα εἰσῆλθε κατὰ προτίμησιν εἰς τό ἄδυτον καί ὅτι συνεδέθη μέ παραστάσεις ἢ βιβλικὰς ἢ εὐαγγελικὰς, θέτει ἕνα πρόβλημα ἀπέναντι τῆς σημερινῆς ἐρεῦνης. Τινές ὑποστηρίζουν ὅτι ὁ Ὀρφεύς εἶνε συμβατικός τύπος τῆς ἐπικηδεῖου τέχνης καί ὅτι ἀπό τῆς ἀπόψεως ταύτης ἐπέρασε ἀπό τόν παγανισμόν εἰς τόν χριστιανισμόν χωρίς νά τοῦ ἀποδοθῇ σημασία. Ἄλλοι νομίζουν ὅτι ἐθεωρήθη ἀπό τοὺς χριστιανούς καλλιτέχνας ἕνας εἶδος προφῆτου τοῦ νέου θρησκευματος. Καί ἄλλοι ὅτι συμβολίζει τήν πίστιν ἐπὶ τήν ἀθανασίαν τῆς ψυχῆς, ἡ ὁποία εὗρεν εἰς τόν ὀρφισμόν τήν πρώτην τῆς ἔκφρασιν. Φαίνεται μᾶλλον ὅτι ὄχι ἡ θεωρία ἀλλά ὁ θρύλος ἐπήρεασε τοὺς πρώτους χριστιανούς, εὐρόντας μίαν ἀναλογίαν μεταξύ τῆς μαγικῆς ἀρετῆς τοῦ ὀρφικοῦ ἄσματος καί τῆς βαθυτάτης ἐπιδράσεως τήν ὁποίαν ἡσκησεν ὁ Χριστός διὰ τοῦ λόγου του εἰς τὰς καρδίας. Δηλαδή ἐλήφθη ἀλληγορικῶς, ὡς ἀπόδειξις τῆς ὑπερτάτης δυνάμεως τοῦ θείου λόγου. Παρὰλλήλως ὑπάρχει ἡ συγγένεια τῆς ἀναστάσεως. Ὁ χριστιανισμός στηρίζεται ἐπὶ τοῦ γεγονότος τούτου πρὸ πάντων. Κατὰ τόν ἴδιον τρόπον, εἰς τόν ὀρφικόν κύκλον ἡ ἀνάστασις τοῦ θεοῦ ἀποτελεῖ τήν βάσιν τοῦ μύθου, παρεχομένης τῆς ὑποσχέσεως παρομοίας νίκης ἐναντίον τῆς φθορᾶς. Ὁ Μπουλανζέ, ἂν καί εὐρίσκει διάφορον τό πνευματικόν περιεχόμενον τῶν δύο θρησκευμάτων, παραδέχεται ἐν τούτοις ὅτι

ὁ ὀρφικός μῦθος εἶνε μία ἀπωτάτη προπαρασκευή τοῦ χριστιανισμοῦ, ἐφ' ὅσον πρῶτος ἐδίδαξεν ὅτι ἡ σάρκα πρέπει νά δοκιμασθῇ διὰ νά ἐπιτρέψῃ εἰς τήν ψυχὴν τήν αἰωνίαν τῆς λύτρωσιν, ὅτι ὁ ἄνθρωπος δέν ἤμπορεῖ νά πραγματοποιήσῃ τήν μεταβολήν τῆς ἠθικῆς προσωπικότητάς του μόνον διὰ τῶν ἰδίων δυνάμεων, ἀλλ' ὅτι ἔχει ἀνάγκην ἐνός θεϊκοῦ μυστηρίου, καί ὅτι τέλος κατέστησε οἰκείαν τήν ἀντίληψιν τοῦ πάσχοντος, τοῦ ἀποθνήσκοντος καί τοῦ ἀνισταμένου Θεοῦ.

ΑΙΜΙΛΙΑ ΙΒΟΥ

Στό ἐδώλιο

Στήνουμε τή ζωή στό ἐδώλιο

ἀπέναντί μας

Καί τήν κατηγοροῦμε, τήν ἀνακρίνουμε

γιά τό πῶς καί τό τί, τό γιατί...

Τή δικάζουμε, τήν καταδικάζουμε.

Ὅμως αὐτό πού στήνουμε ἀπέναντί μας

δέν εἶναι παρά τό κούφιο ὁμοίωμά της

τό πῆλινο εἶδωλό της.

Ἐκεῖνη εἶναι ποτάμι καί προχωρεῖ...

καί μᾶς φωνάζει νά πορευτοῦμε μέ τό

τραγούδι της.

Νά τοῦ δώσουμε φῶς ἀπ' τό φῶς

καί πνοή ἀπ' τήν πνοή μας.

Δέν τήν ἀκοῦμε...δέν μᾶς ἀκούει...

Καί προχωρεῖ - ἀδιαφορεῖ

μᾶς ξεπερνάει

καί μᾶς ἀφήνει ξωπίσω.

ΠΑΝΟΥ Δ. ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΥ

Σύνοψις Ἑσωτερικῆς Φιλοσοφίας *

Ἡ ἑσωτερικὴ φιλοσοφία, δι' ἰδιαίτερας μεθόδου, συμβόλων καὶ ἀλληγοριῶν, προοδευτικῶς, δηλ. βαθμιαίως, ἀποκαλύπτει τὸν τρόπον τῆς ἠθικῆς διαπαιδαγωγήσεως καὶ καθάρσεως, ὡς ἀπαραίτητων προϋπόθεσιν κατανόησεως τῆς ἑσωτερικῆς-Μυστηριακῆς Γνώσεως, τῶν ἀληθειῶν τῆς Φύσεως καὶ τοῦ Πνεύματος.

Εἰς τὴν διδασκαλίαν τῆς ἑσωτερικῆς Φιλοσοφίας συμβαδίζουν ἡ φιλοσοφικὴ καὶ ἠθικὴ γνῶσις.

Κατὰ τὸν ἀείμνηστον Σπ. Νάγον τοῦ ὁποίου τὰς ἰδέας ἀσπαζόμεθα καὶ διὰ τῶν ὁποίων ἐργαζόμεθα: «Φιλοσοφία εἶναι ἡ ὑπερβατικὴ σκέψις ἡ βασιζομένη ἐπὶ ἀντικειμενικῶν δεδομένων». Εἶναι ἡ Ἐπιστήμη ἡ ὁποία διὰ μεθοδικῆς νοήσεως καὶ ὑπερβατικῶν σκέψεων, στηριζομένων ἐπὶ ἀντικειμενικῆς παρατηρήσεως, ἀναζητᾷ τὴν ἐν τῇ φύσει ἐνυπάρχουσαν Ἀλήθειαν καὶ τὴν ἐξήγησιν τοῦ συνόλου τῶν πραγμάτων. Τὴν Φύσιν τὴν ὁποίαν ἀποτελεῖ, τὸ σύνολον τῆς ἐνεργούσης οὐσίας τῶν κόσμων, μέ ὅλας τὰς ἐκδηλώσεις, ἐνεργείας καὶ νόμους αὐτῆς, τῆς ὁποίας σκοπὸς εἶναι ἡ παραγωγή συνειδητῶν νοητικῶν ὄντων, τούτων ἡ ἐλευθερία ἐξελίξεως καὶ ἡ εἰσοδὸς τῶν εἰς ἀνωτέρους κόσμους, εἰς μίαν ἀτέρμονα πρόοδον, ἀκόμη καὶ μέχρι τὴν θέωσιν κάθε ψυχικῆς ὑποστάσεως.

Ἡ θεία φύσις, ὡς μορφικὸν πλάσμα, νοητικῶς, εἶναι πεπερασμένον, διότι κάθε μορφικὸν πλάσμα εἶναι πεπερασμένον. Ἔτσι καὶ αἱ ἀκτῖνες αἱ ὁποῖαι ἐκπέπονται εἴτε ἀπὸ κόσμους μορφικούς καὶ πνευματικούς εἴτε ἀπὸ τὰς διανοίας τῶν ὄντων, δέν εἶναι ἀπειροὶ ἀλλὰ πεπερασμένοι, ὡς μὴ δυνάμεναι νὰ διέρχωνται τὰ περιβάλλοντα τοῦ ἀπείρου.

Κατὰ τὴν ἑσωτερικὴν ἰδεολογίαν, τὰ πάντα προῆλθον ἐκ τοῦ χάους, τὸ ὁποῖον εἶναι τὸ ἄμορφον ἄπειρον, τὸ ὁποῖον δέν ἔχει ἀντικειμενικὴν διὰ τὴν αἴσθησιν τοῦ πνεύματος ὑπόστασιν καὶ εἶναι ἀπροσπέλαστον εἰς τὴν ἔρευναν αὐτοῦ.

Ἡ Ἐλευθερία διὰ τῆς ὁποίας ἐξελίσσονται τὰ νοητικὰ ὄντα εἶναι νόμος τῆς οὐσίας τῆς Φύσεως καὶ φυσικὸν δικαίωμα τῶν ὄντων αὐτῆς. Ἡ ὁποία ὡς μὲν φυσικὸς νόμος διακανονίζει τὰς μορφὰς τῆς φύσεως καὶ εἶναι νόμος ἀσυνειδήτος εἰς τὴν φύσιν, ὡς δὲ ἠθικὸς νόμος, διακανονίζει τὰς σχέσεις τῶν ὄντων καὶ ὡς πνευματικὸς νόμος τὴν πνευματικὴν ἐξέλιξιν τούτων.

* Σπ. Νάγου: Φιλοσοφικαὶ Ἰδέαι.

Ἡ ἐλευθερία εἶναι νόμος τῆς συνεχοῦς οὐσίας, τῆς Μονάδος ἢ Αἰθερικῆς, ὁ ὁποῖος ἐμφανίζει τὰ θαυμάσια γεγονότα τῶν ἀπείρων κόσμων καί τοῦ ὁποῖου ἀποτέλεσμα εἶναι ἡ ἐκδήλωσις τῶν νόμων τῆς ἁρμονίας.

Ὁ νόμος τῆς ἐλευθερίας εἶναι ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος διατηρεῖ κεχωρισμένας τὰς μορφάς τῶν ὄντων καί τῶν κόσμων, μέ ἀποτέλεσμα τήν αὐτοτέλειαν αὐτῶν, τήν φυσικήν καί πνευματικήν ἐλευθερίαν των. Διακανονίζει τήν σύστασιν, τήν μορφήν καί τήν ἐκδήλωσιν τούτων, οὕτως ὥστε κάθε μορφή ἢ συγκρότημα μορφῶν ἢ κόσμων, νά διατηρῇ τόν ἰδιαζόντα αὐτοῦ χαρακτήρα, ἐνέργειαν καί δυναμικότητα.

Ὡς ἠθικός νόμος, ὁ νόμος τῆς ἐλευθερίας εἶναι τό νά σκέπτεται, κάθε συνειδητή ἀνθρωπίνην μορφή καί νά ἐνεργῇ χωρίς νά βλάβῃ τόν ἑαυτόν της καί τοὺς ἄλλους. Ἐπομένως ἐλευθερία εἶναι νόμος τῆς συνεχοῦς οὐσίας τῆς φύσεως, ὁ διακανονίζων τήν σύστασιν τῶν πλασμάτων, ὁ διατηρῶν αὐτά κεχωρισμένα, ὥστε νά διατηρεῖται ἡ αὐτοτέλεια κάθε μορφῆς εἰς τόν ἄπειρον κόσμον, διὰ μέσου τοῦ ὁποῖου, ἐκπληρώνεται ὁ σκοπός κάθε φυσικοῦ πλίσσματος καί νά μήν παρεμποδίζεται ἡ ἀνελικτική πρόοδος κανενὸς τούτων, διὰ τῆς ἐξελίξεως, μέ τήν κατὰ συμβολικόν τρόπον ἐκφριζομένην πορείαν «ἐκ τοῦ σκότους πρὸς τό φῶς, ἐκ Δυσμῶν πρὸς Ἀνατολάς».

Ὡς ἠθικός ὁ νόμος τῆς Ἐλευθερίας εἶναι μέγας καί χωρίς αὐτόν δέν θά ὑπῆρχεν ἡ ἀτομικότης μορφῶν καί ψυχῶν. Οἱ χωριστές μορφές διὰ τῆς ἀλληλεπιδράσεως συντελοῦν εἰς τήν αὔξησιν τῶν ἐνεργειῶν καί δυναμικοτήτων κάθε μορφῆς, πρὸς ἐξέλιξιν καί ἀνέλιξιν. Εἶναι δέ, νόμος προστατευτικός τῶν ἐνεργειῶν κάθε μορφῆς καί πρέπει νά στηρίζεται ἐπὶ τοῦ προτύπου φυσικοῦ νόμου τῆς ἐλευθερίας.

Ἡ ἔλλειψις φυσικῆς ἐλευθερίας παρεμποδίζει τήν πρόοδον τῶν ἀτόμων μεταξύ των, κατ' ἐπέκτασιν δέ καί τῆς κοινωνίας. Ἐπομένως, ὁ ἠθικός νόμος τῆς ἐλευθερίας ἔχει ὡς σκοπόν τήν ἐλευθέραν θέλησιν, βούλησιν, κίνησιν καί ἐνέργειαν κάθε κοινωνικοῦ ἀτόμου, εἰς τρόπον ὥστε, νά ἐξυπηρετεῖται ὁ σκοπός τῆς υπάρξεως ὅλων καί νά μήν παραβλάπτεται ἢ παρεμποδίζεται ἡ πρόοδος καί εὐδαιμονία τούτων.

Ὁ ἠθικός νόμος, γενικότερον, εἶναι ἐνέργεια ἡ ὁποία προσαρμόζει τὰς οὐσίας τῆς ἀνθρωπίνης ὑποστάσεως πρὸς τὰς φυσικάς, καί ἡ ἐνέργεια αὕτη, δέν ἐμποδίζει καμιᾶ ἀνθρωπίνης ὑποστάσεως τήν πρόοδον. Ὡς πνευματικός δέ νόμος ἔχει ἀνάλογον ἐφαρμογήν εἰς τόν ἀνάλογον τοῦτο ἐπίπεδον τοῦ πνευματικοῦ κό-

σμου. Ἀποτελεῖ δέ τήν Φυσικήν, Ἠθικήν καί Πνευματικήν δικαιοσύνην.

Ἡ φυσική δικαιοσύνη προέρχεται ἀπό λειτουργούντας νόμους τῆς φύσεως. Εἶναι το περιεχόμενον μέσα εἰς τήν Φύσιν καί τῶν λειτουργούντων νόμων της μέσον, πρὸς ἐξασφάλισιν, συντήρησιν, ἀναπαραγωγὴν καί τροποποίησιν τῆς λειτουργίας αὐτῶν, πρὸς ἐπιτυχίαν προόδου καί ἀνελιξέως τῶν ψυχικῶν φυσικῶν ὄντων, τῆς ἠθικῆς καί πνευματικῆς κατανοουμένων ἀναλόγως.

Διὰ τῆς κοινωνικῆς δικαιοσύνης ρυθμίζονται τὰ δικαιώματα καί αἱ σχέσεις τῶν ἀνθρώπων ἐπὶ τῆς κοινωνικῆς ζωῆς. Πρέπει καί αὕτη νά στηρίζεται εἰς τὰ πρότυπα τῆς φυσικῆς δικαιοσύνης, εἰς τοὺς φυσικοὺς νόμους, νά ἐκπληρῶνῃ τοὺς σκοποὺς τῆς φύσεως διὰ κάθε κοινωνικόν ἄτομον καί τοῦ συνόλου αὐτῶν. Ὅταν δέ ὅλα τὰ ὄντα ἀπολαμβάνουν τὰ δικαιούμενα καί τὰ ὑπὸ τῆς Φύσεως παρεχόμενα ἀγαθὰ πρὸς αὐτὰ καί τὰ μέσα τῆς ζωῆς των, ἐπιτυγχάνεται ἀρμονικὴ κοινωνικὴ ζωή.

Ἰδιαίτερα ὁ νόμος τῆς φυσικῆς κοινωνικῆς δικαιοσύνης πρέπει νά ἐξασφαλίζῃ εἰς τὰ κοινωνικά ἄτομα τήν γνωστικὴν ἀπόκτησιν ὅλων τῶν ἐκδηλώσεων καί διανοητικῶν προϊόντων τῶν διανοητικῶς ἐργαζομένων ἀνθρώπων, διότι τὰ προϊόντα τῆς διανοίας, προερχόμενα ἐκ τῆς λειτουργίας τῶν ἀνθρωπίνων διανοήσεων, δικαιοματικά ἀνήκουν καί πρέπει νά γνωρίζωνται ἀπὸ ὅλα τὰ κοινωνικά ἄτομα, ἀφοῦ ὅλα εἶναι παιδιὰ τῆς κοινῆς μητέρας, Θείας Φύσεως, ἐργαζομένης καί αὐτῆς διὰ τῶν νόμων της.

Κατὰ τόν Σπ. Νάγον Πνευματικὴ ἰδιοκτησία δέν ὑπάρχει καί ὅλοι εἴμεθα σφετερισταί τῆς πείρας τοῦ παρελθόντος, τῶν πνευματικῶν προϊόντων, τῶν προηγηθέντων ἀπὸ μᾶς διακεκριμένων πνευμάτων. Εἰς τόν ἀνθρωπον δέ, δέν ἐπιτρέπεται νά γνωρίσῃ τίποτε πέραν τοῦ ὑπάρχοντος καί δι' αὐτό ὁ ἀνθρωπος τίποτε δέν ἀνακαλύπτει, ἀλλὰ τοῦ ἀποκαλύπτεται σήμερον, αὐτό τό ὅποιον ὑπάρχει καί δέν ἐγνώριζε μέχρι χθές. Τὰ προλεχθέντα ἀποτελοῦν καί σήμερον κάθε ἐπιστήμην καί οἱ θεσπιζόμενοι νόμοι, οἱ ἀσχετοὶ καί ξένοι πρὸς τήν βάσιν τῆς Θείας Φύσεως, ἀποτελοῦν ἄγνοιαν τῶν φυσικῶν καί πνευματικῶν νόμων, μέ ἀποτέλεσμα τήν κακοδαιμονίαν τῆς ἀνθρωπότητος καί κάθε ζωϊκῆς μορφῆς, τῆς μὴ κατανοήσεως τοῦ σκοποῦ τῆς ὀργανικῆς φύσεως, μέσω τῆς ὁποίας αἱ δυνάμεις τῆς ψυχῆς ἐκδηλώνονται εἰς ἐνεργείας. Κατὰ συνέπειαν, σκοπὸς τῆς ὀργανικῆς φύσεως εἶναι ἡ διὰ τῶν ὀργανισμῶν προαγωγή τῶν πνευματικῶν ὄντων, ἢ κατ' ἄλλον τρόπον, ἡ δυναμικὴ ἀνέλιξις τῆς κάθε ἀτομικῆς ψυχῆς, ἡ ὁποία ἐκδηλοῦται καί ἐνεργεῖ δι' αὐτῶν.

Ἡ νόησις τῶν ὄντων ἔχει σκοπὸν τὴν κατανόησιν τῶν λειτουργιῶν καὶ νόμων τῆς Θείας Φύσεως, νὰ ἐφαρμόζουν ἐνσυνείδητα αὐτοὺς καὶ διαρκῶς νὰ διευρύνουν τὰ ὄρια κατανόησεως αὐτῆς. Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν ὁ κοινωνικὸς νόμος τῆς δικαιοσύνης πρέπει νὰ εἶναι ἐπίκουρος τῆς φύσεως, οὕτως ὥστε, νὰ αὐξάνεται ἡ δύναμις τῆς νοήσεως, ὥστε αὕτη νὰ γίνεται προστάτης καὶ ρυθμιστῆς τῶν φυσικῶν νόμων.

Τὰ ἄτομα τὰ ὁποῖα δὲν μποροῦν ἢ ἐμποδίζονται καθ' ὁλονδήποτε τρόπον νὰ ἐκδηλώσουν ἐλευθέραν βούλησιν, σκέψιν, αὐτοδιάθεσιν, κατὰ τὰς ὑπαγορεύσεις τῶν λειτουργούντων φυσικῶν νόμων περιπίπτουν εἰς δουλείαν, ἢ ὅπως συντρίβει ἄσκοπα τὰς ἠθικὰς των δυνάμεις, ἐπαναστατοῦν ἐπικινδύνως καὶ δὲν μποροῦν νὰ ἀνελίσσονται καὶ ἐξελίσσονται εἰς ἐπίπεδα θειοτέρων ἐκδηλώσεως καὶ ἐνεργειῶν.

Ἐκ τῆς μὴ ἀναγνωρίσεως τῶν φυσικῶν δικαιωμάτων ἡμπορεῖ νὰ προκύψῃ ἔκτροπος κατάστασις, διότι νόμοι κοινωνικῆς δικαιοσύνης, μὴ στηριζόμενοι εἰς τὴν φυσικὴν δικαιοσύνην, ὁδηγοῦν τὰς φύσεις τῶν ἀνθρώπων εἰς ἐκτρόπους ἐνεργείας καὶ λειτουργίας, εἰς τὰς ὁποίας ὀφείλονται αἱ παθολογικαὶ τῶν φύσεων καταστάσεις, τῶν ὁποίων συνέπεια εἶναι νὰ ἐμφανίζονται τὰ τρομερὰ ἐκεῖνα πάθη, τὰ ὁποῖα γεννοῦν καὶ δημιουργοῦν τὴν δυστυχίαν καὶ τὴν κακοδαιμονίαν, τὰ ὁποῖα τὰς ἐμποδίζουν νὰ ἐκπληρώσουν τὸν σκοπὸν τῆς υπάρξεώς των.

Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν οἱ νομοθέται τῶν κοινωνικῶν νόμων πρέπει νὰ εἶναι ὥριμοι καὶ φωτειναὶ συνειδήσεις, κατανοοῦσαι τοὺς σκοποὺς τοῦ πνεύματος, τὸ ὁποῖον εἶναι τὸ ὑπέροχον ἀποτέλεσμα τῆς θείας δημιουργίας, νὰ ἔχουν ἐκδηλώσει εἰς τὴν ὁργανικὴν των φύσιν τοὺς νόμους τῆς μεταμορφώσεως εἰς ἀνώτερα ἐπίπεδα.

Πρὸς τὰ συνειδητὰ εἰς τὰς ἐνεργείας των φωτισμένα ἄτομα ἐμπιστεύονται τὰ ἀνώτερα αὐτῶν πνεύματα ἀληθείας τῆς Θείας Φύσεως, αἱ ὁποῖαι ἐλέγχονται καὶ γνωρίζονται ἀπὸ τοὺς ἐν λειτουργίᾳ νόμους τῆς, ὅπως καὶ ἀπὸ ἐκείνους τοὺς νόμους τῆς ὁργανικῆς των φύσεως καὶ τοὺς νόμους οἱ ὁποῖοι λειτουργοῦν εἰς τὰς φύσεις τῶν ἀνωτέρων πνευματικῶν κόσμων.

Αἱ ἀλήθειαι αὗται προάγουν τὴν διανόησιν τῶν ἀνθρωπίνων ὄντων, εἰς βαθμὸν νὰ συλλαμβάνῃ αὕτη τὰ πρότυπα καὶ τὰς λειτουργίας τῶν φυσικῶν καθόλου νόμων καὶ ἐκείνων τῶν πνευματικῶν φύσεων, ἐν συνεχείᾳ δέ βάσει τῶν διακοινωνικῶν νόμων, ρυθμίζουν καὶ τοὺς ὅρους τῆς ζωῆς των ὅπως καὶ τὰς μεταξύ των σχέσεις.

Πιστεύομεν καί τοῦτο βάσει τῶν κειμένων καί τῆς ὀρθῆς ἐρμηνείας τῆς ἐσωτερικῆς συμβολικῆς, ἀπηλλαγμένης προλήψεων καί προκαταλήψεων, κάθε μορφῆς, ὅτι εἶναι ἀνεπίτρεπτον εἰς μεμνημένους εἰς τόν ἐσωτερισμόν νά συγχέουν τήν ἐσωτερικήν ἰδεολογίαν, τήν ἐσωτερικήν φιλοσοφίαν μέ οἰανδήποτε ἐξωτερικήν τῶν ἀμυήτων ἐρμηνείαν, ἀγνοούντων τούς φυσικούς καί πνευματικούς νόμους, οἱ ὅποιοι ἀνταποκρίνονται πρὸς πᾶσαν Ἀλήθειαν. Ἀλλά, ὥς εἶδωμεν τί εἶναι Ἀλήθεια, κατὰ τόν ἀδ. μας Σ. Νάγον, καί πῶς διατυπώνει τόν ὀρισμόν της:

ΑΛΗΘΕΙΑ εἶναι ἡ πραγματική γνῶσις, ἡ παραγομένη ἀπό τήν λειτουργίαν τῆς ὅλης ἐργαζομένης φύσεως καί ἐκ τῶν κατέκαστα λειτουργούντων νόμων αὐτῆς, τὸσον εἰς τὰς ἀψύχους μορφάς ὅσον καί εἰς τὰς πνευματικὰς, ἐπὶ τοῦ συνόλου τῶν φυσικῶν καί πνευματικῶν κόσμων. Ἡ ἀπόκτησις τῆς γνώσεως αὐτῆς εἶναι προωρισμένη διὰ ὅλα τὰ ὄντα τῆς Θείας Δημιουργίας, ἡ ὁποία συντελεῖται βαθμιαίως, προοδευτικῶς, καθ' ὅσον τὰ ὄντα αὐτὰ ἀνελίσσονται δυναμικῶς καί δι' αὐτόν τόν λόγον εἶναι πάντοτε ἀνάλογος καί σχετική. Τοῦτο δέ συμβαίνει, διότι ἡ ἀπόκτησις τῆς Γνώσεως συντελεῖται διὰ τῆς ἐκδηλώσεως τῶν ψυχικῶν των δυνάμεων καί τῆς ἁρμονικῆς λειτουργίας αὐτῶν πρὸς τούς ἐν ἐνεργείᾳ εὐρισκομένους νόμους τῆς φύσεώς των.

Κατὰ συνέπειαν, ἡ Γνῶσις προέρχεται ἀπὸ τούς λειτουργούντας φυσικούς νόμους καί τὰς ἀναλόγους λειτουργίας τῆς φύσεως τῶν ἀνθρώπων. Οἱ νόμοι δέ αὐτοί καί ἡ γνῶσις των ἀποτελοῦν τήν «μεταμορφωτικὴν δύναμιν τῆς ψυχῆς», ἡμποροῦμεν δέ νά ὀρίσωμεν τήν γνῶσιν ὡς ἐξῆς:

«Γνῶσις εἶναι ἡ κατανόησις ἀπὸ τό πνεῦμα τῆς Ἀληθείας, ἥτοι τῶν λειτουργούντων νόμων τῆς καθόλου φύσεως, τῆς λειτουργίας τῆς φύσεως, τῶν ὄντων καί τῶν λειτουργιῶν τῆς πνευματικῆς φύσεως τῶν ἀνωτέρων τοῦ ἀνθρώπου πνευματικῶν ὑπάρξεων». Ἡ γνῶσις ὅμως καί τό ἀποτέλεσμα αὐτῆς, ἡ Ἀλήθεια, εἶναι πάντοτε ἀνάλογος πρὸς τήν δυναμικήν κατάστασιν τῶν ψυχῶν καί τήν ἱκανότητα τῆς ὀργανικῆς των φύσεως, διὰ τήν ὁποίαν αἱ ἴδιαι εὐθύνονται καί ἀπὸ αὐτὴν τήν εὐθύνην δημιουργεῖται τό Κάρμα.

Ἄν ἡ δυναμικὴ κατάστασις τῆς ψυχῆς καί ἡ ἁρμονικὴ πρὸς τούς νόμους τῆς φύσεως λειτουργία τῆς φύσεως τῶν ὀργανισμῶν εἶναι ἱκανή, τότε ἡ διανόησις γίνεται ἰσχυροτέρα καί μέ τὰς ἀκτίνας της, ἔρχεται εἰς ἐπαφὴν μέ ἀνωτέρας πνευματικῆς φύσεως κόσμους καί τότε ἀντιλαμβάνεται τὰς λειτουργίας αὐτῆς, τὰς ἐρευνᾷ, κάμνει τήν Γνῶσιν αὐτῆς ἀνωτέραν καί ρυθμίζει τήν ζωὴν της πρὸς τήν πραγματικὴν, ἀμετάβλητον, θείαν, φυσικὴν καί πνευματικὴν Ἀλήθειαν.

Μία τοιαύτη γνῶσις συντρέχει τὴν ἀνθρωπίνην ψυχὴν εἰς πραγματικὴν ἀνέλιξιν καὶ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἡ ψυχὴ ἀνέρχεται εἰς θεϊότερον πνευματικόν κόσμον, ἀπελευθερώνεται ἐκ τῶν δεσμῶν τοῦ ἀνθρωπίνου περιβάλλοντος καὶ καθίσταται πνεῦμα ἐλεύθερον καὶ ἀνεξάρτητον, ἐκπληρώσασα τὸν σκοπὸν τῆς ὑπάρξεώς της.

Πᾶσα ἑτέρα σχηματιζομένη Γνῶσις, ἐάν δέν γίνεται βάσει τῶν προλεχθέντων, εἶναι ἄνευ φυσικῆς καὶ πνευματικῆς ἀξίας καὶ προορίζεται εἰς μεταβολήν, δι' ἐξαφανισμοῦ τῆς βάσεως ἐπὶ τῆς ὁποίας ἐστηρίχθη.

Ἡ μῆσις ὁμως ἡ πραγματικὴ εἰς τὰς Ἀληθείας τῆς Θείας Φύσεως, θά ἐξαρτᾶται πάντοτε ἀπὸ τὰς πνευματικὰς ὀντότητας, αἱ ὁποῖαι ζοῦν καὶ ἐνεργοῦν πέραν ἀπὸ τὸν ἀνθρώπινον κόσμον. Αὐταὶ αἱ πνευματικαὶ ὀντότητες, ἔχουν ὄργανα διανοήσεως καὶ ἐξωτερικεύσεως τῶν διανοημάτων των, οὐχὶ ὅμοια μ' ἐκεῖνα τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, ἀλλὰ μιᾶς ἄλλης φύσεως καθαρὰ πνευματικῆς, φύσεως τῆς ὁποίας αἱ ἐνεργητικαὶ ἀκτῖνες, διαπερνοῦν εἰς τὰς ἐσωτερικὰς λειτουργίας τῶν μορφικῶν κόσμων.

Τὰ ὄργανα τῆς ἀνθρωπίνης διανοήσεως δέν ἔχουν ὡς ἐκ τῆς φυσικῆς των συνθέσεως, τὴν ἱκανότητα νὰ φθάνουν, μέ τὰς ἀκτῖνας τῆς διανοήσεως των εἰς τὰς ἐσωτερικὰς λειτουργίας τῶν μορφῶν τῆς φύσεως καὶ ἐκεῖθεν νὰ σχηματίζουν τὰς ἰδέας, περὶ τῶν κατευθύνσεων τὰς ὁποίας διαγράφουν οἱ ἐνεργητικοὶ των νόμοι, μέ τὰς ὁποίας κατευθύνσεις προσδιορίζονται αἱ ἔννοιαι τῶν ἐπιδιωκομένων ἀπὸ αὐτὰς σκοπῶν, καὶ παντός ἄλλου σκοποῦ ὁ ὁποῖος πραγματοποιεῖται εἰς τὰ ἐπίπεδα τῶν πνευματικῶν φύσεων.

Διὰ τὴν πρὸς τὴν ἀνθρωπίνην διάνοησιν μετάδοσιν τῶν ἐννοιῶν, ἀνωτέρων τῶν ἀνθρώπων πνευματικῶν νοητικῶν ὄντων, ἀποκαλύπτεται μιὰ ὑπάρχουσα ἀναλογία, μεταξύ τῆς λειτουργίας τῶν πνευματικῶν φύσεων καὶ τῆς φύσεως τῶν πνευματικῶν ἀνθρωπίνων μορφῶν.

Κατὰ συνέπειαν, ὁ ἀνθρώπος κατανοεῖ ὅτι τὰ ἀνώτερα αὐτοῦ ὄντα, καὶ κατὰ τὴν νόησιν καὶ κατὰ κάθε ἄλλην ἐκδήλωσιν, εἶναι ἰσχυρότερα αὐτοῦ καὶ καταβάλλει προσπάθειαν νὰ φθάσῃ εἰς τὴν γνῶσιν των. Ὅταν δέ κατορθώσῃ τοῦτο, ἀρχίζει τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα νὰ ἐκδηλοῖ νέαν νοητικὴν ἐνέργειαν, ἐκ τῆς ὁποίας γεννᾶται ἐν συνεχείᾳ ἀνώτερα ἐπιθυμία καὶ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἡμπορεῖ νὰ προχωρῇ νοητικῶς ἄνευ τέρματος, ἐκπληρώνοντας τοὺς σκοποὺς εἰς τὰ διάφορα πεδία τῶν ἀπείρων κόσμων, κατὰ τὰς δοξασίας τῶν ἀρχαίων Μυστηρίων.

Διά τῶν διαβιβαζομένων, ἐκ τοῦ ἀνωτέρου πνευματικοῦ κόσμου ἐννοιῶν, πρὸς τὴν ἀνθρωπίνην διανόησιν γίνεται ἕνας προσανατολισμός της, πρὸς τὰς νοητικές ἐνεργείας τοῦ κόσμου τούτου καὶ κατ' αὐτόν τὸν τρόπον ρυθμίζεται εἰς τὴν ἀνθρωπίνην διανόησιν ὁ σχηματισμός ιδεῶν, διὰ τὰς ἐνεργείας τοῦ πνευματικῆς φύσεως κόσμου, αἱ ὁποῖαι εἶναι ἀνάλογοι πρὸς τὰς σχηματιζόμενας ιδέας τῆς ἐπαφῆς της, πρὸς τὰ μορφικά γεγονότα τοῦ περιβάλλοντος αὐτῆς.

Διά τῶν διαβιβαζομένων νοητικῶν ἐνεργειῶν, τοῦ πνευματικοῦ κόσμου, πρὸς τὴν ἀνθρωπίνην διανόησιν, πραγματοποιεῖται φυσικὴ ἐπίδρασις, ἡ ὁποία ἀναγκάζει αὐτὴν νὰ ἐνεργῇ κατὰ τρόπον προαγωγικόν καὶ κατ' αὐτόν τὸν τρόπον εὐνοεῖ τὰς ὑπαρχούσας σχέσεις της πρὸς τὰς νοητικές ἐνεργείας τοῦ κόσμου τούτου. Ἀκόμη δέ, ἡ ἀνθρωπίνη διανόησις κατανοεῖ ὅτι οἱ ἴδιοι νόμοι διέπουν ὅλας τὰς φύσεις τῶν ὄντων, μέ τὴν διαφορὰν ὅτι εἰς κάθε φυσικόν πεδίων τῶν κόσμων, ἡ δυναμικότης τῆς ἐνεργείας αὐτῶν εἶναι διαφορετικὴ καὶ ἀνάλογος. Τό γεγονός τοῦτο ἀνεβάζει ἀκόμα περισσότερον τὴν ἀνθρωπίνην διανόησιν, εἰς βαθμόν πού νὰ ἐννοῇ τὰς σχέσεις τῶν κόσμων καὶ τὴν ἀδιάσπαστον αὐτῶν ἐνότητα, μέσα εἰς τὸν χῶρον καὶ τὸν χρόνον, ἀφοῦ αἱ οὐσίαι, ἐκ τῶν ὁποίων πηγάζουν οἱ φυσικοὶ νόμοι, εἶναι πάντοτε αἱ ἴδιαι.

Ἡ μύησις ὁμῶς τῶν καταλλήλων συνειδηάσεων εἰς τὰς Ἀληθείας τῆς θείας Φύσεως, εἶναι ἔργον τῶν Μυστηρίων, καὶ αὐτό εἶναι ὁ σκοπός τῆς ὑπάρξεώς των καὶ ἡ διαφορετικὴ, κάθε ἄλλης φιλοσοφίας, φιλοσοφία τοῦ ἐσωτερισμοῦ. Τό γεγονός ὁμῶς τοῦτο ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὰς πνευματικὰς ὀντότητας, αἱ ὁποῖαι ζοῦν καὶ ἐνεργοῦν, ὑπεράνω τοῦ ἀνθρωπίνου κόσμου, διὰ τῶν πνευματικῶν νόμων, οἱ ὁποῖοι ρυθμίζουν τὴν οὐσίαν τῆς πνευματικῆς φύσεως, εἰς τὰς λειτουργίας της καὶ ἀποτελοῦν ἄμεσον σχέσιν συνεργασίας πρὸς τοὺς νόμους οἱ ὁποῖοι ἐπηρεάζουν τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν. Διὰ νὰ διαβιβάζονται ἐκ τοῦ ἀνωτέρου πνευματικοῦ κόσμου, πρὸς τὴν ἀνθρωπίνην διανόησιν, αἱ νοητικαὶ ἐνέργειαι αὐτοῦ καὶ νὰ δέχεται τὴν ἐπίδρασιν τούτων ἡ ἀνθρωπίνη διάνοια, ἡ δευτέρα πρέπει νὰ εἶναι δεκτικὴ αὐτῶν τῶν ἐνεργειῶν.

Οἱ Μύσται τοῦ ἐσωτερισμοῦ διακρίνονται μεταξύ τῶν ἀνθρώπων ὡς φιλόσοφοι καὶ ἐνάρετοι κατὰ τὸν Σ. Νάγον. Καὶ φιλόσοφοι εἶναι ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι διάγουν ἡρεμον ζωὴν, ἀπλὴν, καὶ ἀγαποῦν τὴν γνῶσιν. Τὴν Γνῶσιν ἐκείνην ἡ ὁποία προέρχεται ἀπὸ τὴν θεϊαν φύσιν, τὰς ἐκδηλώσεις καὶ λειτουργίας τῶν νόμων της, τῶν δημιουργημάτων της καὶ τῶν πέρα τοῦ ἀνθρώπου πνευματικῶν φύσεων.

ΣΑΡΑΝΤΟΣ ΠΑΥΛΕΑΣ

‘Ο Κύριος Σίσυφος ἔδενε τοῦ θανάτου τό φάντασμα

(Συνειδησιακός διάλογος)

Μία φωνή: ‘Εκείνο τόν ‘Απρίλη τά κελαηδήματα τῶν ἀηδονιῶν ἦ-
ταν γεμάτα βροχή καί τά κλαδιά τῶν δένδρων γεμάτα δάκρυα.

‘Αλλη φωνή: ‘Εκείνο τόν ‘Απρίλη σκοτώναμε τούς ἀνθρώπους καί
τούς θάβαμε κρυφά καί ὁμαδικά· δέν εἶχαμε κανένα ἀνθρωπισμό·
οἱ συγγενεῖς τῶν νεκρῶν κρατοῦσαν τίς φωτογραφίες τῶν
ἀγνοουμένων τους καί τούς ἔδειχναν στίς διαδηλώσεις.

‘Αλλη φωνή: ‘Ο Σίσυφος ἔδενε τό θάνατο, ἐνῶ γνώριζε πῶς ἔδενε
ἓνα φάντασμα καί θά ἔρχόταν ὁ Κύριος Ἄρης νά τόν ξεδέσει καί
νά τόν παραδώσει ἐκεῖ στά μυθικά παλάτια τοῦ Πλούτωνα καί τῆς
Περσεφόνης.

‘Αλλη φωνή: Μά ὁ Κύριος Σίσυφος γνώριζε πολύ καλά νά πείθει,
πολύ νά πείθει κι ἔτσι εἶχε πει στή Μερόπη τή γυναῖκα του νά μήν
τοῦ ἀποδώσει τίς πρέπουσες ἐντάφιος τιμές.

Φωνές: Τά πτώματα δέν ἀξίζουν οὔτε ἓνα μονόλεπτο, εἶχαμε σκο-
τώσει κάθε καλό καί τίμιο καί δίκαιο μέσα μας· δέν εἶχε ἡ καρδιά
μας τήν εὐγενική της ἀκεραιότητα.

Μιά φωνή: ‘Ο Κύριος Σίσυφος λοιπόν ἔπεισε τόν Κύριο Πλούτωνα
καί τήν Κυρία Περσεφόνη ν’ ἀνέβει στό φῶς γιά νά τιμωρήσει τῆς
γυναίκας του τῆς Μερόπης τήν ἀσέβεια.

‘Αλλη φωνή: ‘Ο Κύριος Σίσυφος ἀνέβηκε στό φῶς τοῦ ἡλίου καί
δέν ἤθελε, λησμονοῦσε νά γυρίσει· μάλιστα εἶδε τήν ἀπαγωγή τῆς
δμορφης Αἰγίνας ἀπό τόν Κύριό μας τόν Δία καί φρόντισε νά εἰδο-
ποιήσῃ τόν πατέρα τῆς κόρης τόν Ἀσωπό ποταμό· πῶς νά κρύψει,
ποῦ νά κρύψει ὁ Δίας τή γλυκιά του τήν Αἰγίνα; Ποῦ νά κρυφεῖ ὁ
πατέρας τῶν Θεῶν; Μεταμόρφωσε λοιπόν τήν δμορφή τήν Αἰγίνα
σ’ ἓνα ὠραῖο νησί κι ἐκεῖνος ἔγινε μιά ὀγκώδης πέτρα.

Ἡ φωνή: Ἔτσι πήγε μιά μέρα ὁ Κύριος Σίσυφος καί τόν τιμώρισαν ν' ἀνεβοκατεβάξει αὐτόν τόν ὀγκώδη βράχο πού εἶχε μεταμορφωθεί ὁ Δίας, σ' ἓνα σκονισμένο Ταρτάρειο βουνό, τή μοιραία μεγάλη καί βαριά πέτρα πού μέσα της εἶχε κρυφτεῖ ὁ Δίας γιά ν' ἀποφύγει τήν κάθε του ἔνοχη ἀναγνώριση.

Φωνή τοῦ βάθους: Ἐνα φάντασμα ἦταν ὁ θάνατος του γιά νά κλείνουμε τά βλέφαρά μας ἀπό τήν κούραση τῆς ἡμέρας.

Πολλές φωνές μαζί: Ὁ θάνατος ἓνα χρήσιμο κι ἀναπαυτικό μᾶς ἦταν φάντασμα, ἀρκεῖ νά μὴν εἴμασταν Σίσυφοι.

Ὁ ποιητής: Εὐσπλαχνιστεῖτε με, ἤμουν ἓνας Σίσυφος, ἓνας παράξενος Σίσυφος.

Πετρούλα Παναγιωτίδη

ΑΣ ΦΥΓΟΥΝΕ

Ἄς φύγουνε τὰ σύννεφα
ἄς λάμψει πάλι ὁ Οὐρανός,
ἄς σταματήσουνε τὰ κύματα
ἀνταριασμένα νὰ κτυπάνε.

Ἄς σταματήσῃ ὁ ἀέρας
νὰ φυσάῃ δαιμονισμένα.

Θέλω γαλήνη καὶ ἡσυχία,

Θέλω μιὰ ἀκτίνα φωτός,

Θέλω νὰ πιστέψω

σὲ μιὰ καλύτερη αὔριο.

Ρωμύλος Κ. Βαμβακόπουλος

Ἀλχημεία καί Ροδοσταυρισμός

Μέρος Πρώτον:

Εἰσαγωγή

Ὡς εἰσαγωγὴν εἰς τό ὑπό τόν ὡς ἄνω τίτλον πόνημα δύναται τις νά εἶπῃ δίχως δισταγμό ὅτι τό θέμα εἶναι πολυσχιδές καί ἀπέραντο καθ' ὅσον «συγγενεῦει στενῶς τόσον μέ τήν ἀρχαίαν φιλοσοφίαν τῆς Αἰγύπτου, τῶν Χαλδαίων, τῶν Μάγων τῆς Περσίας καί τῶν Γυμνοσοφιστῶν τῶν Ἰνδιῶν καί τῆς Αἰθιοπίας, ὅσον καί τῶν Εὐμόλπιδων τῆς Ἐλευσίνος καί τῶν μυστηρίων τῆς Σαμοθράκης καί τῶν Πυθαγορίων». (1) (9)

Δύναται τις ἐπίσης νά προσθέσῃ ὅτι πρόδρομοι τῶν Ροδοσταύρων τοῦ Μεσαίωνος ὑπῆρξαν αἱ Σχολαί τῶν Νεοπλατωνικῶν, αἱ κοινότητες τῶν Γνωστικῶν, τῶν Ἀλβιγηνῶν, τά Τάγματα τῶν Ναϊτῶν καί κατὰ κάποιαν ἔννοιαν ὅλοι ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι ἦσαν θεράποντες τοῦ Ἑρμητισμοῦ, τῆς Ἀστρολογίας, τῆς λευκῆς Μαγείας καί τῆς ἀποκρύφου Ἀλχημείας, ἀλλά καί τῆς ἐσωτερικῆς καί μυστικῆς διδασκαλίας τοῦ Χριστιανισμοῦ.

Εἶναι δέ εὐνόητον τό ὅτι ἡ ἔρευνα ἐπὶ τῆς καταγωγῆς τοῦ Ροδοσταυρισμοῦ μεταφέρει τόν μελετητὴν εἰς ἓνα ἀπώτατο παρελθόν, καθ' ὅσον τό Φῶς τῆς Ἀληθείας ἔλαμψε ἀνέκαθεν καί λάμπει πάντοτε εἰς τά ἄδυστα τῶν μυστικῶν παραδόσεων τῆς μακραίωνος ἱστορίας τῆς ἀνθρωπότητος.

Συνεχῆς καί σχεδόν ἀδιάσπαστος εἶναι ἡ ἄλυσσος τῶν φορέων τοῦ κεκρυμμένου Φωτός ἀπό τῶν προϊστορικῶν χρόνων μέχρι σήμερον καί δέν πρέπει νά μᾶς φαίνεται περιέργον ἢ ὑπερβολικόν π.χ. τό ὅτι ὁ «Διεθνὴς Συνεταιρισμὸς Χριστιανῶν Μυσικῶν», γνωστός ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν «Συνεταιρισμὸς τοῦ Max Heindel (+ 1919)» μέ Ὑπάτην Στοάν ἐδρεύουσαν εἰς Ocean Side τῆς Καλιφορνίας, τοποθετεῖ κατὰ μυθολογικόν τρόπον τὴν ἀφετηρίαν τοῦ Ροδοσταυρισμοῦ εἰς τὴν Ἀτλαντικὴν ἐποχὴν, τὴν θεωρουμένην ὡς ἕκτην ἡμέραν τῆς δημιουργίας, καί ὅτι ὁ Spenser Lewis, ὁ ἰδρυτὴς τοῦ Τάγματος ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν «Rosae Crucis A.M.O.R.C (τό ὁποῖον περιλαμβάνει πολλὰς ἐταιρίας ἐξαρτωμένας ἐκ τῆς εἰς San Jose τῆς Καλιφορνίας κεντρικῆς διοικήσεως) ἀνάγει τίς ρίζες τοῦ

Τάγματός του εις τήν ἐποχήν τοῦ Φαραώ Θούθμωσι τοῦ Γ' 1500 περ. ἔτη π.Χ.

Εἶναι δέ γνωστόν ὅτι ὁ Φαραώ Ἀμένωφις ὁ Γ' (1411-1375) ἦτο ὁ συγγραφεύς μιᾶς βαθείας φιλοσοφικῆς μελέτης ὡς καί διαφόρων ἄλλων κειμένων, ἀπό τὰ ὁποῖα χρησιμοποιοῦν αἱ ὡς ἄνω Ροδοσταυρικαί Ἑταιρίαι τῆς σήμερον. (3)

Ἐξ ἄλλου οἱ μελετηταί συμφωνοῦν ἐπὶ τοῦ ὅτι οἱ Βασιλεῖς τῆς Αἰγύπτου κατεῖχον μίαν ἐκτεταμένην γνῶσιν, καί ὅτι εις τὰ Αἰγυπτιακά Μυστήρια ἡ ἐπιστήμη συνεβάδιζε μέ τήν φιλοσοφίαν καί ἀκόμη ὅτι ἡ Βασιλική Τέχνη, ἐσήμαινε τότε, ὅπως σημαίνει καί σήμερον, Σοφίαν καί ὑπερβατικὴν γνῶσιν ἀλλὰ καί γνῶσιν τῆς Φύσεως.

Θά ἀπαιτεῖτο πολὺς χρόνος ἵνα γίνῃ μία ἐνδεχὴς ἀναδρομή καί τοποθετηθοῦν ἱστορικῶς οἱ κρίκοι οἱ ὁποῖοι συνδέουν κατὰ τινα τρόπον τὸν νεώτερον Ροδοσταυρισμὸν μέ τὰς ἐσωτερικὰς καί μυστικὰς παραδόσεις καί τὰ διάφορα πνευματικὰ ρεύματα ἀπὸ τὸ ἀπώτερον παρελθόν μέχρι τῆς ἐποχῆς τῆς Ἀναγεννήσεως εις τὴν Εὐρώπην. Θά ἦτο ὅμως καί πολὺ δύσκολον νὰ ἀνασυρθῇ πλήρως ὁ πέπλος ὁ ὁποῖος καλύπτει τίς πτυχές αὐτῆς τῆς μακραιωνῆς καί πολυσύνθετης πραγματικότητος.

Δέν προτίθεται λοιπὸν νὰ ἐπεισέλθω εις μίαν ἐκτενῆ ἱστορικὴν ἀναδρομὴν ἢ νὰ ἀναφέρω λεπτομερῶς τοὺς ἐνδιαμέσους φορεῖς καί τὰ ποικίλα ρεύματα μέσω τῶν ὁποίων ἔχουν διωχτευθῇ εις τὴν Ἑσπερίαν αἱ ἀκτῖνες τοῦ «κεκρυμμένου Φωτός», ἀπὸ τὴν ἀρχαιότητα μέχρι καί τῆς ἐποχῆς ὅτε ἤλθε δημοσίως πλέον εις τὸ προσκηνίον ὁ **Ροδοσταυρισμός**, μέ τὴν ἐμφάνισιν τῆς FAMA FRATERNITATIS ROSAE CRUCIS, ἐνός κειμένου τὸ ὁποῖον ἐκυκλοφόρησε ἀνωνύμως τὸ 1614.

Τὸ ἐπόμενον ἔτος ἐδημοσιεύθη ἕν δεύτερον σχετικὸν κείμενον, τὸ CONFESSIO FRATERNITATIS καί τὸ 1616 ἕν τρίτον φέρον τὸν τίτλον DIE CHEMISCHE HOCHZEIT CHRISTIANI ROZENCREUTZ - ANNO 1459.

ΠΡΟΣΩΝΥΜΙΑ ΚΑΙ ΕΜΒΛΗΜΑ

Καί ἤδη μέσα στό πλαίσιο τοῦ τίτλου καθίσταται ἐνδιαφέρουσα ἡ ἀναζήτηση τοῦ πόθεν πηγάζει ὁ συμβολικὸς συνδιασμός τοῦ **Ρόδου** μετὰ τοῦ **Σταυροῦ**, ἐκ τοῦ ὁποῖου καί ἀπορρέει ἡ προσωνυμία ΡΟΔΟΣΤΑΥΡΟΣ, ἡ ἐκ τοῦ συμβολικοῦ ὀνόματος «Χριστιανὸς-Ροδόσταυρος» προερχομένη, ὅπερ εἶναι τὸ πρόσωπον τὸ ὁποῖον

διαδραματίζει τόν κύριον ρόλον εις τό τρίτον καί σπουδαιότερον τῶν ἐν λόγῳ κειμένων.

Ποικίλαι εἶναι βέβαια αἱ διδόμεναι ἐρμηνεῖαι κεχωρισμένως δι' ἕνα ἕκαστον ἐκ τῶν δύο τούτων συμβόλων (τοῦ Σταυροῦ καί τοῦ Ρόδου), τά ὅποια εὐρίσκονται συνενωμένα εἰς ἕνα ἐνιαῖον ἔμβλημα μέ τό Ρόδον ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ.

Ὁ ΣΤΑΥΡΟΣ, ὁ ὁποῖος ἀπό τούς προῖστορικούς χρόνους μέχρι τῆς ἐποχῆς μας ἐμφανίζεται ἀδιάκοπα ὑπό διάφορα σχήματα καί πολυμόρφους συνδιασμούς, ἔχει ἀνέκαθεν ἐμπνεύσει τήν ἀνθρωπότητα εἰς τās θρησκευτικὰς συλλήψεις, τήν φιλοσοφίαν, τόν ἔσωτερισμόν καί τās τέχνας. Δέν θά ἤρκει μία ὁλόκληρος ζωή διά νά κατωρθώσῃ τις νά εἰσχωρίσῃ εἰς ὅλα τά νοήματα καί τό βάθος τῶν ὄσων ὁρατῶν καί ἀοράτων ἐπισημαίνονται ἡ καί ὑποκρύπτονται δι' αὐτοῦ.

Ὡς πρός τό ΡΟΔΟΝ, ὁ συμβολισμός του ἐπίσης ἀνάγεται εἰς τό ἀπώτατον παρελθόν. Παρά τοῖς ἀρχαίοις ἦτο διπλοῦς. Ἐν πρώτοις, ἐπεὶ τό Ρόδον ἦτο ἀφιερωμένον εἰς τήν Ἀφροδίτην καί κατέστη παραλλήλως τό σύμβολον τῆς ἐχεμυθείας (ἐξ οὗ καί ἡ ἔκφρασις «ὑπό τό ρόδον» δι' ὅσα ἐλέγοντο ἐν μυστικότητι). Καί δεύτερον, ἐπεὶ ἡ Ἀφροδίτη ἐξεπροσώπει τήν γενεσιουργόν ἐνέργειαν τῆς Φύσεως, τό Ρόδον κατέστη τό σύμβολον τῆς ἀθανασίας. Ὑπό τόν συμβολισμόν αὐτόν τό Ρόδον μετεφέρθη βραδύτερον εἰς τόν Χριστιανισμόν, καί δὴ εἰς τόν Ἰησοῦν, τοῦ ὁποίου ἡ ζωή καί ἡ ἀθανασία ἦλθον εἰς φῶς. (9)

Χαρακτηριστικόν παράδειγμα, τό ἄγαλμα τῆς Παρθένου παρά τήν πύλην τοῦ καθεδρικοῦ ναοῦ Notre Dame τῶν Παρισίων, εἰς τό ὁποῖον τό βρέφος Ἰησοῦς, τό ὁποῖον ἡ Παρθένος κρατεῖ εἰς τās ἀγκάλας της, φέρει εἰς τήν δεξιάν του χεῖρα σταυρόν μέ ἕνα ρόδον εἰς τό κέντρον. (5)

Ἀλλά καί ὁ Δάντης Ἀλγκιέρης εἰς τήν «Θείαν Κωμωδίαν» του, ὅπου διαγράφει τόν Παράδεισον ὡς ἀποτελούμενον ἐκ πολλῶν καββαλιστικῶν κύκλων, τοὺς ὁποίους τέμνει ὁ Σταυρός, τοποθετεῖ εἰς τό κέντρον τοῦ Σταυροῦ ἕν Ρόδον, τό ὁποῖον παρουσιάζει ὡς σύμβολον τῆς οὐρανίου Ἱερουσαλήμ.

Συχνάκις βλέπομεν τό Ρόδον νά εἰκονίζεται μέ μακρόν μίσχον ἀνερχόμενον περιστροφικῶς τόν κάθετο βραχίονα τοῦ Σταυροῦ, ὑποσημαίνον οὕτω τήν ὀφιοειδή ἀτραπόν πού ἀκολουθεῖ ἡ ἀνυψούμενη δημιουργική δύναμις τοῦ ἀνθρώπου (Σανσκριτικά ἡ KUNDALINI) ἥτις ἀναβιβάζει τήν συνειδητότητα τούτου εἰς τήν ἀντίληψιν τῆς ἐπαφῆς του μέ τό Θεῖον.

Εἶναι ἐξ ἄλλου γνωστόν ὅτι οἱ Τρουβαδοῦροι, ἀλλά καί διάφο-

ροι συγγραφείς του Μεσαίωνα, έχρησιμοποιοῦν ποικιλοτρόπως τὸν συμβολισμόν τοῦ Ρόδου, ὅπως ὁ Raymond Lulle (ὁ ὀνομασθεὶς Doctor Illuminatis), ὁ Roger Bacon (ὁ ἀλχημιστής Doctor Admirabilis, ὁ ἀνακαλύψας τὸ τηλεσκόπιον καὶ τὴν πυρίτιδα), ὁ Jean de Meung εἰς τὸ διάσημον ἔργον του -τὸ 1616- «Le Roman de la Rose» καὶ ὁ Nicolas Flamel, ὁ ὁποῖος ἀφιέρωσε τὸ ἔργον του «Τὸ μυστικόν Ρόδον» εἰς τὴν Ἀφροδίτην, τὴν ὁποίαν ἐθεώρει ὡς συμβολίζουσιν τὴν Παρθένον Μαρίαν. Γενικώτερον δὲ διὰ τοῦ ἐρυθροῦ Ρόδου, τοῦ ἔχοντος τὸ χρῶμα τοῦ πυρός, ἐξεφράζετο ἡ ἄμωμος πνευματικὴ καὶ Χριστιανικὴ Ἀγάπη.

Χριστιανικὴν σημασίαν ἀποδίδει καὶ ὁ Mackey εἰς τὸν συνδυασμόν τοῦ Ρόδου μετὰ τοῦ Σταυροῦ. Ὁ Ragon συμφωνεῖ μαζί του καὶ προσθέτει ὅτι, ἐπειδὴ τὸ Ρόδον ἦτο μεταξὺ ἄλλων τὸ ἔμβλημα τοῦ θήλεως καὶ ὁ Σταυρὸς τοῦ ἄρρενος στοιχείου, τὰ δύο αὐτὰ σύμβολα ὁμοῦ ἀλληγοροῦν τὴν παγκόσμιον γενεάν. (9)

Ὁ Jacques Duchaussoy εἰς τὴν μελέτην του «Mystère et Mission des Rose-Croix» ἀναφέρει ὅτι ὁ Φαριῶ Ἀμένοφισ ὁ IVος εἶναι ὁ πρῶτος ὁ ὁποῖος εἶχε ἐπιλέξει ὡς σύμβολα τὸ Ρόδον καὶ τὸν Σταυρόν, τὰ ὁποῖα καθιέρωσε ὡς ἔμβλημα τῆς ἀδελφότητος ἐκ 286 μεμνημένων, οἱ ὁποῖοι ἐμόναζον τότε εἰς Τελ-Ελ-Ἀμάρμα τῆς ἀρχαίας Αἰγύπτου ἐντὸς μεγάλου ναοῦ εἰς σχῆμα σταυροῦ ἔχοντος τὰς ἱεράς ἀναλογίας 1×2, δηλ. τοῦ διπλοῦ τετραγώνου, τοῦ ὁποῖου τὸ ἱερογλυφικόν σημεῖον ἦτο τὸ γράμμα M. (3)

Ὁ ἴδιος προσθέτει ὅτι εἰς τὴν ἐν λόγω ἀδελφότητα προσήρχοντο ἐξαιρετικῆς σπουδαιότητος ἐπισκέπται, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἦτο τὸ 1350 π.Χ. κάποιος ὀνόματι Ἑρμῆς -ἀνυπέρβλητος εἰς σοφίαν καὶ γνῶσιν- ὅστις ἀπέθανεν τὸ 1257 εἰς Ἑλ-Ἀμάρμα καὶ τοῦ ὁποῖου ἡ σαρκοφάγος ὁμοῦ μέ τὰς σαρκοφάγους ἄλλων ἀδελφῶν εὐρίσκεται εἰς νεκρούπολιν μὴ ἀπέχουσιν πολὺ τῶν ἐρειπίων τῆς ἀρχαίας πόλεως.

Εἰς τὸ περισπούδαστον ἔργον ἐνός ἄλλου ἀλχημιστοῦ καὶ καρβαλιστοῦ, τοῦ Ἀγγλου Robert Fludd, δημοσιευθέν τὸ 1629 ὑπὸ τὸν τίτλον «Summum Bonum» ἐμφανίζεται εἰς ἄλλος ἀξιοπρόσεκτος συνδιασμός Σταυροῦ καὶ Ρόδου, ἐμπνευσμένος προφανῶς ἀπὸ τὸ ἀλχημικόν σημεῖον τοῦ χαλκοῦ, τὸ ὁποῖον τυγχάνει νὰ εἶναι συγχρόνως καὶ τὸ ἀστρονομικόν ἔμβλημα τοῦ πλανήτου Ἀφροδίτη.

Πρόκειται περὶ Ρόδου μέ 49 ἀνοιγμένα πέταλα (ἐπτὰκις ὁ ἱερός ἀριθμὸς ἐπτὰ) τοποθετημένου ἐπὶ τῆς κορυφῆς μίσχου ἔχοντος τὸ σχῆμα Σταυροῦ. (17)

Ἐξ ἄλλου, εἰς μίαν ἀκραίαν σχηματικὴν ἔκφρασιν, ὁ ἀστρολό-

γος καί καρβαλιστής John Dee παρουσιάζει τό Ρόδον υπό μορφήν κύκλου εἰς ἕν ἐκ τῶν συγγραμμάτων του, τό ὁποῖον ἀφιέρωσε τό 1604 εἰς τόν βασιλέα τῆς Βοεμίας Μαξιμιλιανόν τόν IIον, ὁ ὁποῖος ἦτο ἐνθερμος προστάτης τῶν ἀλχημιστῶν τῶν ἀσχολουμένων μέ τόν ἐρμητισμόν. Εἰς τό βιβλίον του ἐκεῖνο ὁ John Dee ὁμιλεῖ περὶ τῆς «**Ἱερογλυφικῆς Μονάδος**» (ὅπως τήν ὀνομάζει), τήν ὁποίαν ἐμφανίζει σχηματικῶς διά τῶν ἀστρολογικῶν σημείων τοῦ ἡλίου, τῆς σελήνης καί τῶν πλανητῶν μέ τόν Σταυρόν εἰς τό κέντρον, ἐπεξηγῶν ὅτι ἡ οὕτω πως παρισταμένη «**Ἱερογλυφική Μονάς**» συνοψίζει τήν πεμπουσίαν τοῦ Θεοῦ. (17)

Ἀλλά καί ὅσον ἀφορᾷ τό ἐρμητικόν κείμενον «Die Chemische Hachzeit Christiani-Rosencreutz» (τῶν «Χημικῶν Γάμων»), τό ὁποῖον περιγράφει ἀλληγορικῶς τήν ρομαντικήν μέν, πλὴν ὅμως κυρίως πνευματικήν περιπέτειαν τοῦ Χριστιανοῦ-Ροδοσταύρου, ὁ F.A. Yates, εἰς τό βιβλίον του «The Rosicrucian Enlightenment», παρατηρεῖ ὅτι ἡ φανταστική μύησις τοῦ συμβολικοῦ προσώπου ὑπὸ τό ὄνομα Χριστιανός-Ροδόσταυρος, ἔχει τοποθετηθεῖ ἐντός πλαισίου τό ὁποῖον προσομοιάζει καί ὑπενθυμίζει τὰς ἐορτάς αἱ ὁποῖαι ἔλαβον χώραν εἰς τήν Χαϊδελβέργην τό ἔτος 1613 κατά τοὺς γάμους τοῦ Ἐκλέκτορος τοῦ Παλατίνου Φρεδερίκου τοῦ Νου καί τῆς Πριγκιπίσσης Ἐλισάβετ τῆς Ἀγγλίας, μέ διάκοσμον τὰ Ρόδα καί τόν Σταυρόν τοῦ ἐμβλήματος τοῦ Τάγματος τῆς Περικνημίδος καί τοῦ Ἁγίου Γεωργίου τῆς Ἀγγλίας, τὰ ὁποῖα εἶχον ἀσφαλῶς προκαλέσει ἐντύπωσιν εἰς τόν συντάκτην τῶν «**Χημικῶν Γάμων**». (17)

Τέλος, εἰς ἕνα ἄλλο συμβολικόν συνδιασμόν, ὁ ὁποῖος συναντᾶται κατά τόν δον αἰ. μ.Χ. εἰς τήν Αἰθιοπίαν, τό Ρόδον ἐμφανίζεται ὑπὸ μορφήν ἑξακτίνου ἀστέρος (δηλ. ὑπὸ τήν μορφήν τῆς ἀσπίδος τοῦ Δαυΐδ, τ.ἔ. τῆς σφραγίδος τοῦ Σολομῶντος μέ τόν Σταυρόν εἰς τό κέντρον. Ὁ συνδιασμός εἶναι ἰδιαίτερου ἐνδιαφέροντος ἐν σχέσει μέ τό θέμα μας, διότι ὅπως ἐξηγεῖ ὁ R. Christinger ἀλληγορεῖ τήν ἄμεσον συγγένειαν τῆς Χριστιανικῆς παραδόσεως, τῆς ἀντιπροσωπευομένης διά τοῦ Σταυροῦ, πρὸς ἐκείνην τῆς Καρβαλᾶ καί τῆς Ἰουδαϊκῆς παραδόσεως, τῆς ἀντιπροσωπευομένης διά τοῦ Ρόδου, καθ' ὅσον τό Ζοχάρ (ὅπερ εἶναι τό βασικόν βιβλίον τῆς Καρβαλιστικῆς τέχνης) σαφῶς ἀναφέρει ὅτι τό Ρόδον, μέ τὰ πέντε αὐτοῦ πέταλα, ὑπαινίσσεται τὰς πέντε ἀτραπούς τῆς ἀπολυτρώσεως καί τὰς πέντε θύρας τῆς χάρητος, καί ὅτι δι' αὐτοῦ προσδιορίζεται τό σύνολον τῆς Ἰουδαϊκῆς κοινότητος.

Ὁ Christinger σημειώνει ἀκόμη ὅτι ὁ συνδιασμός τοῦ Σταυροῦ, τοποθετημένου εἰς τό κέντρον τῆς σφραγίδος τοῦ Σολομῶντος, ὄχι μόνον συνενώνει τήν Χριστιανικήν μετὰ τῆς Σιωνιστικῆς

παραδόσεως, αλλά και έκφράζει ως ένιαϊον σύμβολον τήν εἰς πλήρη ἀνάπτυξιν «πεμπτουσίαν» τῶν Ἀλχημιστῶν. (17)

Εἶναι βεβαίως δύσκολον ἀπό τὰς ὡς ἄνω ἐνδεικτικὰς ἑρμηνείας νά ἐξαχθῇ σαφῶς τεκμηριωμένον συμπέρασμα ὅσον ἀφορᾷ τό ὑπό τῶν Ἀρχαίων Ροδοσταύρων ἐπιλεγέν ἔμβλημα τοῦ Σταυροῦ μέ τό ὑπ' αὐτοῦ Ρόδον, τόσον μᾶλλον καθ' ὅσον ἡ τοῦ Μεσαίωνος Ροδοσταυρική κίνησις ἠντλησε χυμούς καί γῦριν ἀπό τόν ἀπέραντον ἀνθόκηπον τῶν φιλοσοφικῶν θεωρήσεων, τῶν θρησκευτικῶν συλλήψεων καί τῶν ἐσωτερικῶν παραδόσεων τῶν διαφόρων λαῶν τῆς ἀρχαιότητος, ἀλλά καί τῶν μεταγενεστέρων τῆς **Ρωμαϊκῆς, Βυζαντινῆς καί Ἀραβικῆς** ἐποχῆς.

Πάντως, δύναται τις νά δεχθῇ τό ὅτι ὁ ὑπό τῶν **Ροδοσταύρων** τῆς Ἑσπερίας ἐπιλεγείς συνδιασμός τοῦ Σταυροῦ μετά τοῦ Ρόδου ὑπῆρξε ἐπιτυχής, καθ' ὅσον τά δύο ταῦτα σύμβολα περικλείουν νοήματα καί συλλήψεις τῶν ἑρμητικῶν, ἀποκρυφιστικῶν καί ἐσωτερικῶν ἐν γένει ρευμάτων, ἀπό τό ἀπώτατον παρελθόν μέχρι καί τῶν χρόνων τῆς δημοσίας πλέον ἐμφανίσεως τῆς Ροδοσταυρικῆς κινήσεως.

Ἐν τελευταίᾳ δέ ἀναλύσει νομίζω ὅτι ἐκεῖνο τό ὁποῖο παραμένει ἀναμφισβήτητον εἶναι ὅτι ἡ καθιέρωσις τοῦ ροδοσταυρικοῦ διπλοῦ συμβόλου ἀνήκει εἰς τοὺς πνευματικούς κύκλους -θά ἔλεγον εἰς τά «ἀόρατα κολλέγια»- τῶν ἐλευθεροφρόνων Χριστιανῶν τοῦ Μεσαίωνος, καί δῆ εἰς τοὺς κύκλους ἐκείνους οἱ ὁποῖοι ὑπεστήριζον τήν ἀνάγκην μιᾶς σοβαρᾶς μεταρρυθμίσεως καί ἀναγεννήσεως τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων.

ΡΟΔΟΣΤΑΥΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΜΕΣΑΙΩΝΟΣ

Καθ' ὅλον τό διάστημα τοῦ κατατρεγμοῦ τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας δέν ἦτο δυνατόν ἡ ἐμφανής λειτουργία μυστηριακῶν ὁργανώσεων, ἀλλ' οὔτε καί ἡ διάδοσις πνευματικῶν, ἀποκρυφιστικῶν καί ἐπιστημονικῶν ἀκόμη ἀληθειῶν, πέραν τῶν ὅσων ἐνετάσσοντο ἐντός τῶν στενῶν ὁρίων τοῦ δόγματος τῆς παντοδυνάμου τότε καθολικῆς ἐκκλησίας. Οὐδεὶς ἠδύνατο νά ἀναφέρῃ τι δημοσίως περί Ἑρμοῦ τοῦ Τρισεγγίστου, περί Πυθαγόρου, ἢ Πλάτωνος κλπ. ἢ νά κυκλοφορήσῃ ἐλευθέρως συγγράμματα περί τῶν Γνωστικῶν, ἢ τῶν Νεστοριανῶν, οἱ ὁποῖοι ἦσαν ἄν μή τι ἄλλο βλαστοί τῶν Χριστιανικῶν χρόνων.

Ἐκ τῶν γιγάντων δέ τῆς ἀρχαίας φιλοσοφίας μόνον ὁ Ἀριστοτέλης εἶχε γίνει εἰς τήν Ἑσπερίαν γνωστός ἀπό τήν εἰς τά λατινικά μετάφρασιν τοῦ Ἀραβοῦ Ἀβερρόη τμημάτων τῶν ἔργων τοῦ Στα-

γειρίτη, τά ὅποια ἐδημοσιεύθησαν τόν 12ον αἰ. ὑπό τόν γενικόν τίτλον «Σχόλια ἐπὶ τοῦ Ἀριστοτέλους».

Πρῶτος μελετητής τοῦ Ἀριστοτέλους ὑπῆρξε ὁ λεγόμενος παντογνώστης Ἀλβέρτος Μάγνος (ὁ Alberto Bollstaed). Τόν ἠκολούθησε ὁ Θωμᾶς Ἀκουϊνάτης, ὁ ὁποῖος καί ἐστήριξε ἐπὶ μόνῃς τῆς σχολαστικῆς φιλοσοφίας τό θεολογικόν καί δογματικόν οἰκοδόμημα τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας. Εἶναι γνωστή ἡ σύστασις τοῦ Γαλιλαίου ὁ ὁποῖος ἔλεγε: «μελετᾶτε τόν Ἀριστοτέλην, ἀλλά μή ὑποδουλώνεσθε εἰς τήν αὐθεντίαν του, ἄλλως γίνεσθε ὄχι φιλόσοφοι ἀλλά μνημοτέχνη» (*)

Ὅλοι οἱ ἄλλοι γίγαντες τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Σοφίας δέν ἐδιδάσκοντο, ἀλλά καί σχεδόν ἡγνοοῦντο ἀπό τοὺς πλείστους τῶν λογίων, οἱ ὁποῖοι ὅταν συναντοῦσαν ἑλληνικάς φράσεις τὰς ὑπερπηδοῦσαν μέ τόν χαρακτηρισμό «GRECA SUNT, NON LEGUNTUR» (**)

Οὐδεὶς ἐτόλμα νά ἀσπασθῇ δημοσίως τὰς θεωρίας τοῦ Κοπέρνικου, καθ' ὅσον οἱ ἐρχόμενοι εἰς σύγκρουσιν μέ τὰς δογματικὰς τοποθετήσεις τῆς ἐκκλησίας καί τοῦ ἀλαθήτου τοῦ Πάπα ἐκαίοντο, ὅπως ὁ Giordano Bruno, ὁ Σερβέτος καί ἄλλοι, ἐνῶ μετὰ δυσκολίας ὁ Γαλιλαῖος ἀπέφυγε τήν πυράν δηλῶντων μετάνοιαν.

Ὅμως, οἱ ὁπαδοί τῆς Ροδοσταυρικῆς κινήσεως, ἐργαζόμενοι ἐν μυστικότητι, εἰδικεύοντο εἰς τήν μελέτην τοῦ ἐσωτερικοῦ νοήματος τῶν Γραφῶν, τῆς Καββαλᾶ καί ἐν γένει τῶν ἀρχαίων παραδόσεων, ἀσχολούμενοι παραλλήλως μέ τήν ἔρευναν τῆς φύσεως (ἀλληγορικῶς μέ τήν μελέτην τοῦ Liber Mundi), τὰς διαφόρους τέχνας -θετικές καί ἀποκρύφους- ὅπως τήν Ἀστρολογίαν, τήν Λευκὴν Μαγείαν, τόν Ἑρμητισμόν, τήν Ἀλχημίαν, τήν Ἱατρικὴν κλπ.

Πάμφορτος εἶναι ὁ κατάλογος ἐξ ἐκείνων οἱ ὁποῖοι ὑπῆρξαν οἱ πρόδρομοι, οἱ πρωτεργάτες, οἱ ὁπαδοί, οἱ μάρτυρες, καί οἱ συνεχισταί τοῦ Ροδοσταυρισμοῦ.

Παραλείπω νά ἀναφέρω ὀνόματα προγενεστέρων (Ἑλλήνων, Βυζαντινῶν, Σύρων, Ἀράβων καί ἄλλων), οἱ ὁποῖοι ἀπετέλεσαν ἐν προκειμένῳ τοὺς βασικούς κρίκους, οἱ ὁποῖοι συνδέουν τό παρελθόν μέ τόν Μεσαίωνα, διὰ νά κατονομάσω ἐνδεικτικῶς ὠρισμένους ἐκ τῶν κυριωτέρων ὁπαδῶν τοῦ Ροδοσταυρισμοῦ ἀπὸ τόν 8ον μέχρι τόν 18ον αἰῶνα.

(*) Κ. ΚΙΤΡΙΝΙΑΡΗ «Δημοσιεύματα» σελ. 20.

(**) Π. ΜΠΕΛΟΥΣΗ Ὁ ρόλος τῆς Ἀλχημείας, Ἀστρολογίας, Μαγείας εἰς τήν ἀφύπνισιν τοῦ μεσαιωνικοῦ ἀνθρώπου 1971.

Κατά πρῶτον τόν Ἀραβα ἀλχημιστήν Gerber (***) τοῦ 8ου αἰ. τόν Πέρσην φυσικόν, φιλόσοφον καί Ιατρόν Avicene (Ἀβικένιον) τοῦ 10ου αἰ., τόν θεολόγον καί σοφὸ Algazali τοῦ 11ου αἰ. (τόν ἀποκαλεσθέντα Ἁγ. Αὐγουστίνον τῆς Συρίας), τόν ἀστρολόγον ἀλχημιστήν καί Ιατρόν Arnau de Villeneuve τοῦ 13ου αἰ., ἐπίσης τόν φιλόσοφον μυστικιστήν Meister Eckhart καί τόν Nicolas Flamel τοῦ 13ου αἰ.

Μεταξύ τῶν μεταγενεστέρων τῆς Δύσεως ἔχομεν ὡς κυριωτέρους τοὺς ἑξῆς: Παράκελσον (****), Francis Bacon, Robert Fludd, Boehme, Comenius, Descartes, Ashmole, Boyle, Isaak Newton, Comte St. Germain, Baron Ferdinand de Hompesch (τελευταῖον Μαγίστρον τοῦ Τάγματος τῆς Μάλτας). François Mesmer, Pasqually, Kaliostro, Claude de St. Martin κ.α.

Ἦσαν πάντες ἐλευθερόφρονες καί τολμηροί ὑποστηρικταί τῆς ἐρεῦνης ἄνευ δογματικῶν προκαταλήψεων, ταυτοχρόνως δέ καί ἀφωσιωμένοι εἰς τὴν ἰδέαν τοῦ ἀνθρωπισμοῦ καί εἰς ἔργα φιανθρωπίας, ὅπως τὴν δωρεάν παροχὴν Ιατρικῆς περιθάλψεως.

Οἱ ἀνήκοντες εἰς αὐτὴν τὴν τρόπον τινά θρησκοφιλοσοφικὴν, ἐρμητικὴν, μυστικιστικὴν καί γνωστικιστικὴν κίνησιν, διεσαφηνίζουν καί ἐπλούτιζον τὰς ἰδέας καί τὰς συλλήψεις των δι' ἑνὸς εἵδους «Πανσοφίας» ἢ μᾶλλον ἀναλυτικῆς Θεοσοφίας. Λόγῳ ὅμως τοῦ κατατρεγμοῦ τῆς ἐκκλησίας καί τῶν ἀντιξοοτήτων τὰς ὁποίας ἀντιμετώπιζον, οἱ ἄοκνοι οὗτοι θεράποντες τῶν φυσικῶν καί ἀποκρύφων ἐπιστημῶν, ἠναγκάζοντο νὰ ἐργασθοῦν κατὰ τὸ πλεῖστον ὑπὸ τὴν κάλυψιν τῆς τέχνης τῆς Ἀλχημείας. Λεπτομερέστερον ὅμως περὶ αὐτῆς, ἢ μᾶλλον περὶ τῆς Ἀποκρύφου Ἀλχημείας εἰς τὸ δεῦτερον μέρος τοῦ παρόντος πονήματος.

Πάντως νομίζω ὅτι ἐκ τῶν ὄσων περιληπτικῶς ἐξετέθησαν, καθίσταται δυνατόν νὰ ἐκτιμηθῇ ὁ ἐκλεκτικὸς καί διακριτικὸς τρόπος μέ τόν ὁποῖον καθ' ὅλον τόν Μεσαίωνα, οἱ ἀποδέκται τῆς παναρχαίας κληρονομίας, χριστιανοὶ θεράποντες τῶν φυσικῶν καί ἀποκρύφων ἐπιστημῶν, κατῴρθωσαν νὰ συντηρήσουν ἄσβεστη τὴν φλόγα τῆς ἀρχαίας Σοφίας καί τῶν ἐσωτερικῶν παραδόσεων καί νὰ φέρουν τελικά εἰς τὸ φῶς τὸ 1614 τὴν Ροδοσταυρικὴν κίνησιν των δημοσίως μέ τὰ τρία κείμενα, τὸ νόημα τῶν ὁποίων μόνον οἱ μεμνημένοι καί οἱ ἐκλεκτοὶ ἠδύναντο νὰ ἀντιληφθοῦν.

Τοῦτο δέ ἐγένετο ἀκριβῶς εἰς τὴν κατάλληλον ἐποχὴν ὅτε εἶ-

(***) Πρόκειται περὶ τοῦ Abou Moussah Gidtar al sofi γεννηθέντος εἰς Χορασάν τό 703.

(****) Τό πραγματικόν του ὄνομα εἶναι Bombart de Hohenheim.

χε πλέον λάβει διαστάσεις ή έκδηλωθεΐσα μεταρρυθμιστική και αναμορφωτική κίνησις του Λουθήρου, του οποίου τό οίκόσημον, κατά περίεργον συγκυρίαν, έφερε Σταυρόν επί του κέντρου ενός Ρόδου, σύμβολα τά όποια ως εΐκάζεται ένένπνευσε εις αυτόν ό μοναχός Mikael Stiffel, ό όποΐος ήτο ένθερμος καββαλιστής και ό καλλίτερος τότε Γερμανός άλγεβριστής.

Ήτο ή εποχή της άφυπνίσεως και της έξόδου από τό μεσαιωνικόν τέλμα, ή μάλλον της άποδεσμεύσεως από τούς τυρανήσαντας τόν άνθρωπον θεοκράτας και ιεροεξεταστάς. Καί ήτο έπόμενον ή κατά τάς άρχάς του 17ου αΐωνος εμφάνισις των έν λόγω τριών Ροδοσταυρικών κειμένων νά κινήση τό άμεσον ένδιαφέρων πολλών μεγάλων πνευμάτων, αρχόντων και κληρικών άκόμη, καθ' όσον τό μέγα πρόβλημα τό όποΐον άπησχόλει τούς πνευματικούς ανθρώπους ήτο ή σφοδρά διαμάχη μεταξύ της δογματικής θρησκείας και της έρευνητικής έπιστήμης.

Οι πλείστοι των μελετητών άποφαίνονται ότι μέ τήν δημοσίαν πλέον εμφάνισιν της ή Ροδοσταυρική κίνησις έπέδιδκε:

- 1ον- μίαν παγκόσμιον πνευματικήν μεταρρύθμισιν
- 2ον- μίαν σοβαροτάτην προσπάθειαν συμβιβασμού, άφ' ενός μέν της έσωτερικότητος του Χριστιανισμού μέ τήν φιλοσοφίαν της Φύσεως και άφ' έτέρου μέ τήν έπιστημονικήν έξέλιξιν
- 3ον- τήν ειρήνευσιν του κόσμου
- 4ον- τήν βελτίωσιν της ανθρώπινης ψυχής ίνα δυνηθ ή άνθρωπος νά προσπελάση τήν πανσοφίαν και άνεύρη τήν πραγματικήν εύτυχίαν (*) και ίσως άκόμη, μίαν προσπάθειαν πρός άναγνώρισιν της έλευθέρας βουλήσεως, των ήθικών άξιών και των δικαιωμάτων του ανθρώπου.

Ό Ροδοσταυρισμός έγεννήθη και άνεπτύχθη από τήν ανάγκην μιάς πνευματικής μεταρρυθμίσεως. Σύμφωνα δμως μέ τήν γνώμην ώρισμένων έρευνητών, έπειδή ούδέποτε απέκτησε ένισίαν διοίκησιν, όπως ό Έλευθεροτεκτονισμός, και άκόμη έπειδή υπέστη κάποιον έκφυλισμόν λόγω παρεκτροπών κατά τόν 18ον αΐωνα, πάνπολοι άκραιφνείς Ροδόσταυροι έζήτησαν στέγην εις τόν Τεκτονισμόν, μνηθέντες ως «παραδεδεγμένοι».

Ό Ροδοσταυρισμός άνεγεννήθη κάπως κατά τόν 19ον αΐωνα, έξελειχθείς εις άνεξαρτήτους άδελφότητας, δίχως όμως νά έπανέλθη εις τήν πρωταρχικήν αύτου κατεύθυνσιν. Εΐναι όμως άναμφισβήτητον ότι ό Αρχαΐος Ροδοσταυρισμός έπέδρασεν επί του

(*) Γ. ΚΟΥΓΙΑ «Η άκτινοβολία των αρχαίων Ροδοσταύρων» 1974.

Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ, ὁ ὁποῖος καί παρέλαβε ἀρκετά ἐξ αὐτοῦ σύμβολα.

Βεβαίως μεταξύ Ροδοσταυρισμοῦ καί Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ ὑπάρχει βασική διαφορά ὡς πρὸς τὸ ὅτι ὁ Ἀρχαῖος Ροδοσταυρισμός ἔθετεν ἐξ ὑπαρχῆς ὡς βάσιν τὸν βιβλικὸν ἐσωτερισμὸν τοῦ Χριστιανισμοῦ καί τὴν καλλιέργειαν αὐτοῦ ὑπὸ μορφήν χριστιανικοῦ μυστικισμοῦ, ἐνῶ ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμός ἔθεσεν εὐθύς ἐξ ἀρχῆς ὡς βάσιν τὴν ἀνεξιθρησκείαν καί τὴν πνευματικὴν ἐλευθερίαν, εἰς ἀντίθεσιν δέ πρὸς τὸν δογματισμὸν καί τὰς προκαταλήψεις υἱοθέτησε τὰ ὑπέροχα σύμβολα τῆς Σοφίας, τῆς Ἰσχύος καί τοῦ Κάλλους, εἰς τὰ ὁποῖα προστίθενται αἱ στήλαι τῆς Πίστεως (τῆς Πίστεως μετὰ γνώσεως) τῆς Ἀγάπης (τῆς Ἀγάπης μέ αὐταπάρνησιν καί θυσίαν) καί τῆς Ἐλπίδος (διὰ τῆς ὁποίας, ἐφ' ὅσον αὕτη παραμένει ὁσβεστη ἀναλάμπουν πάντοτε ἐκ νέου ἡ Πίστις καί ἡ Ἀγάπη) ὡς τηλαυγεῖς φάροι ἐπὶ τῆς ἀτραποῦ πρὸς τὴν Ἐπιστήμην, τὴν Ἀλήθειαν καί τὴν ἀνεύρεσιν τοῦ ἀπολεσθέντος Λόγου.

ΔΙΟΝΥΣΗ ΚΟΥΛΕΝΤΙΑΝΟΥ

Ἀδελφέ μου!

Ἀδελφέ μου, μακρινέ καὶ κοντινέ,
που το ξέρω ἢ δεν το ξέρω τ' ὄνομά σου,
ένα θρόνο σου ἔχω στήσει μυστικά
νάμαι κοντά σου!

Κι αν μου διώξεις, δίχως νου, την προσφορά
καὶ το μίσος σοῦ στεγνώσει την καρδιά σου,
με τη γλώσσα τη βουβή της προσευχῆς
θάμαι κοντά σου!

Ἀπό μιά παλιά ὁμιλία τοῦ Κρισμαοῦρτι (1927)

Ροή καί Διάρκεια

Μέσα στά γεγονότα τῆς ζωῆς, πού ὅλο ἀλλάζουν, ὑπάρχει κάτι τό διαρκές; Ὑπάρχει καμμιά σχέση μεταξύ τοῦ ἑαυτοῦ μας καί τῆς συνεχοῦς ἀλλαγῆς τοῦ περιβάλλοντος; Ἐάν εἶχαμε παραδεχθῇ πῶς ὅλα ἀλλάζουν, τότε δέν θά ὑπῆρχε ἡ ἰδέα τῆς διαρκείας. Βλέπομε πῶς κάθε στιγμή τά γεγονότα τοῦ περιβάλλοντος βρίσκονται σέ μιά συνεχῇ ροή, καί ἐάν ἐκάναμε τή σκέψη πῶς ἐμεῖς εἴμεθα μέσα σέ μιά συνεχῇ ἀλλαγῇ, τότε δέν θά ὑπῆρχε σύγκρουση μεταξύ τῶν γεγονότων πού ἀλλάζουν καί ἐκείνου πού ἐμεῖς νομίζομε ὅτι εἶναι διαρκές. Σᾶς παρακαλῶ δῆτε καθαρά αὐτό τό σημεῖο.

Ἄλλά ἔχομε τήν ἰδέα πῶς μέσα στή συνεχῇ ἀλλαγῇ τοῦ περιβάλλοντος καί τῶν γεγονότων, ὑπάρχει κάτι τό διαρκές, κι' ἔτσι ἀρχίζομε νά δημιουργοῦμε μιά σύγκρουση μεταξύ τῆς ἀλλαγῆς καί τῆς διαρκείας. Βλέπομε πῶς ἡ ἀλλαγῇ ὑπάρχει ὁλόγυρά μας. Κάθε θεσμός, ὅσο κι' ἂν εἶναι στήν ἀρχή ἀνώτερος, σιγά-σιγά διαφθείρεται. Βλέπομε πῶς ὅλα παρακμάζουν καί φθείρονται. Βλέπομε συνεχεῖς πολέμους, πείνα, ξαφνικούς θανάτους, χρεοκοπίες Τραπεζῶν, ἀστάθεια στήν ἀγάπη, ἀπογοητεύσεις. Τό κάθε τι γύρω μας ἀλλάζει, κινεῖται, δέν εἶναι ποτέ στάσιμο, φθείρεται. Αὐτό εἶναι φανερό, καί δέν μπορεῖτε ὅλα αὐτά νά τά κάμετε νά γίνουν διαρκῆ.

Κάθε τί πού ζῇ, πεθαίνει. Ὅλα φθείρονται ἀπό τή χρήση. Τίποτε γύρω μας δέν εἶναι διαρκές. Οἱ θεσμοί μας, οἱ ἠθικές μας, οἱ ἰδέες μας, οἱ θεωρίες μας —γιά τή διοίκηση, γιά τά οἰκονομικά ζητήματα, γιά τίς κοινωνικές σχέσεις, γιά τήν ἠθική— τό κάθε τί ρέει, ἀλλάζει.

Ἐπειδή εἴμεθα δυσαρεστημένοι μέ τή μὴ διάρκεια, δώσαμε στή μὴ διάρκεια μιά διάρκεια, καί γι' αὐτό συνεχῶς δημιουργοῦμε μιά σύγκρουση μεταξύ τοῦ ἑαυτοῦ μας καί τοῦ περιβάλλοντος. Τί εἶναι αὐτό μέσα μας πού ζητᾷ τή διάρκεια, τήν ἀσφάλεια, κάτι πού θά ἐξακολουθήσῃ;

Ἐάν ἀληθινά πιστεύατε καί αἰσθανώσαστε ὁλόκληρο τόν ἑαυτό σας σέ μιά συνεχῇ ἀλλαγῇ, κάθε στιγμή, τότε δέν θά ὑπῆρχε ποτέ μιά στιγμή ἀσφάλειας, δέν θά ὑπῆρχε ποτέ μιά στιγμή διάρκειας, μέσα στήν ἀντίληψή σας. Ἄλλ' ἐπειδή ὑπάρχει ἡ ἀντίληψη τῆς διάρκειας, ἀγωνιζόμεθα, ἀντιστεκόμεθα, δημιουργοῦμε τείχη μεταξύ διάρκειας καί μὴ διάρκειας.

“Ἐτσι ἡ σύγκρουση ὑπάρχει μεταξύ τῶν ἀξιῶν πού ἀλλάζουν, τῶν περιστάσεων τῆς ζωῆς, καί ἐκείνου τοῦ «ἐαυτοῦ μας» πού γυρεύει ἐξακολούθησιν. Ἐάν τό κάθε τι ἀλλάξῃ, καθὼς καί ἐμεῖς οἱ Ἰδιοι, τότε δέν ὑπάρχει κανένα πρόβλημα, καμμιά σύγκρουση. Τότε δέν ὑπάρχει ἡ ἀντίληψη τῆς συσσωρεύσεως, ἡ ἀντίληψη τῆς κοινωνικῆς τάξεως, τῆς ἐθνικότητος, τῆς φυλῆς, τοῦ γοήτρου ὡς ἀτόμου ἢ φυλῆς. Ὅλα θά ἦσαν σέ μιά ροή.

“Ἐτσι, λοιπόν, ἡ ἔρευνά μας συνίσταται στό τί εἶναι αὐτό πού ἔχει πιστέψει στή διάρκεια καί γυρεύει νά ἐξακολουθήσῃ.

“Ἄς τό ἐξετάσωμε αὐτό μέ νοημοσύνη καί κριτικό πνεῦμα καί ὄχι ἀπό τήν ἀποψη τῶν προλήψεων, τῶν προσφιλῶν πίστεων, θεωριῶν, ἀντιλήψεων. Ἄς μὴν ποῦμε «ἡ πείρα μου λέει πῶς ὑπάρχει ἡ διάρκεια καί γνωρίζω πῶς ὑπάρχει κάτι τό διαρκές».

Ἡ πείρα βασίζεται στήν παράδοση, στά λεγόμενα κάποιου ἀλλοῦ. Ἡ πείρα εἶναι χρωματισμένη ἀπό τό παρελθόν. Π.χ. σᾶς εἶπαν ὅτι ὑπάρχει ἕνας Θεός. Αὐτό ἐγκυβεστάθηκε μέσα στό μυαλό σας καί ἐγίνε μιά πρόληψη. Ὁ νοῦς σας εἶναι μπλεγμένος ἀπό μιά ἰδέα, κί αὕτῃ ἡ ἰδέα διαιωνίζει τόν ἑαυτό της μέ διάφορους τρόπους. Πιστεύοντες πῶς αὕτῃ ἡ ἰδέα εἶναι ἡ πείρα σας, λέτε: «Ἀπέκτησα μιά πείρα».

Μ’ αὐτό δέν εἶναι πείρα. Εἶναι μονάχα ἕνας περιορισμένος νοῦς, πού δρᾷ μ’ ἕνα περιορισμένο τρόπο. Ἐνας τέτοιος νοῦς εἶναι ἀνίκανος νά ἐξετάσῃ. Λέει: «Ἀπόκτησα μιά πείρα». Δέν εἶναι ὅμως παρά ὁ νοῦς πού ἀπλῶς ἐπαναλαμβάνει, πού ἀκολουθεῖ τήν παράδοση, πού λέει: «Τό ἄκουσα νά τό λένε, καί τό παραδέχομαι».

“Ἄς μή ποῦμε: «Καλά, ὑπάρχει ἡ διάρκεια» ἢ «Δέν ὑπάρχει ἡ διάρκεια». Ἐάν ἔχετε μιά θεωρία, μιά πίστη, ἐάν διαιρεῖτε τόν νοῦ σας εἰς τόν ἀνώτερον ἑαυτόν καί εἰς τόν κατώτερον ἑαυτόν, καί μέ ὅλα τά τεχνάσματα καί τίς ἀπάτες τοῦ νοῦ, καί ζητᾶτε καταφύγιο μέσα στήν πείρα πού ἔχετε ἀποκτήσει, στά συμπεράσματα πού ἔχετε καταλήξει ἀφοῦ μελετήσατε ἀμέτρητα βιβλία καί κάματε συγκριτικές μελέτες, ὠρισμένως τότε, αὐτός ὁ νοῦς εἶναι ἀνίκανος, ἐπειδή δέν εἶναι παρά μονάχα προκαταλημένος. Γι’ αὐτό σ’ ἕναν τέτοιο νοῦ, ἡ ἔρευνα δέν εἶναι παρά νά προσθέτωμε ἀκόμη μιά σελίδα στό νεκρό βιβλίον τῶν ἀναμνήσεων.

Γιά νά ἐρευνήσετε πρέπει νά δῆτε τήν τωρινή πραγματικότητα, καί νά μὴν πῆτε πῶς εἶναι ἡ ψυχὴ, ὁ Θεός, ἡ αἰώνια σπῖθα πού ξαναγυρίζει στό Αἰώνιο. Ἡ θρησκευτικὴ συστηματοποίηση ἢ ἡ ὑλιστικὴ συστηματοποίηση εἶναι καί οἱ δύο τό ἴδιο, μόνο μέ διαφορετικὴ μορφή. Αὐτός ὁ νοῦς δέν θά κατανοήσῃ ὁλοκληρωτικά πού ὁδηγεῖ αὐτὴ ἡ ἔρευνα.

Οι πείρες, οι γνώσεις, οι τάσεις, οι έπιθυμίες, οι φόβοι, έχουν αναπτύξει κάποιαν αντίσταση, καί εκείνο πού λέγεται διαρκές, εκείνο πού θέλει νά διαιωνίση τόν έαυτό του, είναι ή αντίσταση, πού τήν ονομάζομε «Έγώ». Αύτή ή αντίσταση χωρίζεται, ή μάλλον, γιά νά μπορέση νά διαιωνισθῇ, χωρίζει τόν έαυτό της στό άνώτερο καί στό κατώτερο, στό διαρκές καί στό μή διαρκές, καί έξ αιτίας αύτοῦ τοῦ διαχωρισμοῦ δημιουργοῦνται άμέτρητες θεωρίες, φόβοι, επάνω στοῦς όποίους οι άνθρωποι ζοῦνε καί εκμεταλλεύονται ό ένας τόν άλλον.

Αυτό μέ τό όποιο πρέπει ν' άπασχοληθοῦμε είναι ή τωρινή πραγματικότης. Είδαμε πώς δημιουργείται ή αντίσταση, κι' αύτή ή αντίσταση, μέ τίς άναμνήσεις, μέ τήν πείρα, μέ τήν έπαφή, μέ τίς συσσωρεύσεις, όλο καί πιό πολύ συμπυκνώνεται, όλο καί πιό πολύ έχει συνείδηση τοῦ έαυτοῦ της, καί γι' αυτό θέλει νά διαιωνισθῇ, καί γι' αυτό θέλει νά εξακολουθήσῃ. 'Η αντίσταση είναι τό «Έσύ» καί τό «Έγώ», ό έαυτός μου καί ό γείτονάς μου. Καί αύτή τήν αντίσταση τήν ονομάζομε άτομικότητα.

'Η προσαρμογή μεταξύ δύο αντιστάσεων είναι εκείνο πού ονομάζομε σχέση, πάνω στήν όποία βασίζονται ή ήθική καί όλα τά άλλα. 'Απ' αύτή τήν αντίσταση έχομε τήν ήθική, τήν κοινωνική νομοθεσία, τόν έλεγχο, τήν εξουσία τῶν ενός πάνω στόν άλλον, καί έξ αιτίας αύτῆς τῆς αντιστάσεως δέν υπάρχει αγάπη.

Δέν έχομε μονάχα σύγκρουση μεταξύ τῆς διαρκoῦς αντιστάσεως τοῦ έαυτοῦ καί τοῦ περιβάλλοντος πού αλλάζει, αλλά επίσης έχομε σύγκρουση καί ανάμεσα στά δύο μέρη τῆς αντιστάσεως, τό άνώτερο καί τό κατώτερο, τό διαρκές καί τό μή διαρκές. Μ' άλλα λόγια, όπου υπάρχει αντίσταση υπάρχει καί σύγκρουση, καί σέ όλα αυτά στηρίζονται ή ήθική, οι κοινωνικές σχέσεις, οι νόμοι. Καί άπ' αυτά γεννιέται ή σύγκρουσή μας στίς σχέσεις πού έχομε ό ένας μέ τόν άλλον.

Λοιπόν, μέσα σ' αύτή τήν αντίσταση υπάρχει τίποτε τό διαρκές; Αυτό ψάχνομε νά βροῦμε. Βλέπομε πώς ή αντίσταση μπορεί νά διαιωνίση τόν έαυτό της, μέ τό όνομα, μέ τήν κατοχή, μέ τήν άγνοια, μέ τήν πείρα. Είναι ένα είδος αναπτύξεως. 'Η άτέλεια μπορεί νά εξακολουθῇ. 'Αλλά αύτή ή εξακολουθήση δέν είναι ή διάρκεια. Αύτή ή εξακολουθήση είναι απλῶς ή διαιώνιση τῆς συγκρούσεως. Αυτό πού ονομάζομε διάρκεια μέσα στήν αντίσταση δέν είναι παρά ένα μονάχα τμήμα τῆς ίδιης τῆς αντιστάσεως, καί συνεπώς ένα μέρος τῆς συγκρούσεως. 'Επομένως, μέσα σ' αυτο δέν υπάρχει διάρκεια. Σᾶς παρακαλῶ δῆτε το αύτο. Βλέπομε τή μή διάρκεια, τήν αλλαγή γύρω μας. 'Όλα κινοῦνται, αλλάζουν, ρέουν,

καί θέλομε νά ανακαλύψωμε ἂν ὑπάρχη ἡ διάρκεια μέσα μας ἢ ἂν δέν ὑπάρχη.

Τί εἶναι αὐτό πού γυρεύει τή διάρκεια; Βλέπομε πώς εἶναι μερικές ιδιότητες, μερικά προτερήματα, πείρες, συσσωρεύσεις, πού ἔχουν ἀναπτύξει κάποια ἀντίσταση. Δέν εἶναι τίποτε ἄλλο παρά συσσωρεύσεις τῶν ὧσων μάθαμε, συσσωρεύσεις ἀγάπης, ἐπιθυμία νά μή χάσωμε τό πρόσωπο πού ἀγαποῦμε, συσώρευση κάποιας πείρας, μαθημάτων, προσπάθειας πώς θά ἐπιτύχωμε, μερικῶν ἀνεκπλήρωτων ἐπιθυμιῶν.

Μ' ἄλλα λόγια, ὅπου ὑπάρχει ἀτέλεια ἐκεῖ ὑπάρχει καί ἡ ἐπιθυμία γιά τήν ἐξακολούθηση, ἡ ὁποία δημιουργεῖ τήν ἀντίσταση, καί αὕτη ἡ ἀντίσταση θεωρεῖ τόν ἑαυτό της σάν διάρκεια. Ἀλλά κί αὐτό πού ὀνομάζομε ἀντίσταση, πού γυρεύει τή διάρκεια, κί αὐτό ἐπίσης ἀλλάζει. Ἐπομένως δέν ὑπάρχει τίποτε τό διαρκές. Εἶναι σάν τά γεγονότα, πού ἀλλάζουν, ἀλλάζουν, ἀλλάζουν.

Ἔτσι δέν ὑπάρχει τίποτε ἄλλο παρά ἀλλαγὴ. Μαζί καί ὁ νοῦς καί τό περιβάλλον καί οἱ ἀξίες τῆς ζωῆς. Αὐτό πού νομίζομε πώς ἦταν διαρκές, δέν εἶναι πραγματικά παρά ἓνα μέρος τῆς μὴ διάρκειας, μονάχα πού ἔχει ξεχωρίσει τόν ἑαυτό του καί ἔχει πάρει τό ὄνομα ἐξακολούθηση.

Ἔτσι ἡ σύγκρουσή μας γίνεται ἓνα ἐντελῶς διαφορετικό πρόβλημα. Ὅχι μεταξύ μιᾶς ἀντιστάσεως ἐναντίον μιᾶς ἄλλης ἀντιστάσεως, μεταξύ μιᾶς ἀντιστάσεως καί τῶν ἀξιῶν πού ἀλλάζουν καί τοῦ περιβάλλοντος, ἀλλά ὁλόκληρη ἡ ὑπαρξὴ εἶναι μιά συνεχῆς ἀλλαγὴ. Γι' αὐτό δέν ὑπάρχει οὔτε μιά στιγμή πού τό μπορούμε νά ἔχωμε ἀπόκτηση, συσώρευση, ἀποταμίευση κάποιας πείρας γιά κάποια μέλλουσα διόρθωση τοῦ ἑαυτοῦ μας.

Ἄν τό βλέπατε αὐτό, ὁλόκληρη ἡ σχέση τοῦ ἑνός μέ τόν ἄλλον θά ἄλλαζε, ὄχι μονάχα μεταξύ ἐσένα καί ἐμένα, μεταξύ ἐσένα καί τοῦ γείτονά σου, ἀλλά καί μέ ὅλες τίς ἀξίες καί τά γεγονότα τῆς ζωῆς.

Νικ. Καρβούνης

Ἐγωκεντρικός Ἀτομισμός

Ἐπιφυλλίδες τῆς «Πρωΐας» 19/12/32

Ἀφοῦ ἡ Γαλλικὴ ἐπανάστασις ἐστερέωσε τὴν ἐπικράτησιν τῆς ἀστικῆς τάξεως, ἡ ἐξέλιξις τῆς δὲν ὑπῆρξε γοργή κατὰ τὰς ἀρχάς. Ἕνας «ἥρωας» τῆς χειρότερης μορφῆς -ὁ Ναπολέον- κατώρθωσε, γιὰ λόγους ποῦ δὲν θά μᾶς ἀπασχολήσουν αὐτὴ τῇ στιγμῇ, νὰ ἐπιβληθῇ στὴ Γαλλία καὶ νὰ συγκλονίσῃ ὅλους τοὺς παλιούς «ἐλέω Θεοῦ» θρόνους τῆς Εὐρώπης μέ τις φάλαγγες τῶν δημοκρατικῶν στρατευμάτων στήν ἀρχή, μέ τις στρατιές μιᾶς Αὐτοκρατορίας ἔπειτα — αὐτοκρατορίας ποῦ ἐδανείσθη ἀπὸ τὸν κόσμον ποῦ εἶχε καταλύσει ἡ ἐπανάστασις ἓνα μεγάλο μέρος τοῦ ἐφοπλισμοῦ τῆς νοοτροπίας του. Γι' αὐτό καὶ ἡ Ἰερὰ Συμμαχία τῶν ἐλέω Θεοῦ βασιλέων εὐρῆκε στήν Γαλλίαν πλῆθος νοσταλγῶν τοῦ γκρεμισμένου καθεστῶτος, ὅταν, μετὰ τὸ Βατερλώ, ἐξανακουβάλησε στὸ Παρίσι τοὺς ἀπογόνους τῶν Βουρβόνων — τοῦ Καπέτου, ποῦ ἔσαν ἐστεμμένον ἀπόγονόν του εἶχεν ἀνεβάσει στήν λαιμητόμον ἡ Ἐπανάστασις. Τό νά γυρίζῃ, ὅμως, κανεὶς πρὸς τὰ πίσω εἶνε ἀντίθετον πρὸς τοὺς νόμους τῆς ἐξελίξεως. Οἱ ξαναφερμένοι Βουρβῶνοι εὐρέθησαν στήν ἀνάγκην ν' ἀναγνωρίσουν ὅτι πολλὰ πράγματα εἶχαν ἀλλάξει ἀπὸ τὸν καιρόν ποῦ εἶχαν διαβῇ τὰ σύνορα τῆς ἐπαναστατημένης Γαλλίας πρὸς τὰ καταφύγια ξένων χωρῶν, πιστῶν στοὺς «νομίμους» βασιλεῖς των. Οἱ λαοὶ ἐζητοῦσαν σὺνταγμα μέ τὴν ιδέαν ὅτι αὐτό ἦταν ἡ πανάκεια, ἡ πολιτικὴ καὶ ἡ κοινωνικὴ. Καὶ τό ἔτος 1830, κᾶποιο τοπικόν κίνημα στὴ Γαλλία ἐσημείωσε πραγματικῶς τὴν ἀρχὴν τῆς ἀληθινῆς ἐπικρατήσεως τοῦ ἀστισμοῦ σ' ὅλην τὴν Εὐρώπην. Στὴν Γαλλίαν, πρῶτα-πρῶτα στήν Ἀγγλίαν ἔπειτα, στὸ Βέλγιον, στήν Ὁλλανδίαν, στήν Ἑλβετίαν. Ὁ ἀτμός ἄρχιζε νὰ χρησιμοποιῆται ὡς κινητήριος δύναμις καὶ ἐγεννᾶτο ἀπὸ τότε ἡ σύγχρονη μορφή τῆς βιομηχανίας. Ἡ ἀτομικὴ ἰδιοκτησία, ποῦ ἦτο ἕως τότε κατὰ μέγα μέρος εἰσόδημα ἀπὸ ἀκίνητα, ἄρχιζε νὰ ρευστοποιῆται, νὰ γίνεται κεφάλαιον γιὰ τὴν ἐκμεταλλευτικὴν ἐπιχείρησιν. Καὶ ἡ «ἐλευθερία» τῆς ἐπαναστατικῆς τριλογίας ἄρχιζε νὰ μεταφράζεται γενικώτατα ὡς τὸ προνομιακόν δικαίωμα τῆς ἀστικῆς τάξεως νὰ ἐκμεταλλεύεται τὸ μέγα πλῆθος τῶν ἀκτημόνων. Ὅλη αὐτὴ ἡ νέα, πολὺ πλέον γοργή τώρα, ἀστικὴ ἐξέλιξις, εἶχεν ἐκδηλώσει πολυποίκιλες εἰς ὅλα τὰ πεδία τῆς σκέ-

ψεως καί τῆς δράσεως. Ἡ πολιτική ἔπεσε στά χέρια τῶν ἀστῶν· ἡ κοινωνική οἰκονομία ἦτο πλέον ἐπίσης στά χέρια των· ὁ «φιλελευθερισμός» ἔγινε λάβαρον τῶν νέων ἐκείνης τῆς ἐποχῆς καί ἐλάμβανε στήν Ἰταλία τήν μορφήν ἐθνικῆς ἐξεγέρσεως ἐναντίον τῶν ξένων δυναστῶν πού ἐκρατοῦσαν τήν χώραν, κομματιασμένην εἰς μικροβασίλεια καί δουκάτα. Καί ἡ ἀστική διανόησις ἐδημιούργησε τό νεώτερον τό μυθιστόρημα, πού εἶνε ὁ ὕμνος τοῦ ἀτομισμοῦ καί τήν ρωμαντικήν κίνησιν, πού ἦτο καί αὕτή ἡ ἐποποιΐα του. Στήν ἀρχαιότητα ἡ ἐποποιΐα ἐξυμνοῦσε τοὺς ἡμιθέους καί τοὺς «ἥρωας» μέ τήν πλατειάν δρᾶσιν μέσα στά πλήθη τῶν λαῶν. Κατά τά μέσα τοῦ περασμένου αἰῶνος ἡ ρωμαντική φιλολογία ἔκαμεν «ἥρωα» τό ἀστικόν ἄτομον. Ὁ Οὐγκώ, ὁ Μπαλζάκ, οἱ δύο Δουμάδες ἐπλασαν τοὺς νέους χαμο-ἥρωας. Εἶχαν αὐτοί ἓνα μεγάλο προτέρημα γιά τοὺς ἀστούς· ὁ κάθε ἀναγνώστης, μ' ὅλην τήν πραγματικήν ταπεινότητα,μποροῦσε νά φαντασθῇ τόν ἑαυτόν του στήν θέσιν τοῦ «ἥρωος» τῆς προτιμήσεώς του. Καί, ὅπως ἐκεῖνος, αἰσθανόταν ὅτι ἦτο δυνατόν ν' ἀναδειχθῇ, καί αὐτός, νά παλέψῃ μέ τόν ἄλλον τόν κόσμον, νά ἐπικρατήσῃ — γιά νά κάμῃ τί; γιά νά καρπωθῇ τά κέρδη τά ἀτομικά τῆς ἐπικρατήσεώς του ἐπάνω στό σύνολον.

Ἔτσι ἡ ἐπικράτησις τῶν ἀρχῶν τοῦ ἀστικοῦ καθεστῶτος ἐγίναντωσε τόν ἀτομισμόν. Τό ἄτομον ἐπῆρε σημασίαν πρωταρχικήν. Ἐποποθετήθη ὡσάν ἓνα κεντρικόν ὑποκείμενον στή μέση τοῦ σύμπαντος καί καθώρισεν ὡς ἀντικείμενα ὅλους τοὺς ἄλλους συνανθρώπους του καί τόν φυσικόν κόσμον· ἐγώ, ἀπό τό ἓνα μέρος· ὅλοι οἱ ἄλλοι καί τά πάντα, ἀπό τό ἄλλο. Φυσική συνέπεια αὐτῆς τῆς νοοτροπίας ἦτο νά θεωρήσῃ τό ὑπερτροφικόν αὐτό ἄτομον τήν κοινωνίαν (τό σύνολον τῶν ἄλλων ἀτόμων) ὅχι μόνον ὡς κατι ἀδιάφορον, ἀλλ' ὡς ἓνα σύνολον ἀντίπαλον, ἓνα σύνολον ἀνταγωνιστικόν, πρὸς τό ὅποιον πρέπει νά σταθῇ ἀντιμέτωπον αὐτό, γιά νά διεκδικήσῃ τήν ἰδικήν του τήν ἐπικράτησιν, τήν ἰδικήν του τήν ἀνάδειξιν, τήν ἰδικήν του τήν εὐημερίαν, τήν εὐτυχίαν τήν ἰδικήν του, ἐναντίον ὅλου τοῦ ἄλλου κόσμου, εἰς βάρος καί πρὸς ζημίαν τοῦ κόσμου τῶν ἄλλων. «Ἄς κάμουν κι' αὐτοί ὅ,τι μποροῦν. Ἄς ἐπιτύχουν κι' αὐτοί, ἂν μποροῦν. Ἐδῶ συναγωνιζόμεθα στήν βιοπάλην μέ ἴσους ὁρους» — αὕτη εἶνε ἡ «ἠθική» δικαιολογία τῶν χαμοηρώων τῆς οἰκονομικῆς καί κοινωνικῆς ἐπιτυχίας. Μέ «ἴσους ὁρους»; Ὅχι δά! Βάσις αὐτῆς τῆς ἐλευθερίας τοῦ ἀστικοῦ ἀνταγωνισμοῦ εἶνε ἀκριβῶς ἡ ἀνισότης τῆς θέσεως τῆς μάζας ὡς πρὸς

τήν χρησιμοποίησιν τῶν ἀγαθῶν, ὡς πρὸς τὰς εὐκαιρίας τῆς ἀναπτύξεώς της. Καί ἡ ἐπικράτησις τοῦ πνεύματος τοῦ ἀγρίου ἀνταγωνισμοῦ τοῦ ἀτόμου πρὸς τὸ σύνολον ἐκαλλιέργησε τὸν τρομερὸν αὐτὸν ἐγωκεντρισμόν, πού διέπει σήμερον τὴν ἀστικήν κοινωνίαν. Οἱ νέοι ἐκπαιδεύονται μὲ τὴν ἀντίληψιν, ὅτι πρέπει νὰ «φθάσουν» νὰ «ἐπικρατήσουν». Ἡ ζωὴ τοὺς παρουσιάζεται σάν ἕνας ἀγωνιώδης Μαραθώνιος πρὸς τὴν ἀτομικὴν τὴν ἐπιτυχίαν. «Κλωστήσετε, διαγκωνίσετε, τρικλοποδίσετε, σπρώξτε, τσαλαπατήσετε ὅσο μπορεῖτε, ὅσους μπορέσετε. Πρὸ πάντων, Φθάσετε! Τόσο τὸ χειρότερο γιὰ ὅσους πέσουν, σκοντάψουν, παραγκωνισθοῦν, κλωτηθοῦν, ξαπλωθοῦν χάμω ἀπὸ τοὺς νικητάς. Ἄλλοι μόνον σ' ὅσους κουρασθοῦν, σ' ὅσους λαχανιάσουν, σ' ὅσους λιποψυχήσουν, σ' ὅσους ἀηδιάσουν. Θὰ τοὺς ξεπεράσουν οἱ «ἀξιώτεροι», οἱ περισσότερον ἐπιτήδαιοι. Καί ἄς μὴν παραπονοῦνται οἱ νικημένοι. Τό εἶπαν καί οἱ ἀρχαῖοι «Οὐαί τοῖς ἡττημένοις!». Στὸ τέλος, ἐμεῖς πού ἐνικήσαμεν, ἐμεῖς πού τοὺς ἀναποδογυρίσαμε, ἐμεῖς πού τοὺς ἐκλωτήσαμε ἐπειδὴ εἴμεθα οἱ δυνατώτεροι, οἱ ἐξυπνότεροι, οἱ πλέον μπασμένοι στὸ ὑψηλὸν νόημα τῆς ἐκμεταλλεύσεως τῶν ἄλλων, τῶν συνανθρώπων μας, δέν θὰ τοὺς ξεχάσουμε ὁλότελα· ὅταν τακτοποιηθοῦμε· ὅταν σωρεύσουμε τὰ πλήθη τῶν ἀποκτημάτων τῆς ἐπιδεξιότητός μας· ὅταν «ἐνδύσουμε» τὰ κεφάλαιά μας σέ πλῆθος ἐκμεταλλευτικῶν ἐπιχειρήσεων γιὰ νὰ βυζαίνουμε ἄκοπα καί ἀδιάκοπα τὸν θρεπτικώτατον γιὰ μᾶς μόχθον τῶν ἄλλων· ὅταν ἡ ἀνία τοῦ κόρου μᾶς πιάσῃ, τότε θὰ τοὺς θυμηθοῦμε τοὺς δύστυχους τοὺς ἀποτυχημένους· θὰ τοὺς ὀνομάσουμε μὲ τόνους καταδεκτικοῦ οἰκτιρμοῦ «πάσχοντας ἀδελφούς μας»· θὰ ὑγρανθοῦν τὰ μάτια μας γιὰ τοὺς «ἀποκλήρους τῆς τύχης»· θ' ἀναγνωρίσωμεν στὸν «Οὐράνιον Πατέρα» μας τὸ δικαίωμα νὰ παιδεύῃ τὰ πλάσματά του γιὰ τίς ἁμαρτίες των, ἀλλὰ θὰ ζητήσουμε ταπεινά τὴν ἄδειαν ἀπὸ τὸν «Δοτῆρα τῶν ἀγαθῶν μας» νὰ κάμουμε καί ὀλίγην φιλανθρωπίαν. Πηγαίνει τόσον εὐάρμοστα ἡ φιλανθρωπία στὴ θέση μας τὴν προνομιακή... Ποιὸς μπορεῖ νὰ πῇ ὅτι ἡ ἐπιτυχία τοῦ ἀτόμου μας εἶνε παράνομη; Οἱ νόμοι εἶνε μαζί μας, τὸ Κράτος μᾶς τιμᾷ, ἡ Κοινωνία μᾶς θεωρεῖ στηρίγματά της. Ὅλοι οἱ κρατικοὶ καί οἱ κοινωνικοὶ θεσμοὶ προστατεύουν τὰ ἀποκτήματά μας, τὴν θέσιν μας, τὴν ὑπόληψίν μας». Ἄνυπόληπτος, βέβαια, εἶνε ἡ μᾶζα ἡ ἀπρόσωπη τῶν ἀγνώστων, τῶν νικημένων στὸν ἱλιγγιώδη Μαραθώνιον τῆς ἀτομικῆς ἐπιτυχίας, τῶν πεινασμένων γιὰ ψωμί καί γι' ἀνθρωπιά, παρ' ὅλον τὸ ἐκ γενετῆς ἀδιαφιλονίκητον δικαίωμά των καί γιὰ τὸ ἕνα καί γιὰ τὸ ἄλλο.

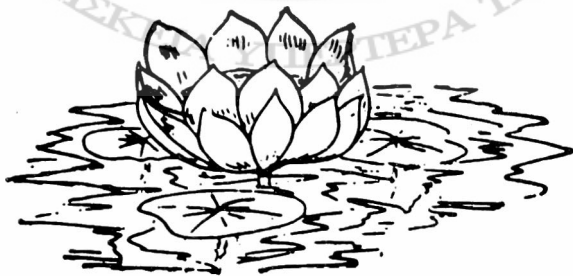
«Ναί—λέγουν οι ύμνωδοί του άτομισμού. Μέσα σ' αυτήν τήν πάλην τό άτομον αναπτύσσει ὅλας του τάς ἀνωτέρας ἀνθρωπίνους ιδιότητας. Τό κέντρισμα τῆς ἐπιτυχίας τῆς ἀτομικῆς τό θεωρεῖτε μικρόν κίνητρον; Βγάλετε ἀπό τή μέση τήν ἄμιλλαν καί κυττάξετε τί ἀπομένει: χαύνωσις, θανάσιμη ἀδιαφορία, νάρκη καί ἀποκοίμισμα καί νέκρωσις κάθε δυνατότητος γιά τήν ἀνάπτυξιν τῶν δυνάμεων τοῦ ἀνθρώπου. Θανάτωσις πραγματική κάθε προόδου. Καί ἔπειτα, ποιός εἶπεν ὅτι δέν ἔχουν ὅλοι εὐκαιρίες ν' ἀναδειχθοῦν; Οἱ νόμοι μας δέν ἀναγνωρίζουν τάξεις προνομιούχους. Ὁ καθένας, ἂν ἔχη τήν ἱκανότητα καί τήν ἐπιμέλειαν, μπορεῖ νά γίνη πλούσιος, νά φθάσῃ στά ἀνώτατα ἀξιώματα τῆς κοινωνίας καί τῆς πολιτείας. Κυττᾶτε τόν τάδε ὑπουργόν· ξέρετε τί ἦταν πρό εἴκοσι ἐτῶν; Κυττᾶτε τόν τάδε στρατηγόν· ἄρχισεν ἀπό λόχίας ἐξ ἀνακατατάξεως ὅταν ὑπηρετοῦσε στά παλιά τά σύνορα. Ὁ τάδε τραπεζίτης, μέ τίς ἑκατοντάδες τῶν ἑκατομμυρίων σήμερα, πρὶν ἀναδείξῃ τό ἀτομόν του κατὰ τόν τρόπον του, ἦταν, ἐδῶ καί τριάντα χρόνια, ἓνα φτωχόπαιδο, ἀποπαῖδι τῆς μοίρας, πού ἔτρωγε κάθε τρεῖς ἡμέρες—ἂν τό ἐκατάφερνε πάντοτε καί αὐτό. Καί πόσοι καί πόσοι ἄλλοι πού διευθύνουν σήμερα τίς μᾶζες καί πού τίς κυβερνοῦν δέν ἄρχισαν κατὰ τόν ἴδιον τρόπον. Ποιός τοὺς ἐμπόδισε ν' ἀνεβοῦν, νά «φθάσουν»; Κανείς. Αὐτοί, ὅμως, εἶνε οἱ «ἥρωες» τῆς ἐπιτυχίας, οἱ νικηταί στήν ὠραίαν ἄμιλλαν τῆς τιμίας βιοπάλης...»

Ἄλλοίμονον, ὅμως, ἀπό μίαν κοινωνίαν, ὅπου ἡ ἀπάνθρωπη αὐτή μέθοδος τῆς ἐπικρατήσεως τοῦ ἀτόμου εἰς βάρος τοῦ συνόλου καθαγιάζεται ἀπό τόν Νόμον, εὐλογεῖται ἀπό μίαν βολικήν Ἠθικήν, δοξολογεῖται καί ἀπ' ὅσους μέσα στό πλῆθος τῶν θυμάτων τῆς ἐκμεταλλεύσεως, τῆς ὑλικῆς καί τῆς διανοητικῆς, ἐμαγνητίσθησαν ἀπό τήν ὑπνωτικήν λάμψιν τῆς «ἀτομικῆς» ἐπιτυχίας. Εἶνε κοινωνία πού μέσα της κυκλοφοροῦν ἤδη τά σπέρματα τῆς γαγγραινώδους ἀποσυνθέσεως. Εἶνε κοινωνικός ὀργανισμός, τοῦ ὁποίου τά κακοήθη νεοπλάσματα πού ἀπαρτίζονται ἀπό τά ὑπερτροφικά κύτταρα τῶν ἐγωκεντρικῶν ἀτόμων ἀπομυζοῦν κάθε χυμόν ζωῆς.

Ὅταν οἱ ἀπολογηταί καί οἱ μεγάλοι ἱερεῖς τοῦ ἀτομισμού σφιχθοῦν ἀπό τήν ἀκαταμάχητην δύναμιν τῆς πραγματικότητος ν' ἀναγνωρίσουν, νά ἀνομολογήσουν αὐτή τή σαπίλα, τήν ἀποδίδουν εἰς τό ὅτι ὑπάρχουν ἄλλοι πού βρίσκουν, μέ τήν ἀδυσώπητη λογική, ὅτι χρειάζεται — καί βιαστικά μάλιστα — τό χειρουργικό τό μαχαίρι γιά ν' ἀφαιρεθοῦν οἱ κακοήθεις ὄγκοι ἀπό τόν κοινωνικόν του ὀργανισμόν. Μέ τήν ἴδιαν τήν λογικήν τῶν πρώτων, θά μπορούσε κανεὶς νά πῇ ὅτι ὁ γιατρός πού ἀποφαίνεται γιά τήν ἀνάγ-

κην μιᾶς ἐγχειρίσεως εἶνε ὁ αἴτιος τῆς καταπτώσεως τοῦ ἀρρώστου, ἐπειδὴ τοῦ ταραττεῖ τό ἠθικόν του. Λοιπόν, ἀφοῦ καί αὐτοὶ ὁμολογοῦν ὅτι κάτι σάπιο ὑπάρχει μέσα στό κοινωνικόν τό καθεστώς, τί πιστεύουν οἱ ἴδιοι ὅτι πρέπει νά γίνη; Τήν ἔχουν διαρκῶς κρεμασμένην στήν ἄκρη τῶν χειλέων των τήν ἀπάντησιν: «Πάλιν διά μέσου τοῦ ἀτόμου θά διορθωθῇ τό σύνολον, κ' ἔτσι θά διακαιωθῇ καί ἡ βεβαίωσίς μας ὅτι μόνον τό ἄτομον ἔχει σημασίαν καί ὅτι τό σύνολον δέν εἶνε παρά ἓνα πλαίσιον γιά τήν ἀνάδειξίν του: θά καλλιεργήσουμε ὅσο μπορούμε περισσότερα ἄτομα ἐξαιρετικά, ἄτομα δυνατά μέσα σ' αὐτό τό σύνολον. Ἔτσι ἡ ἐπίδρασίς των ἐπάνω σ' αὐτό θά εἶνε ἡ γενική σωτηρία».

Ὅταν ἐπιμένη κανεῖς νά φορῇ τίς παρωπίδες τῶν προκαταλήψεών του, δέν μπορεῖ νά ἰδῇ παρά μόνον πρός τήν στενήν λωρίδα τῆς ὠρισμένης κατευθύνσεως πού αὐτές τοῦ ἐπιτρέπουν. Ἄλλ' οἱ ἄνθρωποι οἱ ἀπλοί, πού δέν φοβοῦνται νά κυττάξουν μέ νοημοσύνην τριγύρω των καί παντοῦ, πού θέλουν νά βλέπουν τήν πραγματικότητα, ἐννοοῦν ὅτι ἀκριβῶς τό ἀντίθετον εἶνε ἀληθινό. Γιά νά λυτρωθῇ ἡ ἀνθρωπότης ἀπό τήν σαπίλα τῆς ἀποσυνθέσεως ἐνός ἐτοιμοθανάτου συστήματος, γιά νά βρῇ τό δρόμο τό σωστό, ἀρκεῖ νά τοποθετηθῇ τό ἄτομον στήν θέσιν του τήν πραγματικήν μέσα στό σύνολον. Τό ἄτομον δέν δημιουργεῖ τήν κοινωνίαν. Ἀντιθέτως, εἶνε τό προϊόν της. Αἱ ιδιότητές του, ἡ νοοτροπία του, αἱ τάσεις του, αἱ διαθέσεις του, ὅπως καί ὁ φυσικός ὁ ὁργανισμός του εἶνε τό σύνθετον ἀποτέλεσμα τοῦ κοινωνικοῦ συνόλου. Καί εἶνε αὐτονόητον πλὴν, ὅτι, γιά νά ὑπάρξουν ἄτομα πραγματικῶς χρήσιμα γιά τήν κανονικὴν ἐξέλιξιν αὐτοῦ τοῦ Συνόλου, πρέπει νά ὁργανωθῇ πρῶτα ἡ κοινωνία τῶν ἀνθρώπων κατὰ τρόπον ὥστε νά δίδεται εἰς τό ἄτομον κάθε εὐκαιρία ἀναπτύξεως μέσα στά φυσικά τά ὅρια τοῦ προορισμοῦ του. Καί αὐτός εἶνε ἡ ἐξελικτικὴ διαιωνίσις τοῦ Συνόλου.

Ἐκκυκλοφόρησε

ΚΩΣΤΗ ΜΕΛΙΣΣΑΡΟΠΟΥΛΟΥ

Ἀρχαιοελληνικά

Ἐπιλογές ἀπό τὰ Ὀμηρικά Ἐπη

Ἐπιλογή ἀπό τήν Ἰλιάδα

Ἐπιλογή ἀπό τήν Ὀδύσσεια

Μεταφράσεις

Πυθαγόρεια Χρυσᾶ Ἐπη

Θουκυδίδου Περικλέους Ἐπιτάφιος

Περιληπτικές Ἀφηγήσεις

Πλάτωνος Συμπόσιον ἢ περί Ἔρωτος

Πλάτωνος Φαῖδρος ἢ περί Καλοῦ

Πλάτωνος Ἀξίохος ἢ περί Θανάτου

Πλάτωνος Ἀπολογία Σωκράτους

Πλάτωνος Φαίδων ἢ περί Ψυχῆς

Ὁ Πλάτων γιά τήν Παιδεία <Νόμοι—Πολιτεία>

Ὁ καταποντισμός τῆς Ἀτλαντίδος <Τίμαιος>

Πλουτάρχου Ἑπτὰ Σοφῶν Συμπόσιον

Τιμᾶται Δρχ. 350

Ἄντρέ Λόττε

Μιά παράξενη πρόγνωση τῆς Ἑλ. Π. Μπλαβάτσκι

Σ' ἓνα τεύχος τοῦ «Theosophist» τοῦ 1883 ἡ Ἑλενα Πετρόβνα Μπλαβάτσκι ἔκαμε τὴν ἀκόλουθη καταπληκτικὴ δήλωση: Θὰ βρεθοῦν κοντὰ στὴ Νεκρὴ Θάλασσα ἔγγραφα πού θ' ἀποδείξουν ὅτι ὁ Χριστὸς ἔζησε ἓναν αἰῶνα πρὶν ἀπὸ τὴν χριστιανικὴ ἐποχὴ. Περίπου τὸν ἴδιο χρόνο ὁ Ἑλίας Λεβή (ψευδώνυμο τοῦ Ἀββᾶ Κονσταντίν), τὸν ὁποῖον ἓνας ἀπὸ τοὺς ἀπόκρυφους Ἰδρυτὲς τῆς Θεοσοφικῆς Ἑταιρίας ἐγκωμιάζει σὲ μιά ἀπὸ τίς Ἐπιστολές του, μέ τὸν τίτλο «ὁ ἔξοχος ἀποκρυφιστὴς», ἔβγαλε τὸ συμπέρασμα, ἀπὸ μιά βαθιὰ μελέτη τοῦ Ταλμούδ, ὅτι ὁ Ἰησοῦς, ὁ Ἰδρυτὴς τῆς χριστιανικῆς θρησκείας, ἔζησε ἑκατὸ περίπου χρόνια πρὶν ἀπὸ τὴν χριστιανικὴ ἐποχὴ.

Ὁ Μήντ, Ἀγγλος συγγραφέας, εἰδικὸς γιὰ τὰ πρῶτα χριστιανικά χρόνια, στό βιβλίον του «ἔζησε ὁ Ἰησοῦς 100 χρόνια π.Χ.», στηριζόμενος κι' αὐτὸς ἐπίσης στό Ταλμούδ, ὅπως καί ὁ Λεντμπήτερ στό «χριστιανικὸ πιστεύω», καθὼς καί ἡ Ἄννυ Μπέζαντ στό βιβλίον «Ἑσωτερικὸς Χριστιανισμός», τοποθετοῦν κι' αὐτοὶ ἐπίσης τὴν ἐποχὴ τοῦ Ἰησοῦ σ' αὐτὴ τὴν προηγούμενη χρονολογία.

Ἡ μεγάλη Ἰδρύτρια τῆς Θεοσοφικῆς Ἑταιρίας ἔκαμε αὐτὴ τὴν πρόγνωση πρὶν ἑκατὸ χρόνια καί εἶναι ἐκπληκτικὸ πῶς δέν τό θυμήθηκε κανεὶς ὅταν ἔγινε ἡ ἀνακάλυψη τῶν χειρογράφων τῆς Νεκρᾶς Θαλάσσης.

Ἐφ' ὅσον ἔλειπαν ἱστορικὲς ἀποδείξεις πού ἀφοροῦσαν τὴν ὑπαρξὴ ἑνὸς Ἰησοῦ, διδάσκοντος στὸν καιρὸ τῆς παραδοσιακῆς ἐμφανίσεώς του, παράλειψη πού ἐπέτρεψε στοὺς ἐχθροὺς τῆς χριστιανικῆς θρησκείας νὰ φαντάζονται τίς πιὸ ἐξωφρενικὲς θεωρίες, γιὰ νὰ τοῦ ἐπιτεθοῦν, ἡ προαναφερθεῖσα πληροφορία θάπρεπε μᾶλλον νὰ ἰσχυροποιήσῃ τοὺς χριστιανούς, ἰδίως ἂν μπορούσαν νὰ στηριχθοῦν ἐπισήμως σὲ μιά ἀρκετὰ πρόσφατη ἀνακάλυψη, ἡ ὁποία ἀτυχῶς καταπνίγηκε.

Στὴν ἑφημερίδα «Μόντ», καθὼς καί στὴ «Φιγκαρό», δημοσιεύτηκε ἀνάμεσα στίς εἰδήσεις, ὅτι ἓνας Ἰρλανδὸς Ἰησουΐτης Ιερέας, ὁ πατέρας Π. Ο'Κάλλαγκαν, κάνοντας ἔρευνες στὴ θέση Κουμράν, ἀπεκάλυψε μερικὰ ἀποσπάσματα τοῦ κατὰ Μᾶρκον Εὐαγγελίου, γραμμένα στὴν Ἑβραϊκὴ, πού, σύμφωνα μέ τὸν τύπο

τῆς γραφῆς, τόλμησε νά χρονολογήσῃ πενήντα χρόνια πρὶν ἀπὸ τῆς χριστιανικῆς ἐποχῆς.

Τὰ δημοσιεύματα τῆς «Μόντ» καὶ τοῦ «Φιγκαρό» δέ βρῆκαν καμμίᾳ ἀπήχηση. Πῶς αὐτό δέ μᾶς ξαφνιάζει; Ἀνεξάρτητοι κριτικοὶ συμφώνησαν νά δεχτοῦν ὅτι τὸ κατὰ Μᾶρκον Εὐαγγέλιον ἦταν τὸ ἀρχαιότερο καὶ ὅτι ὅλα τὰ ἄλλα Εὐαγγέλια πηγάζουν ἀπ’ αὐτό.

Ἡ ἀνακάλυψη τῶν ἐδαφίων αὐτῶν τοῦ Κουμράν ἐρχεται σάν ἐπιβεβαίωση τῆς γνώμης τῶν κριτικῶν, πού ἀπέδιδαν στὸν Μᾶρκο Παλαιστινιακὴ καταγωγή.

Παρ’ ὅλο πού ἡ ταύτιση τοῦ «Διδασκάλου τῆς Δικαιοσύνης» τῶν χειρογράφων τῆς Νεκρῆς Θάλασσας, μέ τὸν Ἰησοῦ διδάσκοντα, δέν ἔχει «ἀποδειχθῆ», ὁ Ντυπόν Σόμμερ, στὸ βιβλίο του «Πρῶτοι ἐμφανισθέντες ἐπὶ τῶν χειρογράφων τῆς Νεκρῆς Θάλασσας» ἀπέδειξε ὁλοφάνερες ἀναλογίες ἀνάμεσα στοὺς δύο Διδασκάλους καὶ τίς ἀντίστοιχες ἀπασχολήσεις τους, καὶ τῇ στενῇ συγγένειᾳ, ἂν ὄχι ταύτιση μετὰ τῆς πρωταρχικῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς ὁργανώσεως πού ἱδρύθηκε ἀπὸ τὴ μεταρρυθμιστικὴ κίνηση τῶν Ἑσσαίων, μέ τὸν Διδάσκαλο τῆς Δικαιοσύνης καὶ πού ὀνομάζονταν «Ἡ Νέα Ἑνωση».

Ὁ Ἰησοῦς τῶν Εὐαγγελίων καὶ ὁ Διδάσκαλος τῆς Δικαιοσύνης ἔχουν καὶ οἱ δύο δημόσιο λειτούργημα, ἀλλὰ ὁ δεῦτερος ἀπ’ αὐτοὺς δέν ἔχει καταδικασθῆ. (Ὁ Ντυπόν Σόμμερ ὑποστηρίζει ὅτι εἶχε καταδικαστεῖ σὲ λιθοβολισμό ἀπὸ τὸν Βασιλέα-Ἱερέα Ἀριστόβουλον τὸν β΄, τὸν ἀσεβῆ Ἱερέα τῶν χειρογράφων, πού ἦταν γυιὸς τῆς βασιλίσσας Σαλώμης-Ἀλεξάνδρας καὶ τοῦ φοβεροῦ βασιλεῖᾳ Ἀλέξανδρου-Ἰαννέ).

Καὶ ὁ ἓνας καὶ ὁ ἄλλος ἐθεωροῦντο ἀπὸ τοὺς μαθητὲς τους σάν τὸν ἀναμενόμενο Μεσσία, καὶ ἐρμήνευσαν τὴ Γραφή κατὰ τρόπον πού νά δικαιολογῇ τὴν πίστη τους.

Καὶ ὁ ἓνας καὶ ὁ ἄλλος δίδασκαν τὴν ἀγάπη πρὸς τοὺς ἐχθροὺς —πού ἀποτελεῖ τὴν οὐσία τῆς χριστιανικῆς διδασκαλίας— καὶ τῇ μὴ βία. Στὶς Γραφές τῶν Ἑσσαίων Μεταρρυθμιστῶν συναντᾷ κανεῖς, ὅπως καὶ στὰ Εὐαγγέλια, τὴν ἀρχὴ τῆς Ἀγ. Τριάδος.

Λέγεται ὅτι οἱ Ἑσσαῖοι εἶχαν μιά ἐντονη τελετουργικὴ ζωὴ καὶ ἔκαναν συγκεντρώσεις γιὰ τίς ἐπίσημες τελετές. Μιά πολὺ ἐνδιαφέρουσα παράγραφος τοῦ «Ἐγχειριδίου Μαθητείας» περιγράφει ὅτι ὁ Διδάσκαλος τῆς Δικαιοσύνης ἐγκαθίδρυσε μιά λειτουργία ἐξαιρετικὰ παρόμοια —ἂν ὄχι ταυτόσημη— μέ τὴ χριστιανικὴ Θεία Εὐχαριστία. Ἰδού πῶς τὸ «Ἐγχειρίδιον Μαθητείας» περιγράφει αὐτὴ τὴν τελετὴ.

Ὁ Ἱερέας καὶ τὰ μέλη τῆς κοινότητος, δέκα τὸν ἀριθμό, στέ-

κονται γύρω από μιά τράπεζα. Ὁ ἱερέας ἀπλώνει τὰ χέρια του πάνω από τόν ἄρτο καί τόν οἶνο, καί ἀπαγγέλλει εὐλογίες καί εὐχές. Καί ὁ Μεσσίας εἶναι παρών.

Δηλαδή ἔχομε ἐδῶ μιά ἔκφραση τῆς θεωρίας τῆς ἀληθινῆς παρουσίας τοῦ Μεσσία στόν ἄρτο καί στόν οἶνο. Κατ' αὐτό τόν τρόπο ἡ «Νέα Ἑνωση» εἶναι ἡ μένη κοινότητα, ἡ ὁποία —καθώς καί ἡ Χριστιανική Ἐκκλησία— πιστοποιεῖ αὐτή τήν Παρουσία, μετά τήν εὐλογία τῶν Θείων Δώρων ἀπό τόν ἱερέα.

Ὁ Ἰησοῦς ἦταν ὁ μόνος Προφήτης τοῦ Ἰσραήλ, πού μεταξύ τῶν μαθητῶν του εἶχε καί γυναῖκες. Ἡ καταδίκη τοῦ Ἑβραϊκοῦ διαζυγίου στήν ἐποχή του ἦταν στήν πραγματικότητα μιά ἄμυνα γιά τήν κοινωνική θέση τῆς γυναίκας.

Ἀπό τή δική του πλευρά ὁ Διδάσκαλος τῆς Δικαιοσύνης δέχτηκε τίς γυναῖκες στή «Νέα Ἑνωση», πού ὡς τότε ἦταν ἀποκλεισμένες ἀπό τήν ὀργάνωση τῶν Ἀρχαίων Ἑσσαίων.

Ἡ ὀργάνωση, μέ «ἐπιβλέποντες» ἱερεῖς καί λευῖτες, ἦταν ὁμοια μέ τή χριστιανική ὀργάνωση, μέ ἐπισκόπους (ἡ λέξη ἐπίσκοπος σημαίνει ἐπιβλέπων), ἱερεῖς καί διακόνους.

Οἱ κρίσεις στόν ἐσωτερισμό καί τῶν δύο κινήσεων γιά θέματα πειθαρχίας ἐγίνονταν ἀπό ἐσωτερικά δικαστήρια αὐθεντικῆς σύνθεσης (σέ ἀντίθεση πρὸς τίς ἀνάλογες σχολές τῶν ἀρχαίων Ἑσσαίων).

Στό προαναφερόμενο βιβλίο του ἐπὶ τῶν χειρογράφων τῆς Νεκρῆς Θάλασσας, ὁ Ντυπόν Σόμμερ φθάνει νά πῇ —κατά μιά γραφή τῶν χειρογράφων— ὅτι ὁ Διδάσκαλος τῆς Δικαιοσύνης ἐμφανίστηκε στοὺς μαθητές του «ἀναστημένος» (πρᾶγμα πού προκάλεσε τήν ἀγανάκτηση τῶν χριστιανικῶν θρησκευτικῶν κινήσεων). Ἡ ἀποψη αὐτή θά εὑρίσκει ὑποστήριξη στά Εὐαγγέλια;

Ἡ λογική καί τό αἶσθημα προστάζουν ἐκείνους πού πιστεύουν στό Χριστό καί στίς πνευματικές δυνάμεις, πού ἄφησε στήν Ἐκκλησία του, νά σκεφθοῦν σοβαρά τίς προγνώσεις τῆς Ἑλ. Π. Μπλαβάτσκυ, ἀκόμη περισσότερο τώρα, πού πολυάριθμες καί πολύ σοβαρές ἐνδείξεις τίς δικαιολογοῦν.

Μετάφραση Σοφ. Χαλ.

Ἑλ. Μπαρμπαγιαννίδης

ΕΣΠΕΡΑΝΤΟ, ἡ γλῶσσα τῆς Εἰρήνης.

Ὁ ἄνθρωπος στό πέρασμα τοῦ χρόνου προσπάθησε καί προσπαθεῖ νά ὑποτάξῃ τίς δυνάμεις τῆς φύσεως, νά γνωρίσῃ τό παντοειδές περιβάλλον του, στή γῆϊνῃ καί ἐξωγήϊνῃ πραγματικότητα καί νά κατακτήσῃ τή χαρά καί τήν εὐτυχία. Γιά νά πραγματοποιθοῦν οἱ διάφοροι σκοποί, εἶναι ἀνάγκη νά βρεθοῦν καί νά χρησιμοποιηθοῦν κατάλληλα διάφορα μέσα καί ἐργαλεῖα, ἀνάλογα μέ τό περιεχόμενο τοῦ σκοποῦ πού ἐπιδιώκεται.

Ἡ ἀπροσμέτρητῃ πρόοδος καί ἐξέλιξη τῆς ἀνθρωπότητος ἔχει προχωρήσει σέ τέτοιο βαθμό ταχύτητος, ἀκριβείας καί ἐκμηδενίσεως τῶν διαστάσεων, ὥστε νά ἔχουν ἐπηρεασθῇ καί νά ἐξακολουθοῦν νά ἐπηρεάζονται βαθύτατα οἱ διαπροσωπικές σχέσεις τῶν ἀνθρώπων, ὡς ἀτόμων, πολιτῶν καί κοσμοπολιτῶν, μέ ἀποτέλεσμα ἡ ἀπόκτηση τῆς χαρᾶς καί τῆς εὐτυχίας νά γίνονται ὅλο καί πιό προβληματικές. Γι' αὐτό ἰδρύονται Σωματεῖα, Ἐνώσεις, Σύλλογοι, Ὅμιλοι, Ὅργανώσεις, Ὅμοσπονδίες, μέ τόν χαρακτηρισμό τοῦ «Παγκοσμίου». Στή διοργάνωση καί χρησιμοποίηση τῶν μέσων αὐτῶν συναντᾶ κανεῖς διάφορα ἐμπόδια. Τά ἐμπόδια εἶναι πολλά καί ποικιλόμορφα. Ἀλλά ἀπ' αὐτά εἶναι ἰσχυρά καί ἄλλα ἀδύναμα. Ἐνα ἀπό τά ὕραστικά ἐμπόδια εἶναι καί ἡ πολυγλωσσία, δηλαδή τό γλωσσικό πρόβλημα.

Ἡ πολυγλωσσία καί διαφορογλωσσία γιά λόγους ψυχολογικούς, κοινωνιολογικούς, λογικούς καί ἄλλους διαιρεῖ τοὺς ἀνθρώπους κί' ἔτσι φυγαδεύεται ἡ χαρά καί ἡ εὐτυχία.

Γι' αὐτό θά μπορούσε νά πῇ κανεῖς, πῶς ἂν μπορούσαν ὅλοι οἱ ἄνθρωποι νά ἐνωθοῦν γλωσσικά, διατηρώντας τίς ἐθνικές τους καί πατρομητρικές τους γλῶσσες, θά προχωροῦσαν ἀργά μέν, ἀλλά σταθερά στήν ἐξωμάλυνση τῶν διαπροσωπικῶν, τῶν διακρατικῶν καί διεθνῶν σχέσεών τους. Αὐτό, ὅμως, πού ἀποτελεῖ πόθο καί εὐχή γιά τήν κατάκτηση τῆς χαρᾶς, τῆς εὐτυχίας καί εἰρήνης, γίνεται πραγματικότης ἐδῶ καί 90 χρόνια (μέ διαλείμματα τοὺς δύο παγκοσμίους πολέμους) μέ τήν Παγκόσμια Βοηθητική Γλῶσσα ΕΣΠΕΡΑΝΤΟ, πού σήμερα εἶναι ζωντανό ὄργανο καί μέσο συνεννόησης 250 καί πλέον ἑκατομμυρίων ἀνθρώπων, σ' ὅλους τοὺς τομεῖς τῆς ζωῆς τους καί πού διδάσκεται σέ δεκάδες Πανεπιστήμια, ἐπίσημα, καί σέ ἑκατοντάδες σχολεῖα κάθε βαθμίδος στίς

πέντε 'Ηπείρους. 'Η ΕΣΠΕΡΑΝΤΟ, ἡ γλῶσσα τῆς εἰρήνης, εἶναι πιά μιὰ ζωντανή γλῶσσα. Καί ἔγινε καί εἶναι ζωντανή γιατί εἶναι παγκόσμια, βοηθητική, εὐκόλη, πλούσια, καλόχη, εὐκολοπρόφερτη, εὐκολομάθητη, εὐκολοκατανόητη καί εὐκολόγραφη.

Γραμματική της: 16 κανόνες χωρίς καμμιά ἐξάιρεση.

Συντακτικό της: "Ο,τι εἶναι σύμφωνο μέ τήν ὑγιή ἀνθρώπινη λογική.

'Ορθογραφία της: "Ο,τι ἀκοῦς γράφεις.

Προφορά της: "Ο,τι βλέπεις διαβάζεις.

'Εκμάθησή της: Τό δέκατο τοῦ χρόνου, ἀπ' ὅσο ἀπαιτεῖ κάθε ἄλλη γλῶσσα.

'Εξέλιξή της: 'Η ἀπεριοριστική λογική παραγωγή λέξεων μέ τή βοήθεια τῶν 7 προθημάτων καί τῶν 27 ἐπιθημάτων. "Ἔτσι μπορεῖ ὁ ἐσπεραντιστής νά ἐκφράζη τό ὑπαρξιακό τρισδιάστατο «Εἶναι» του, ἤτοι τό γνωστικό, τό βουλευτικό καί τό συναισθηματικό.

Προσφορά της: 'Η ἀποτελεσματική καί ἀποφασιστική συναδελφοποίηση τῶν λαῶν τῆς Οἰκουμένης.

'Η κοσμοπολιτοποίηση ὅλων μακριά ἀπό διακρίσεις φυλῆς, χρώματος, ἐθνικότητος, θρησκείας, ἰδεολογικῆς καί κομματικῆς τοποθετήσεως καί ἄλλων ἀνθρωποκοινωνικῶν χαρακτηρισμῶν.

● 'Ελεύθερη κι' ἀπρόσκοπτη διακίνηση τῶν ἰδεῶν, μακριά ἀπό καιροσκοπικές σκοπιμότητες.

● 'Ο πόλεμος κατά τῆς ἀμαθείας, τῆς θρασύτητος καί τῆς ἀναισχυντίας (ἀδιαντροπιᾶς).

● 'Η ἐφαρμογή τοῦ Κοραῆ «μήτε τύρανοι τῶν χυδαίων μήτε δοῦλοι τῆς χυδαιότητος αὐτῶν».

"Ἄλλες κοινωνικές ἰδιότητες τῆς ΕΣΠΕΡΑΝΤΟ:

● Συντελεῖ στήν ἰσόρροπη καί ἰσόβαθμη καλλιέργεια, παράλληλη πορεία καί ἐπικράτηση τῶν ἰδεῶν:

● Τῆς αὐτοδιαθέσεως τῶν ἀτόμων καί τῶν λαῶν (χωρίς νά χάνεται ἡ ἀτομική καί ἐθνική ταυτότητα), γιατί ἀποφεύγει τή γλωσσική κηδεμονία καί ἡγεμονία τῶν κάθε φορά ἰσχυρῶν πάνω στούς μικροῦς λαοῦς, καί αὐτό γιατί εἶναι οὐδέτερη.

● Τῆς παντοειδοῦς πειθαρχημένης ἐλευθερίας, μακριά ἀπό τήν ἀναρχία, μέ ὅλες της τίς μορφές καί τίς προεκτάσεις.

● Τῆς σωστής καί ὄχι μέ ἀκρότητες, διαχρονικῆς διακινήσεως τῶν ἰδεολογιῶν καί ἀνθρωπιστικῶν ἰδεωδῶν ἀνάμεσα στούς λαοῦς, χωρίς σωβινιστικότητα.

● Τῆς χωρίς ἐθνικιστικά ὄρια, ἀναπτύξεως τῆς ἐπιστήμης καί τῶν καλῶν τεχνῶν, θεμελιώνοντας ἔτσι τόν ἀνθρωπιστικό ἐπιστη-

μονισμό καί άντικειμενική έπιστημονική ένημέρωση καί έρευνα τών κοινωνικών προβλημάτων.

● Τής άνθρωπιστικής συμβιώσεως καί τών άρμονικών σχέσεων ανάμεσα στους λαούς, άνοίγοντας έτσι τό δρόμο πρός τήν οίκουμενικοποίηση.

● Τήν ιδέα τής γρήγορης καί χωρίς έκφραστικές παρανοήσεις καί παρεξηγήσεις συνενοήσεως τών διαφορογλώσσων κατά τίς διάφορες διπλωματικές διασκέψεις, τά διεθνή συνέδρια καί ποικιλώνυμες συνθήκες καί συμβάσεις.

● Τής δυνατότητας τής διευκολύνσεως τών διπλωματικών διαπραγματεύσεων καί διεθνών συνεδρίων, άφοϋ οι λέξεις έχουν γιά όλους παντού καί πάντοτε τό ίδιο νόημα καί περιεχόμενο, χωρίς ιδιωτισμούς καί στερεότυπη θέση τών όρων στόν προφορικό καί γραπτό λόγο.

● Τήν ιδέα τής σωστής τοποθετήσεως τής πολιτικής όλων τών Κρατών, άφοϋ όλοι θά μιλοϋν καί θά καταλαβαίνουν τό ίδιο, χωρίς νά χρειάζωνται μεσολαβηταί, τής όμοιόμορφης, γλωσσικά, ένημερώσεως καί πληροφορήσεως άπό τό ραδιόφωνο, τήν τηλεόραση καί τά άλλα μέσα καθολικής ένημερώσεως.

● Τής οίκονομίας τοϋ χρόνου, τών παντοειδών δυνάμεων καί τών υλικών καί πνευματικών μέσων γιά τήν γρήγορη έξυπηρέτηση όλων τών άνθρώπων, γιά νά δημιουργηθί έτσι ή άταξική κοινωνία.

● 'Η ιδέα τής έγκαταστάσεως τής Ειρήνης, τής κοινωνικής Δικαιοσύνης καί άποτροπής τοϋ καταστρεπτικού πολέμου.

Περισσότερες πληροφορίες στήν ΕΣΠΕΡΑΝΤΙΚΗ ΕΝΩΣΙ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ, Βασ. 'Ηρακλείου 16, τηλ. 233.955.

Για άναγγελία τής έκδόσεως νά στέλνετε ένα αντίτυπο Για βιβλιοκρισία, χωρίς νά δεσμεύεται τó περιοδικό, νά στέλνετε δύο αντίτυπα.

Σημειώσεις Νίκου Τέντα

Ευαγγέλου Αβέρωφ - Τοσίτσα: «ΙΣΤΟΡΙΑ ΧΑΜΕΝΩΝ ΕΥΚΑΙΡΙΩΝ - Κυριακό 1950 - 1963».

Ο αείμνηστος Γεώργιος Παπανδρέου, με επιγραμματική σαφήνεια και εθνική παρρησία διακήρυξε τα ακόλουθα, σχετικά με την ουσία των Συμφωνιών της Ζυρίχης και του Λονδίνου: «επιθυμώ, απευθυνόμενος κατά την ιστορικήν αυτήν ώραν προς τον ελληνισμόν της Κύπρου, να διακηρύξω ότι, εάν σήμερα, υπό την βίαν των περιστάσεων, τα Κράτη γίνονται δύο, όμως η ψυχή του Έθνους θα είναι μία εις τους αιώνας».

Με τις συνθήκες αυτές η Κύπρος αποτίναξε το αποικιακό καθεστώς και διαιώνιζε, κατά τρόπο αταλάντευτο, την ελληνικότητά της.

Ο Ευάγγελος Αβέρωφ - Τοσίτσας, δεν αναφέρεται ειδικώτερα στο συγκεκριμένο χρονικό των διεθνών συμφωνιών και τις επιπτώσεις τους στον ελληνισμό. Βέβαια ως συμπρωταγωνιστής της υπογραφής τους παρέχει τις αναγκαίες πληροφορίες για την ευρύτερη κατανόησή τους. Κάνει κάτι πιο ουσιαστικό: υφαίνει γενικώτερα, με ιστό το γεγονός και την αλήθεια, την πορεία του θέματος, από τη στιγμή της δημιουργίας του μέχρι και το 1963. Έτσι καταγράφονται με ακρίβεια οι γόνιμες πρωτοβουλίες, οι ατομικές και συλλογικές πράξεις εθνικού μεγαλείου, τα λάθη που έγιναν ή οι εκτιμήσεις που ανατράπηκαν. Και ιστορούνται χωρίς την παραμικρή δικαιολόγηση.

Ιδιαίτερη καταβάλλεται προσπάθεια να διατηρηθεί η «παγκοσμιότητα» του ζητήματος, ακόμη και με τις παρασκηνιακές κινή-

σεις των ενδιαφερομένων μικρών και μεγάλων δυνάμεων: «Γελούσε όλο το Στέιτ Ντηπάρτμεντ, μου είπε, — ο Ντάλλες — γελούσε επί ημέρες με το πάθημα της Ιντζέλιτζενς. Τι καταπληκτική παγίδα τους στήσατε!». Ακόμη και ο χαρακτηρισμός των ανθρώπων, όπως του Μακαρίου, στέκει κοντά στα γεγονότα που διαμορφώνουν τη μοίρα: «σκληρός διαπραγματευτής... Ήξερε καλά το θέμα, αγαπούσε το νησί του όσο λίγοι άνθρωποι αγάπησαν την ιδιαίτερη πατρίδα τους...»

Τι οδήγησε το Κυπριακό στη σημερινή δεινή θέση; Ο υπερπατριωτισμός, η δημαγωγία, η αφροσύνη και η ευθυνοφοβία. Μειονεκτήματα φυλετικά με τα οποία η Ελλάδα μόνη της μικραίνει!...

Ο Ευάγγελος Αβέρωφ - Τσοίτσας είναι ένα πολυδύναμο λογοτεχνικό ταλέντο, ένας πολιτικός με οξεία διπλωματική όραση και ένας πολίτης με άσβεστη την πατριωτική φλόγα. Έχει, όμως, και ένα πιο εξειδικευμένο χάρισμα: να σαγηνεύει με τη χάρη του λεπτοφυούς συλλογισμού και να πείθει με την ακρίβεια του ολοκληρωμένου λόγου. Έτσι η «Ιστορία Χαμένων Ευκαιριών» είναι ένα εθνικό ιστορικό πόνημα πνευματικής ανάτασης και πολιτικής προοπτικής. Ο άξιος λογοτέχνης μετουσιώνει, για τον αγωνιζόμενο πολίτικό, το δάκρυ του χαλασμού σε προζύμι ελπίδας ενός ελληνικού μέλλοντος. Γιατί ως συνεχώς μαχόμενος Έλληνας, στηρίζει την πίστη του στον αφορισμό του Ηρόδοτου: «κατά το ισχυρόν γαρ Έλληνας ομογνωμόντας... Χαλεπά είναι περιγίγνεσθαι και άπασι ανθρώποις».

Το «ομόγνωμο» των Ελλήνων υπηρετεί ουσιαστικά η δίτομη για την Κύπρο εργασία του. Για να μην υπάρξουν στο μέλλον «χαμένες ευκαιρίες!»

Κωστή Μελισσαροπούλου: «ΤΑ ΒΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ»

Η αγάπη για τη γνώση είναι έμφυτη στον άνθρωπο. «Πάντες οι άνθρωποι του ειδέναι φύσει ορέγονται» κατά Αριστοτέλη. Αρκεί η γνώση; Η στωική δοξασία: «Σοφός δεν είναι εκείνος που γνωρίζει πολλά, αλλά ο ενάρετος» προσδίνει «εσωτερική» κινητικότητα στο ελεύθερο Πνεύμα για να ευρυνθούν τα όρια της Φιλοσοφίας.

Δίκαια, συνεπώς, ο νεοέλληνας φιλόσοφος Ι. Θεοδωρακόπουλος, διδάσκει πως η φιλοσοφία βοηθά τον άνθρωπο «να κατανοήσει τις ουσιαστικές αρχές που διέπουν το ανθρώπινο πνεύμα και καθ' εαυτό και κατά τις γνωστικές του σχέσεις με τον κόσμο». Στην επισήμανση «καθ' εαυτό» ανάγεται, προφανώς, και το Μυ-

στήριο, με την έννοια της μυητικής διδασκαλίας: «Μπορούμε βάσιμα να υποστηρίξουμε ότι στα Μυστήρια, όπου απεκαλύπτοντο τα «βροτοίοισιν άρρητα» εδιδάσκετο η σχέση θεών - ανθρώπων, η αθανασία της ψυχής, ο δρόμος προς το καθαρμό και την εξύψωσή της μέχρις θεώσεως».

Ο Κωστής Μελισσαρόπουλος στη δίτομη εργασία του «Τα βήματα της Φιλοσοφίας» έχει συμπεριλάβει και τους τέσσαρες κλάδους της Φιλοσοφίας «Γνωσιολογία, μεταφυσική, ηθική, αισθητική» με ιστορική αναφορά στην κίνηση των ιδεών: από την προϊστορία μέχρι την αναγέννηση, την προσωκρατική περίοδο, από το Σωκράτη μέχρι τον Χριστιανισμό, από τον Χριστιανισμό μέχρι την Αναγέννηση, και από την Αναγέννηση μέχρι τους σημερινούς φιλοσόφους (Β' τόμος). Παράλληλα στην παρουσίαση του έργου κάθε φιλοσόφου δίδεται με απόλυτη σαφήνεια — σοφόν το σαφές — το εννοιολογικό περιεχόμενο της σχετικής διδασκαλίας (ιδεαλισμός, Υλισμός, Ρεαλισμός, Πραγματισμός, Υπαρξισμός).

Καινοτομία της συγγραφής η ειδική αναφορά σε σχολές και κινήσεις «εσωτερισμού» καθώς και η μνεία νεοελλήνων σκαπανέων της σύγχρονης φιλοσοφικής σκέψεως: «Αλλά, κυρίως, ο Νάγος ήταν μελετητής της αρχαίας ελληνικής φιλοσοφίας και ερμηνευτής των συμβόλων της αλληγορίας των Ελληνικών Μυστηρίων. Ο Ορφεύς και ο Πυθαγόρας ήσαν γι' αυτόν οι πηγές της σοφίας».

Πρόκειται, ουσιαστικά, για Ιστορία της Φιλοσοφίας, στηριγμένη αποκλειστικά στην εξαντλητική παρουσίαση των θεμελιωτών της φιλοφικής σκέψεως και την συνοπτική έκθεση των ιδεών τους. Γραμμένη με ευθύνη και λόγο απλό - κατανοητό, αποφεύγει κάθε παγίδα για τυχόν παρερμηνείες, παραμένοντας πιστός στη δύσκολη να τηρηθεί αρχή της αποφυγής του σκοτεινού και περιττού. Και το επιτυγχάνει με την καθαρότητα του φωτός που φλογίζει δημιουργικά το κάθε πραγματικά ελεύθερο Πνεύμα.

Χρίστου Α. Ριζόπουλου: «ΟΙ ΤΙΤΛΟΙ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΕΚΤΟΝΙΚΩΝ ΣΤΟΩΝ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ».

«Στον 20 αιώνα η κατά του Τεκτονισμού πολεμική εξαπελύθη από τα άκρα δεξιά (Φασισμός - Ναζισμός) και από τα άκρα αριστερά (Κομμουνισμός) και σήμερα η πολεμική ευρίσκει ανταπόκρισι στην ομαδική ψυχοπαθολογία της κοινωνικής «υποστάθμης». Φυσικά και σε κάθε φανατισμό μια και η ανθρώπινη ευπιστία δεν έχει όρια.

Είναι ολοκληρωμένη η περί ελευθεροτεκτονισμού εισαγωγή του μύστη της τεκτονικής Ιδέας Χρ. Ριζ. γιατί αποκαλύπτει την εστία του Ιερού Φωτός σαν ενεργό φιλοσοφία της ζωής, με απόκρυφη πορεία προς το εν: «η κρύψις η μυστική των ιερών σεμνοποιεί το θείον». Κι ακόμη γιατί είναι γραμμένη με φιλελεύθερο φρόνημα και πραότητα ψυχής.

«Από τους δύο πρώτους αστροναύτες που πάτησαν το πόδι στον δορυφόρο της γης, ο ένας ο Έντουιν Όλντρινλ ήταν τέκτων και άφησε πάνω στο φεγγάρι τα τεκτονικά σήματα που είχε παραλάβει από τη Στοά του».

Η Απολογητική του αείμνηστου Χρ. Ριζ, συνοψίζεται, με ελληνική επίνευση μοναδικής καθαρότητας, στην έκφραση: «η τεκτονική φιλοσοφία και βιονομία είναι Σολώνειος». Προσδιορίζει έτσι το βάθος ενός παγκόσμιου θεσμού αδελφосύνης και ειρήνης με τη θεία προσταγή: Αλήθευε!

Συνεπώς δικαιολογείται η έπαρση ότι ο τέκτονας, ως αληθές τέκνον φωτός, όταν είναι χριστιανός, διακρίνεται για την πίστη και την ακριβή τήρηση των εκκλησιαστικών του υποχρεώσεων, πράγμα που συνάδει με την ακίβδηλη χρηστοθήειά του: «Δειν τας πόλεις κοσμεῖν ουκ αναθήμασιν, ἀλλὰ ταις των οικούντων αρεταῖς». Με πρώτη, στον αιώνα της Γνώσης, την απόρριψη της άθειας πολυθεότητας ή της μισαλλόδοξης άρνησης του θείου. Γι' αυτό σήμερα ο αντιτεκτονισμός έγινε «πια αναχρονιστικός».

Αλλά και για κάτι εξίσου σημαντικό: έγινε κοινό μυστικό ότι η παγκοσμιότητα της Ιδέας δεν εκπορεύεται από μυστική οργάνωση: «Δεν υπάρχει παγκόσμιος Τεκτονική οργάνωσις, ούτε υπήρξε ποτέ... Όλα απολύτως όλα - κινούνται μέσα στα πλαίσια της εθνικότητος. Η παγκοσμιότηας υπάρχει μόνον εις τον χώρον της Ιδέας». Απόδειξη του ισχυρισμού είναι η πραγματοποιηθείσα την 7.7.1883 Ένωση της Κύπρου με την μητέρα πατρίδα «επί του πεδίου του Τεκτονισμού». Είναι μια εθνική στιγμή καταξίωσης των εννοιών της ελευθερίας και του μαχόμενου πατριωτισμού!

Ο Χρ. Ριζόπουλος δένεται στενά με την Ιστορία των Κυπριακών Στοών για να γαλανοδρομήσει στην αχλύ του θρύλου με επική εθνική έξαρση. Ο ανακαινιστής Ορθός λόγος χαράζει την πορεία του ελληνισμού προς τα άστρα με πυξίδα την αρετή και την αλήθεια. Στοιχεία που γεωμετρούν την αθανασία της φυλής και του ανθρώπου.

Δημοσθένη Κόκκινου: «ΔΙΟΔΙΑ» Ποιήματα

Πρέπει να φυτέψουμε στο παράθυρο ένα φεγγάρι
 σκαλωμένο πάνω στα ζουμπούλια
 γι' αυτούς που περιμένουν ακόμα

Είναι οι άνθρωποι της ενόρασης. Οι ελάχιστοι. Και της ελπίδας. Οι πιστοί. Ακόμη οι ποιητές. Αυτοί που ψηλώνουν την ανθρώπινη υπερηφάνεια όταν οι θνητοί ταυτίζονται με το χοϊκό τους περίβλημα και δεν μπορούν να πιάσουν:

το μήνυμα ενός κόκκου άμμου
 κάτω απ' το προσκέφαλο των θηρίων.

Οι ποιητές. Με ξύλινο σήμαντρο ηχούν τον παιάνα της ελευθερίας. Αφυπνίζουν το πετρωμένο παρόν με φως και ανακαλούν στη μνήμη τις ατραπούς που οδηγούν στα βαπτιστήρια των ιδεών: Άρτα, Θεσσαλία, Δελφοί, Γιάννινα, όλη η Ελλάδα που ακραγγίζει τις πύλες του ουρανού με αγάπη και ειρήνη. Ο αδαπάνητος φυλετικός θησαυρός βρίσκει τον μαγεμένο ποιητή, μεθυσμένο Πάνα, στην ευτυχέστερη στιγμή θείας έμπνευσης: να γονιμοποιεί τη γλώσσα του μέλλοντος με αρμονία ελληνική. Κατόρθωμα μοναδικό — και ίσως ανεπανάληπτο — για τη νεοελληνική γραμματεία μας.

Γιώργου Βασ. Σιέττου: «ΣΥΝΕΙΔΗΣΙΑΚΗ ΠΟΡΕΙΑ» Ποιήματα.

Από αστραποκαμένο αποκαϊδι απλώνεται πυρκαγιά σ' αθέριστα χωράφια η ομορφιά του λόγου:

Ένας κατάφυτος κάμπος
 από πολύχρωμες λεπτομέρειες
 η ζωή μας.

Ακριβώς αυτές τις λεπτομέρειες επισημαίνει ο Κ. Σταμάτης σ' ένα μεστό προλογικό σημείωμα και η ποιήτρια - ζωγράφος Κατερίνα Μανιταρά - Πετράκου με ξεχωριστή ευαισθησία συνάρμοσε διακοσμητικά με την πηγαία ευγένεια των αισθημάτων του λυρικού:

Αν χρειαστείς σκαλοπάτι
 πάτησε στην καρδιά μου!

Δεν είναι παράκληση ικεσία είναι για τον κάθε άνθρωπο. Είναι η μεταβολή της φωνής της αβύσσου σε λάβαρο ελπίδας με διδασκαλία μυστική. Η μεταφυσική νύξη με επιγραμματική λιτότητα μετουσιώνει την κρίση σε λόγο διδακτικό: «Η ικανοποίηση είναι το λίκνο του θανάτου». Με μια διαφορά: η ποίηση του Γ. Σιέτ. μας

δίνει την ικανοποίηση της πνευματικής πληρότητας. Της διαρκούς αναστάσεως του ζώντος πνεύματος με λυρική αρμονία.

ΔΗΜΗΤΡΗ ΑΘ. ΤΣΙΜΠΟΥΚΗ

**Πέτρου Γράβιγγερ: Ο ΠΥΘΑΓΟΡΑΣ ΚΑΙ Η ΜΥΣΤΙΚΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΟΥ ΠΥΘΑΓΟΡΙΣΜΟΥ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ «ΣΦΙΓΓΟΣ», Αθήναι 1982**

«Είμεθα όλοι Έλληνες: οι Νόμοι μας, οι Τέχναι μας, η Θρησκεία μας, η Φιλολογία μας, έχουν την ρίζαν τους στην Ελλάδα»
SHELLEY

Γράφει κάπου ο Καμύ: οι μεγάλες ιδέες έρχονται στον κόσμο απαλά σαν περιστέρια. Αν εντεινώμε προσεκτικά την ακοήν μας, μέσα στον τάλαγο αυτοκρατοριών και εθνών ίσως ακούσωμε ένα αμυδρό θρόισμα φτερών, το ανάβλυσμα ζωής και ελπίδος.

Το παραπάνω βιβλίο κορωνίδα στη μακρόχρονη και φωτεινή παρουσία της Βιβλιοθήκης της «Σφιγγός» αποτελεί ένα τέτοιο άγγελμα ελπίδας και ζωής στον τσακισμένο αιώνα μας. Ένα έργο πανανθρώπινου οραματισμού, φασουστικού προβληματισμού, αρχαιοελληνικού μεγαλείου. Δεν βρίσκω εκφραστικότερες λέξεις για να το χαρακτηρίσω από εκείνες του σοφού σχολιαστή του Ιεροκλέους MARIO MEUNIER.

«Αυτό το λαμπρό υπόμνημα, άριστο δείγμα φωτισμένης ελληνικής ισορροπίας, μας είναι πολύτιμο σαν η τελευταία και ωραιότερη ηχώ της μεγάλης φωνής του Πυθαγόρα. Σε αυτό βρίσκουμε εξακριβωμένη έκθεση των γνωμών, των δογμάτων και των πεποιθήσεων μιας των περιφημοτέρων φιλοσοφικών σχολών της αρχαιότητας και φωτεινή γνώση για την ζωή των Πυθαγορείων και της καθαρτικής άσκησης, της ιερής ηθικής της θεωρίας της γνώσεως και της αντίληψης τους σχετικά με την σωτηρία που επιτυγχάνεται μέσω της επιστροφής στον Θεό».

Η καινοτομία που αναπτύσει και τεκμηριώνει στο βιβλίο αυτό ο συγγραφέας με τεράστια βιβλιογραφία και πληθώρα στοιχείων είναι η γνωστή στους φιλοσόφους ιδέα της «Μεγάλης Παράδοσης» δηλ. η πνευματική-ιστορική ενότητα και συνέχεια της Ευρώπης και των οδηγών της μέσα στους αιώνες ξεκινώντας από τον θείο Πυθαγόρα και την μυθική Θούλη και φτάνοντας ως τις μέρες μας. Είναι γοητευτικό και συνάμα συναρπαστικό το ταξίδι αυτό της

γηραιάς ηπείρου μας. Φωτεινοί σταθμοί του ο Πλάτωνας, ο Πλωτίνος, ο Πρόκλος, ο Πλούταρχος, ο Πλήθων, ο Δάντης...

Πως δικαιολογείται όμως μια ανασκόπηση 2.500 χρόνων ιστορίας του πολιτισμού μας; Και γιατί ο Πυθαγόρας είναι το κέντρο και η αφετηρία της προσοχής του συγγραφέα;

Στην εισαγωγή του βιβλίου μας εξηγεί: «...Εάν ελάβαμε ως βάση τον Πυθαγόραν, είναι διότι αυτός υπήρξεν ο πρώτος εις την Δύσιν και ίσως ο μόνος που επέτυχεν να συνθέσῃ την Επιστήμην και την Θεολογίαν δια της Φιλοσοφίας εις ένα πλήρες και ολοκληρωμένον Οικοδόμημα, με επίκεντρον τον Άνθρωπον. Συνθέτει το συγκεκριμένο με το αφηρημένο, το απτό με το απροσπέλαστο στη διάνοια, Πίστη με τη Γνώση. Με βάση το φωτεινό του παράδειγμα δεν συνετάξαμε έργον περί Θεού, περί Κόσμου, περι Ανθρώπου, αλλά έργον δια τον Άνθρωπον, δια εκπλήρωσιν του σκοπού του, δια την αποδέσμευσιν του από το βάρος της Ύλης και ξεπέταγμα του προς τα ανώτερα και άξια του Ανθρώπου πρότυπα που μας επέδειξαν σαν καλλιτεχνήματα οι ποιηταί του αρχαίου ελληνικού μεγαλείου».

Και μας υπογραμίζει πιο πάνω τα λόγια του Κ. Τσάτσου: «Επιστροφή εις τον Άνθρωπον σημαίνει επιστροφή στον Ανθρωπισμό, σε όλες τις σκέψεις και πράξεις που κάνουν τον άνθρωπο άρχοντα και όχι δούλο της ύλης. Στη κληρονομιά της καθ' αυτό Ευρώπης υπάρχει ο άρτιος άνθρωπος, ο άρχοντας και ο δίκαιος συσχετισμός του με τον γύρω του υλικό κόσμο. Εκεί θα ζητήσωμε το Παράδειγμα, το κριτήριο, τον πολικόν αστέρα της πορείας μας. Στον αρχαίο ελληνικό κόσμο κατά το πλείστον θα τον βρούμε και από αυτόν θα πρέπει να ξεκινήσωμε.

Και συνεχίζει: «...Ξέρω πως στον καιρό μας δεν είναι της μόδας οι «επιστροφές». Η αλαζονία του πάντα πιο πρωτοπορειάκού, του πιο νεωτεριστικού, ξένου προς την Παράδοση σαγηνεύει τόσο τα χαύνα πλήθη, όσο και τους δημοφιλέστερους πνευματικούς ηγέτας των. Την αναδρομή στην Ιστορία δεν την συμπαθούν (τα διδάγματα της αρχαίας σοφίας μάλλον τα αποστρέφονται). Διότι δεν έχουν μέσα τους ιστορία, δεν έχουν ρίζες στη γη των προγόνων τους. Αν αυτής της νοοτροπίας οι άνθρωποι επικρατήσουν (και ολοένα περισσότερο επικρατούν θα γίνουμε (ημείς οι Ευρωπαίοι) κακέκτυπα των Ρώσων ή των Αμερικάνων...Και τότε, και αν ακόμη βρεθῇ κάποιος Αέτιος, να δώση μια τελευταία μάχη για την τιμή της Ευρώπης...θα χρειασθῇ να περάσουν αιώνες για να ξαναθυμηθούμε ότι είμαστε προπάντως άνθρωποι σαν τον Σωκράτη, τον Μάρκο Αυρήλιο, σαν τον Αγ. Φραγκίσκο, σαν τον Μονταίν και σαν τον Γκαίτε».

Μας είναι έτσι ευχάριστο να ακούσουμε από τον κ. Γράβιγγερ για την σκοπιά από την οποία εξετάζει τον Πυθαγόρα: «...Αποβλέπει όχι εις την «σοφήν» παρουσίασιν του συνήθους κοινωνικού βίου του Διδασκάλου των Αιώνων, αλλά εις την αναγωγήν στοιχείων βασικών περί της προσωπικότητος αυτού ως θεοφορήτου Ανθρώπου, βάσει των οποίων ο σύγχρονος άνθρωπος θα γνωρίσει την αληθή Βιονομίαν των μεμνημένων και θα ιδρύση εκ νέου μίαν Επιστήμη της Ζωής, θεμελιωμένην επί των αναλοιώτων Νόμων της Φύσεως και του Πνεύματος».

Μια εργασία που θα ικανοποιήσει κάθε σοβαρό αναγνώστη και ερευνητή. Στη σκιαγραφία αυτή του Πυθαγόρα και της φιλοσοφίας του δεν υπάρχει τίποτα αυθαίρετο ή φανταστικό. Κάθε λόγος κάθε χαρακτηρισμός βασίζεται σε αποσπάσματα γνωστών αρχαίων η νεωτέρων συγγραφέων.

Μερικά από τα κεφάλαια:

«Η χρυσή άλυσσος διαδοχής της Ελλην. Παραδόσεως: Ορφεύς-Πυθαγόρας-Πλάτων-Πλωτίνος-Πρόκλος».

«Η Πυθαγόρειος κοινότης, εξωτερική φιλοσοφία, ηθική, κοινωνιολογία».

«Παραδοσιακαί Επιστήμαι των Πυθαγορείων» (Αριθμολογία, Αλφαριθμητικά σύμβολα, Γεωμετρία-Στερεομετρία, Μουσική Αρμονία, Αστρονομία).

«Εσωτερική Διδασκαλία του Πυθαγορισμού» (Πυθαγόρειος Θεολογία, Κοσμολογία, Ανθρωπολογία, Κάθαρσις, Σωτηρία, Λύτρωσις).

Πολλά ακόμη θα μπορούσαν να λεχθούν για την αξία και τη σημασία ενός τέτοιου έργου στην εποχή μας. Είναι ένας οδηγός ζωής και όπως μας είπε ο συγγραφέας κι ένα έργο ζωής.

Κλείνουμε το σημείωμα μας με την σεμνή απολογία του δημιουργού:

«Το παρόν έργον περί Πυθαγόρου δεν παρουσιάζει μιαν απλώς ιστορικήν ή φιλολογικήν έκθεσιν της Προσωπικότητος του μεγάλου Διδασκάλου, αλλ' αποβλέπει, βάσει πλήθους αποσπασμάτων των αρχαίων συγγραφέων εν μεταφράσει, εις την ανάπλασιν και αναδιάρθρωσιν του συγχρόνου Ανθρώπου και γενικώς του δυτικού Πολιτισμού, εις την μεταστροφήν του προς το Αληθές, το Αγαθό και το Ωραίον της αρχαίας ελληνικής Σοφίας.

Ο συγγραφέας αποτείνεται προς τους Ανθρώπους που με δέος διαπιστώνουν την άβυσσον που οδηγείται η σύγχρονος κοινωνία και θέλουν να βοηθήσουν τον Άνθρωπον να καταστή πραγματικόν ομοίωμα του Θεού».

Εὐρετήριο ‘Ομιλιῶν καί ᾽Αρθρων

εἰς Πυθαγόραν (1976—1981)
καί εἰς Τεκτονικό Δελτίο—Πυθαγόραν
(1982—1984)

Γιάννης ᾽Αρδελίδης

Θεμελιακές ἀρχές τοῦ ᾽Εσωτερικοῦ Διαλογι-
σμοῦ 1984 τ.6 σ.60
Θάνατος καί Αἰωνιότητα 1984 τ.9 σ.350

Ἑλ. ᾽Αγγελάκος

Τό φῶς καί ἡ ὠφέλειά του 1981 σ.272

᾽Αναστ. ᾽Αλεξόπουλος

᾽Ο Βελλεροφόντης 1979 σ.75

Κ. ᾽Αναγνωστόπουλος

᾽Ο μῦθος τοῦ Διονύσου 1978 τ.10-11 σ.13
Συμφωνία σέ λά ὕφεση 1983 τ.3-4 σ.78
Τό ἄτομο καί ἡ κοινωνία 1983 τ.5 σ.47

Παν. ᾽Αναγνώστου

Πυθαγόρας, ζωή καί διδασκαλία 1978 τ.12 σ.12
Σπυρίδων Νάγος 1983 τ.5 σ.28

Μόσχ. ᾽Αποστολίδης

Τό ἑλληνικό πνεῦμα — ἡ ᾽Επανάστασις τοῦ 21 1977 τ.1 σ.34

Σταῦρος Βασαρδάνης

Περί ᾽Ελευθερίας 1984 τ.7 σ.165
Σκέψεις γιά τήν «Κοιλάδα τῶν Ρόδων» 1984 τ.9 σ.367

Δημ. Βασιλάκος

Τό καλό καί τό κακό

1983 τ.3-4 σ.53

Ἀπάντηση σέ μία προφητεία

1984 τ.9 σ.319

Χρ. Βασιλείου

Ἡ κοσμογονία τοῦ Ἡσιόδου

1983 τ.5 σ.35

Οἱ ἀρχαῖοι Μῦθοι

1984 τ.7 σ.150

Τζών Βεϊνόγλου

Ἡ Ἰωνία στὸν μεγάλο ξεσηκωμό

1982 τ.1 σ.27

Παν. Βλαχόπουλος

Ὁ Ἁγ. Γεώργιος Φιλικῶν καί ἡ Ζάκυνθος

1983 τ.5 σ.85

Ὁρκομωσία Διον. Σολωμοῦ στή Φιλική Ἑταιρία

1984 τ.6 σ.79

Θρασ. Βλησίδης

Τό πρόβλημα τοῦ εἶναι καί τῆς γνώσεως

1979 σ.37

Τετέλεσθαι

1984 τ.7 σ.120

Ἐμμ. Γαλάνης

Τά ἰδεώδη τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ

1977 τ.6 σ.32

Γ. Γεωργιάδης

Ἡ ἠθική ἀξία τοῦ μεγάλου ξεσηκωμοῦ

1978 τ.9 σ.33

Ἡρ. Γεωργούλης

Ὁρθολογισμός καί Μυστικισμός

1979 σ.114

Ἀθ. Γκενερέλης

Τό χειμερινό Ἡλιοστάσιο

1980 σ.151

Θαλῆς Γρηγορόπουλος

Δημ. Ἰωαννίδης

1983 τ.5 σ.77

Ἡρ. Δανιήλ

Θεμελιώδεις Ἀρχαί τοῦ Τεκτονισμοῦ

1980 σ.149

Νικ. Δοντᾶς

- Ἡ Εὐθανασία 1982 τ.1 σ.36
 Ὁ χρόνος, σταθμός καί ἐξέλιξη 1983 τ.2 σ.21

Ἐμ. Δρεπανάσκυ

- Τεκτονισμός, Ἀδελφότης χωρίς σύνορα 1981 σ.265

Ἰ. Δροσόπουλος

- Τεκτονισμός, ἀτομική ἐνέργεια καί κοινωνική συμπεριφορά 1979 σ.105

Γεωρ. Εὐθυμίου

- Ἐντυπώσεις-συμπεράσματα ἀπό τή Γεν. Συνέλευση τῆς 28/1/64 1984 τ.6 σ.80

Ἀχιλ. Ζαβαλλῆς

- Τεκτονική ἐκδρομή στό μοναστήρι Παναγίας Ἀρίκου 1976 τ.4 σ.15
 Τεκτονικοί στοχασμοί 1981 σ.311

Θωμ. Ζαφείρας

- Πάντων χρημάτων μέτρον ἄνθρωπος 1980 σ.185

Χρῆστος Θηβαῖος

- Ὁ Τεκτονισμός εἶναι θρησκεία; Ὁχι δέν εἶναι 1981 σ.276

Ἰ. Ἰακωβίδης

- Γιατί ὁ Τεκτονισμός εἶναι κλειστός στίς γυναῖκες 1976 τ.1 σ.7

Γ. Ἰωαννίδης

- Οἰκογένεια-Φιλία στά ἀποφθέγματα τῶν ἑπτὰ σοφῶν 1979 σ.15

Ἀρ. Κακούρης

- Σύμβολα καί Ἀλληγορίες 1977 τ.6 σ.36
 Ἡ τεκτονική μέθοδος ἐκπαιδεύσεως 1978 τ.9 σ.11
 Τό Δελφικόν Γνώθι σ' αὐτόν 1983 τ.5 σ.55

Μιχ. Καλκάνης

Περί Τεκτονικής σιγῆς 1976 τ.3 σ.8

Ίππ. Καλογερόπουλος

Ταξίδι στή Γαλάζια Πολιτεία 1984 τ.8 σ.262

Ίάκ. Κάμφωνας

Ὁ Νόμος τῆς σιγῆς 1976 τ.3 σ.9

Ἀπ. Καραλῆς

Ἡ εὐδαιμονία, ὁ βαθύτερος σκοπός τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς 1976 τ.3 σ.25

Ὅμοιότητες καί διαφοραί Ἐπιστήμης καί Τεκτονισμοῦ 1977 τ.2 σ.29

Π. Καρανίκας

Αἱ διάφοροι θεωρίαι περί τήν καταγωγήν τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ 1976 τ.2 σ.27

Ὁ Μυσταγωγικός θάνατος 1976 τ.4 σ.13

Ἡ γοητεία τοῦ Τεκτονισμοῦ 1978 τ.9 σ.9

Τά λευκά γάντια στόν Τεκτονισμό 1978 τ.10-11 σ.9

Μερικές σκέψεις γιά τόν Τεκτονισμό 1978 τ.12 σ.5

Ὁ Γκαῖτε ἐλεύθερος Τέκτων 1979 σ.69

Γ. Καρρέρ

Ἐκ τῆς Στοᾶς τοῦ Ἀγ. Ἰωάννου 1977 τ.6 σ.42

Γλ. Κασουλίδης

Ἡ βασική ἰδέα πού συμπληρώνει τήν τριλογία Ἐλευθερία-Ἰσότης-Ἀδελφότης 1978 τ.9 σ.7

Τά συμπόσια τῶν τεκτόνων 1981 σ.315

Χρ. Κατσικόπουλος

Ἡ Ἑλληνική Ἀντικαρκινική Ἑταιρία 1976 τ.3 σ.20

Γεώρ. Καψωμένος

Ὁ Τεκτονισμός καί οἱ ἐπικριταί του 1976 τ.1 σ.3

Πρός τήν Σεπτήν 'Ιεραρχίαν τῆς ἐν Κρήτῃ 'Εκκλησίας	1977 τ.2 σ.6
'Η ἐντός ἡμῶν Βηθλεέμ	1980 σ.219
'Η μεταφυσική δικαίωση τῆς Δημοκρατίας	1984 τ.6 σ.31
Οἱ ὀρίζοντες τοῦ πνεύματος	1984 τ.7 σ.147

Πέτρος Κουρκουμέλης

'Ο Κερκυραϊκός Τεκτονισμός	1983 τ.5 σ.82
'Ο Τεκτονισμός στήν Κέρκυρα	1984 τ.6 σ.84

Κ. Κρούπης

'Εναρμονίσωμεν ἑαυτούς πρὸς τόν παγκόσμιον ρυθμόν	1980 σ.189
---	------------

Κ. Κυριαζόπουλος

'Η Μύησις τοῦ Πυθαγόρου	1982 τ.1 σ.23
-------------------------	---------------

'Ανδρ. Κωνσταντόπουλος

Τό πρόβλημα τοῦ καλοῦ καί τοῦ κακοῦ	1984 τ.9 σ.360
-------------------------------------	----------------

'Ιω. Λαδάς

Τό πραγματικόν νόημα τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου	1976 τ.2 σ.22
--	---------------

Μηνᾶς Λογοθέτης

Τό μήνυμα τοῦ Γκράαλ	1982 τ.1 σ.6
'Ο Γκαϊτε ὡς Τέκτων	1983 τ.3-4 σ.9
'Εγκύκλιος	1983 τ.5 σ.1
'Ο Βόλφγκανγκ 'Αμαντέους Μότσαρτ ὡς Τέκτων	1984 τ.6 σ.13
'Εκατόν ἔτη ἑλληνικοῦ Τεκτονισμοῦ	1984 τ.7 σ.103
'Εγκύκλιος	1984 τ.9 σ.291

Σταμ. Μακρῆς

Πορεία πρὸς τόν αὐθεντικό ἀνθρωπισμό	1977 τ.6 σ.34
'Αρχές ἠθικῆς καί θρησκείας	1978 τ.12 σ.5
Τό νόημα τῆς 'Ελευθερίας	1982 τ.1 σ.17
'Η Τεκτονική Μεταφυσική	1983 τ.5 σ.18

Ἀρχές ἠθικῆς καί θρησκείας. Ἡ Τεκτονική Θέση

1984 τ.7 σ.139

Ἀπό τό φῶς πρὸς τὴν Θεότητα

1984 τ.8 σ.218

Χρῆστος Μανέας

Ἐγκύκλιος

1983 τ.3-4 σ.1

Φωνή ἀπὸ τὸν τάφο...

1983 τ.5 σ.26

Ἀνακοινώσεις

1984 τ.6 σ.91

Ἐγκύκλιος

1984 τ.8 σ.193

ἈΘ. Μαργέλης

Σκιαγράφηση τῆς ἀρετῆς

1982 τ.2 σ.43

Κ. Μελισσαρόπουλος

Ὁ Στεγαστής

1976 τ.4 σ.6

Ὑπηρετεῖν...

1977 τ.7-8 σ.12

Ἡλιοστάσιο καὶ συνεστιάσεις

1978 τ.10-11 σ.16

Ἐλεύθεροι καὶ ἐνάρετοι

1978 τ.12 σ.11

Εὐγενεῖς ἐπιδιώξεις

1979 σ.51,

1980 σ.224

Γ. Μισαῖδης

Ἐθνικὲς ἐπέτειοι

1983 τ.3-4 σ.94

Εὐ. Μουτσόπουλος

Εὐθύνη σύγχρονου ἀνθρώπου Ἐλευθερία καὶ

Ἀξιοπρέπεια

1983 τ.5-6 σ.6

Ἡ καιρικότης τῆς Φιλοσοφίας

1984 τ.9 σ.297

Κ. Μπάλλας

Ἡ μυστικὴ πλευρὰ τοῦ Πυθαγορικοῦ συστήματος

1980 σ.206

Παν. Μπελούσης

Ἀλεξ. Τζαζόπουλος, ὁ ἀνθρώπος, ὁ ἀγωνιστής

1976 τ.1 σ.11

Τεκτονικὴ Βιωτικὴ

1978 τ.9 σ.16

Νικ. Μπερῆς

Ὁ Γεώργιος Γεμιστός Πλήθων

1977 τ.1 σ.27

Γεώρ. Μπιμπήρης

Ἀφιέρωμα στὸν μουσουργό Τέκτονα J. Sibelius 1983 τ.2 σ.35

Σπυρ. Νάγος

Τά μυστήρια τοῦ Ἰωάννου 1979 σ.85
Ὁ σκοπὸς τοῦ Τεκτονισμοῦ 1984 τ.8 σ.224

Κ. Ὀλύμπιος

Ἡ φιλία 1981 σ.270

Νικ. Παναγιώτου

Τό φιλάνθρωπον εἶναι τό βασικώτερο γνῶρισμα τοῦ Τέκτονος 1979 σ.109

Δημ. Παπακωνσταντίνου

«Οὐδέν οἶδα» 1983 τ.3-4 σ.44
28 Ὀκτωβρίου 1940 1983 τ.5 σ.15

Τασ. Παπαναστασάτος

Τά Ἡλιοστάσια καί ἡ Ἰωαννιτικὴ παράδοση 1980 σ.187

Γ.Χ. Παπαχαλαλᾶμπους

Τά ἀρχαῖα Μυστήρια καί ὁ Τεκτονισμός 1976 τ.1 σ.17
Ἀρχαῖα Μυστήρια (Ὀρφικά-Πυθαγόρεια-Ἐλευσίνια) 1980 σ.165

Ἐμμ. Παρασκευᾶς

Ὁ αἰώνιος ἔφηβος 1980 σ.147

Ν. Παρτσινέβελος

Ἡ σιγή 1980 σ.198

Θ. Πετρακόπουλος

Μύησις 1980 σ.188

Ἀθαν. Ρεντζεπόπουλος

Ὁ Νίκος Καζαντζάκης καί τό ἔργο του 1984 τ.6 σ.68

Χρ. Ριζόπουλος

- Οι Τέκτονες της 'Αμερικανικής 'Επανάστασως
 τοῦ 1776 1976 τ.4 σ.34
- 'Ο Τέκτων Γεώργιος Κάνιγγ 1977 τ.7 -8 σ.5
- 'Ερρίκος Σλήμαν, ἀκάθεκτος ἐρευνητής καί
 Μύστης 1977 τ.7-8 σ.41
- 'Η ἱστορία τῆς 'Ελλάδος εἶναι ἀνάγκη νά ξανα-
 γραφῇ 1978 τ.10-11 σ.37
- 'Επαμ. Δεληγεώργης 1980 σ.201

Β. Ρόζος-Κ. Κόντος

- 'Υπέρτ. Περιστ. Σοφία. 100 ἐτῶν ζωὴ καί δρά-
 σεις 1984 τ.8 σ.247

Στ. Ρωμανιάς

- 'Η πνευματικὴ δομὴ τοῦ ἀνθρώπου 1976 τ.2 σ.9

Γ. Σακελλαρίου

- Πυθαγόρας, ὁ μέγας φιλόσοφος ὅλων τῶν
 ἐποχῶν 1976 τ.1 σ.9
- Δόγμα καί Τελετουργικά τοῦ 'Εσωτερικοῦ Πυ-
 θαγορισμοῦ 1976 τ.2 σ.18
- 'Ο Πυθαγόρας καί ἡ Σχολὴ νέων τῆς Σάμου 1976 τ.3 σ.22
- 'Ο Πυθαγόρας πρὸς τοὺς νέους τῆς ἐποχῆς
 του 1976 τ.4 σ.28

Παῦλος Σαντορίνης

- Φιλοσοφικὴ διερεύνησις θέματος ἐμφάνισεως
 τοῦ Σύμπαντος 1982 τ.2 σ.1
- 'Η θεωρία πολλαπλῶν διαδοχικῶν ἐκρήξεων
 τοῦ Σύμπαντος 1982 τ.3-4 σ.63
- Συλλογισμοί περὶ τοῦ Μεγάλου 'Αρχιτέκτονος
 τοῦ Σύμπαντος 1984 τ.7 σ.100

Γεώρ. Σεργόπουλος

- 'Ελευθερία-Ἰσότης-Ἀδελφότης 1976 τ.3 σ.1
- 'Ο Τεκτονισμὸς δέν εἶναι θρησκεία 1980 σ.145
- 'Ανασκευὴ τῆς ἐκστρατείας ψευδῶν 1981 σ.324

Σπυρ. Σκιαδαρέσης

- Ὁ Διονύσιος Σολωμός καί τό ἔργο του 1984 τ.7 σ.167
 Βιβλιοκρισία: Θ. Τάσιου, Τεκτονικά Γυμνάσμα-
 τα 1984 τ.8 σ.286

Δῆμος Σολωμονίδης

- Ἀλβέρτος Σβάϊτσερ, ἓνας μεγάλος ἀνθρωπι-
 στής 1984 τ.7 σ.157

Ἰω. Σταυροπόδης

- Τά Κρητικά Μυστήρια καί ὁ Τεκτονισμός 1978 τ.9 σ.4
 Ὁ Λυκιδεύς 1978 τ.10-11 σ.18
 Ἡ συμβολική σημασία τοῦ αἵματος 1980 σ.230

Στέλ. Συκαλλίδης

- Γνώθι σαυτόν 1978 τ.12 σ.36

Θεοδ. Τάσιος

- Τό Κάλλος, στοιχεῖο Μυσταγωγικό 1983 τ.3-4 σ.29
 Οἱ ἀφελεῖς συσχετισμοί Τεκτονισμοῦ καί Ὁρη-
 σκείας 1984 τ.6 σ.7
 Ὁ Τεκτονισμός καί ἡ Ἐλευθερία 1984 τ.7 σ.123
 Ἡ ἀγωνία γιά τή γνώση 1984 τ.8 σ.197

Στυλ. Τράκας

- Ἡ Φιλική Ἑταιρία καί ὁ Τεκτονισμός 1980 σ.251

Μάνος Τρουλλινός

- Ἡ Δήμητρα 1983 τ.5 σ.63

Κ. Τσέλλος

- Ὁ Μονόκερως καί ὁ συμβολισμός του 1978 τ.12 σ.32
 Ἡ «ικανή μόρφωσις» 1981 σ.268
 Ὁ συμβολισμός τοῦ Ρόδου 1983 τ.5 σ.41

Γεώρ. Τσιρόπουλος

- Ἡ ἐξέλιξη τοῦ ἀνθρώπου 1984 τ.9 σ.330

Ἄνδρ. Τσόκκος

Μύησις, τυπική, συμβολική καί πραγματική 1976 τ.3 σ.7

Unesco

Τό δικαίωμα νά εἶσαι ἄνθρωπος 1986 τ.9 σ.302

Γεώρ. Φακός

Ἐπί Γῆς εἰρήνη 1976 τ.4 σ.2
Τά σύμβολα τῶν ἀρχαίων Αἰγυπτίων 1977 τ.7-8 σ.18

ἸΘ. Φαρμπρικέζης

Ἡ ἰδιωτική τοῦ Τεκτονισμοῦ 1984 τ.8 σ.209

Κλ. Φιλανιώτης

Ὁ Τέκτων ὡς ἡγέτης ἔχει ὑποχρεώσεις 1979 σ.107

Πέτρος Φράγκος

Ἡ ἀρετή κατὰ τοὺς ἀρχαίους καί τόν Τεκτονισμόν 1976 τ.4 σ.19
Μητέρα μου Στοά 1977 τ.2 σ.31

Χρ. Φωτεινόπουλος

Ἡρόδοτος, Μύστης τῶν Μυστηρίων τῆς ἐποχῆς του 1977 τ.7-8 σ.8

Κώστας Ἰωσήφ Χαράκης

Ροδοθέα 1982 τ.2 σ.49
Ὁ Σταυρός 1984 τ.6 σ.77
Δίπτυχο 1984 τ.9 σ.356

Παν. Χατζηϊωάννου

Τί ὠθεῖ τόν ἄνθρωπον πρὸς τό φῶς; 1983 τ.2 σ.26

Ἰω. Χατζημηνάς

Γνώθι σαυτόν 1979 σ.52

Ξεν. Χατζησαράντος

Ἡ ἀποστολή τοῦ Τεκτονισμοῦ 1977 τ.1 σ.13

Λάζ. Χουμανίδης

Ὁ ἄνθρωπος ὡς ἄτομον καί πρόσωπον κατὰ τό Τεκτονικόν πνεῦμα	1983 τ.2 σ.14
Μωϋσῆς ὁ μέγας ἡγέτης καί Μύστης	1984 τ.6 σ.47
Ὑψη καί πνεῦμα	1984 τ.8 σ.206

Δημ. Χρηστάκης

29 Μαΐου 1453	1983 τ.3-4 σ.83
Ἡ ἀντίσταση τοῦ λαοῦ πρό καί μετά τήν πτώση τοῦ Βυζαντίου	1984 τ.8 σ.233

Κύπρος Χρυσάνθης

Ἐλευθερία καί ἀνθρώπινα δικαιώματα	1981 σ.313
Τρία Τεκτονικά ποιήματα τοῦ Γκαϊτε	1981 σ.355

Τῆς Συντάξεως

Μνήμη Χρ. Ριζοπούλου	1982 τ.1 σ.40
Ὁ καινούργιος χρόνος	1982 τ.2 σ.11
Στήν ἱερή σκιά τοῦ Διδασκάλου	1983 τ.2 σ.31
Ἡ ἐποχή τοῦ ἀνθρώπου	1983 τ.3-4 σ.6
Μνήμη Δημ. Τσήρου	1983 τ.3-4 σ.99
Χριστούγεννα	1983 τ.5 σ.4
Ὁ ἀνθρωπισμός τοῦ Μέλλοντος	1984 τ.6 σ.4
Διοικητικός Ἀπολογισμός 1981-82	1983 τ.2 σ.57
Διοικητικός Ἀπολογισμός 1983	1983 τ.5 σ.109
Αἰρεῖτε τά κατὰ τήν ἀρετήν πράττειν	1984 τ.7 σ.97
Βήματα Ἀθανασίας	1984 τ.8 σ.195
Ὑπέρτατον Περιστ. Σοφία. Ἑορτασμός 100τηρίδος	1984 τ.8 σ.244
Ἡ Τεκτονική συζυγική ἀναγνώριση	1984 τ.9 σ.294
Οἱ Στοές Θεσ/κῆς τιμοῦν τόν Μακεδονικό ἀγῶνα	1984 τ.9 σ.338
Συνέδριο ὑπάτων Συμβουλίων Εὐρώπης	1984 τ.9 σ.376

(Ἐπιμέλεια Κωστή Μελισσαροπούλου)

ΔΕΣΠΟΙΝΑ ΠΑΤΡΙΝΟΥ

Μπαλάντα

Μιά παιδούλα γνώρισα
 όνειροπαρμένη,
 σέ χωριό σιμά σέ θάλασσα
 γεννημένη,

Κοχύλια, άστέρια, βότσαλα
 στό μυαλό της,
 τό γαλάζιο, ή άμουδιά
 σπιτικό της.

Μαργαριτάρια βότσαλα,
 σπίτια κρυσταλλένια,
 όπαλλένια μάτια μου,
 δέντρα σμαραγδένια.

Ψάχνει νά βρεϊ στό βυθό
 τά όνειρά της
 κι' ή ζωή γλιστρά
 μακριά της.

Τό κράβι ποϋ εΐναι τοϋ Δυσσέα,
 ποϋ οί Δελφίνες,
 ποϋ εΐναι οί γλυκολάλητες,
 πού μαγεύουνε σειρήνες;

Μαργαριτάρια βότσαλα
 σπίτια κρυσταλλένια,
 όπαλένια μάτια μου,
 δέντρα σμαραγδένια.

Ήρθε ό καιρός καί πέθανε
 — τήν πήρε τάχα ή Θέτις; »
 καί, σά νά μήν γεννήθηκε
 δέν έζησε ποτέ της.

Μεταξύ μας

ΤΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΜΑΣ

Τὰ Γραφεῖα τοῦ «Ἰλισοῦ», Χαρ. Τρι-
κούπη 26, α' ὄροφος Κωδ. 106 79, εἶ-
ναι ἀνοικτὰ καθημερινῶς πλὴν Σαββά-
του 9.30 - 12.30

Τηλ. Γραφείων 3620.702

ΕΜΒΑΣΜΑΤΑ

Παρακαλοῦμεν, ἀποστέλλετε μὲ τα-
χυδρομικὴν ἢ τραπεζικὴν ἐπιταγὴν εἰς
τὴν διεύθυνσιν: «Κωστὴν Μελισσαρό-
πουλον, Χαρ. Τρικούπη 26, α' ὄροφος
Κωδ. 106 79, Ἀθήνας». Ἀποστολαί
μὲ τραπεζικὰς ἐντολὰς μᾶς δυσκο-
λεύουν πολὺ.

ΑΛΛΑΓΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΩΝ

Τεύχη ἀποσταλέντα στοὺς κατωτέ-
ρω συνδρομητὰς μας, ἐπεστράφησαν
ἀπὸ τὸ Ταχυδρομεῖον μὲ τὴν σημείω-
σιν: «μετώκησε» ἢ «ἀγνώστος». Παρα-
καλοῦνται ὅσοι τοὺς γνωρίζουν νὰ
τοὺς εἰδοποιήσουν ἢ νὰ μᾶς δώσουν
τὰς διευθύνσεις των:

ΑΘΗΝΩΝ

Θεόδ. Παπαδέας, Ἀθήναι
Κων. Στεργίου, Π. Φάληρο

ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Βασ. Ἰωαννίδης, Δράμα
Δημ. Μπούκης, Δράμα
Ἀθαν. Κατσαούνης, Καβάλα
Mrs C. Gyalistas, Swisse

ΕΓΚΑΤΕΛΕΙΨΑΝ ΤΟΝ ΘΙΝΟΝ ΒΙΟΝ

Χριστόφ. Χατζηϊωσήφ, Ἀθήναι
Μ. Καραβέλλας, Ρόδος

ΒΙΒΛΙΑ ΠΟΥ ΛΑΒΑΜΕ

(Μὲ τὴ σειρὰ λήψεως)

Κύπρος Χρυσάνθης: Ἑξὶ Κύπριοι Ποιη-
τές. Λευκωσία 1985.

Ἑλένη Σοφρά: Ἡ Ἑλληνικὴ ποίηση.
Ἰωλκός.

Πετρούλα Ἀλ. Παναγιωτίδης: Στὴ θύελα
τῆς Ζωῆς (ποίηση). Ἀθήνα
1985.

Δημήτρης Κρανιώτης: Ἰχνη (ποίηση).
Στόμιο 1985.

Λάμπης Λοῦκος: Νερόμυλοι (Μελέτη
Ιστορικὴ καὶ Λαογραφικὴ).

Δημήτρης Ἀ. Ματσούκας: Σοφία Σει-
ράχ. Ἀθήνα 1985.

Καίτη Παπαδάκη-Καραμήτσα: Ἡλιο-
τρόπια (Διηγήματα). Ἀθήνα 1985.
Μελισσάνθη: Νύξεις. Ἀθήνα 1985.

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

Κρητικὴ Ἑστία. Διευθ. Ἐμ. Παπαγρη-
γοράκης (Ἰουλ.-Αὐγ. '84)

Πνευματικὴ Κύπρος. Ὑπεύθ. Κύπρος
Χρυσάνθης (Ὀκτ.-Δεκ.)

Τριφυλλιὰ Ἑστία. Διευθ. Διον. Πιτ-
ταρᾶς (Νοέμ.-Δεκ.)

Προβλήματα. Ἐκδ. π. Γ. Πυρουνάκης
(Ἰαν.-Μάρτ.)

Ροταριανὸς Ὀμιλος Ἡρακλείου (Ἰαν.-
Φεβρ.)

Ροταριανὸς Παλμός (Ὀμιλος Χανίων)
(Ἰαν.-Φεβρ.-Μάρτ.)

Σμύρνα. Διευθ. Ἰσ. Μαλοβρούβα
(Ἰαν.-Μάρτ., Ἀπρ.-Ἰούν.)

Προσανατολισμοί. Διευθ. Γιάννης Τζα-
νετάκος (Γεν.-Μάρτ.)

Τὸ κουτὶ τῆς Πανδώρας. Διευθ. Κατε-
ρίνα Τσαλίκη-Κατσιώρη (Μῆνας
1ος)

Χρονικά. Ὑπεύθ. Ἰωσ. Λόβιγγερ
(Μάρτ.)

«ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΙΛΙΣΟΣ»

της Θεοσοφικής Έταιρίας
έν 'Ελλάδι

Χαρ. Τρικούπη 26-Αθήναι 106 79

Έκδοτης Διευθυντής:

Κωστής Ν. Μελισσαρόπουλος
Πλατ. Έθνικης Τραπεζης 3, Φιλο-
θέη 152 37

Τιμή τεύχους Δρχ. 100

Μάιος.-Ιούνιος 1985

Δράμα: Φιλ. Τζάλλας

Ζάκυνθος: Ίππ. Καλογερόπουλος

Ήράκλειον: Βασ. βασιλείου

Θεσ/νίκη: Εύ. Ψαρᾶς, Βιβλιοπωλείον

Ίπποδρομίου 10, τηλ. 265.042

Ίωάννινα: Μιχ. Πραπίδης

Καβάλα: Πέτρος Φραγκίδης

Κέρκυρα: Άλεξ. Λοῦβρος

Κομοτινή: Ίω. Σαμουρκασιδης

Λαμία: Κ. Φαλίδας

Λάρισα: Άρ. Σοφίτης

Μυτιλήνη: Δ. Ροδάκης

Ξάνθη: Μάριος Κουτσουριδης

Πάτραι: Άθ. Κοντοσάκις

Ρέθυμνο: Άντ. Βιστάκης

Ρόδος: Σταῦρος Βαφειδης

Σέρραι: Άνέστης Σάββας

Σῦρος: Π. Ζαραφωνίτης

Χαλκίδα: Γ. Λάμπρου

Χανιά: Έμμ. Νοδαράκης

Άμμόχωστος: Άνδρ. Τσόκκος

Λεμεσός: Άνδρος Σωτηρίου

Λευκωσία: Θεοφ. Παναγιώτου, 2 Ό-

θωνος, Τ.Τ. 102, τηλ. 74815

Πάφος: Κ. Καθηζιώτης

Ίσταμπούλ: Γ. Βακαλόπουλος

Σύγχρονη Σκέψη. Άρχισ. Γ. Χαλατσᾶς
(Μάρτ.)

Ίσραηλινά Νέα. Έκδ. Δ. Νικολαΐδης
(Μάρτ.)

Βορειοελλαδικά. Διευθ. Φ. Τριάρχης
(Μάρτ.)

Δαυλός. Διευθ. Δημ. Λάμπρου (Μάρτ.-
Άπρ.)

Διάσταση. Διευθ. Γ. Καμπασακάλης
(Μάρτ.-Άπρ.)

Νέα Σύνορα. Διευθ. Δ. Βαλασκαντζῆς
(Άπρ.-Ιούν.)

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ
ΤΟΥ «ΙΛΙΣΟΥ»

Βόλος: Γ. Κουκουβίνος

ΑΠΟΣΤΕΙΛΑΤΕ ΤΗ ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΣΑΣ Δρχ. 600

Βιβλία Κρισναμούρτι

Στά πόδια του Διδασκάλου (έκδ. 1966)	100
Έκλογαί από τὸν Κρισναμούρτι (Κ. Μελισσαροπούλου)	250
Ὁ Κρισναμούρτι γιά τὸν Διαλογισμό (Κ. Μελισσαροπούλου)	100
Ἐκπαίδευσι καὶ σημασία ζωῆς	— 1953 250
Ἐλευθερία, ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος	— 1954 500
Στοχασμοὶ πᾶν ὡς πρὸς τὴν ζωὴν (Α΄ σειρά)	— 1956 500
Στοχασμοὶ πᾶν ὡς πρὸς τὴν ζωὴν (Β΄ σειρά)	— 1958 500
Στοχασμοὶ πᾶν ὡς πρὸς τὴν ζωὴν (Γ΄ σειρά)	— 1960 500
Ὅμιλις ἐν τῇ Εὐρώπῃ	— 1967 400
Στὴ σιγὴ τοῦ Νοῦ	— 1970 300
Ἡ ἀναγκαιότητα τῆς ἀλλαγῆς	— 1970 300
Τὸ πέταγμα τοῦ ἀέτος	— 1971 300
Τὰ πρῶτα βήματα τῆς μάθησης	— 1975 500

Ἐγγράψετε νέους συνδρομητὰς

Συνδρομὴ 1985 δρχ. 600

Ἐξωτερικοῦ \$ 10, ἀεροπορικῶς \$ 15

«Ἐπιλογαί» ΙΛΙΣΟΥ

Α΄ Τριετίας 1956–1957–1958

Β΄ Τριετίας 1959–1960–1961

Γ΄ Τετραετίας 1962–1965

ἐκάστη δεμένῃ πρὸς δρχ. 400

Δ΄ Πενταετίας 1966–1970

Χαρτόδετη δρχ. 400, δεμένῃ δρχ. 500

Αἱ συνδρομαὶ ἢ ἀντίτιμον βιβλίων νὰ ἀποστέλλωνται μὲ ταχυδρομικὴν ἢ
τραπεζικὴν ἐπιταγὴν -ὄχι μὲ ἐντολὴν- ἐπ' ὀνόματι Κωστῆ Μελισσαροπούλου
Χαρ. Τρικούπη 26, α' ὁδὸς Κωδ. 106 79. Τηλ. 3620-702

ΧΡΙΣΤΟΥ Α. ΡΙΖΟΠΟΥΛΟΥ

Βασικὲς πληροφορίες περὶ Τεκτονισμοῦ
καὶ τὸ «περιβόλι» τοῦ Ἀντικτεονισμοῦ στὸ βιβλίον
ΟΙ ΤΙΤΛΟΙ ΤΩΝ ΚΥΠΡΙΑΚΩΝ ΣΤΟΩΝ Δρχ. 200

Η ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΙΛΙΣΟΥ ΓΙΝΕΤΑΙ
ΣΤΙΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ «ΕΠΤΑΛΟΦΟΣ» Α.Β.Ε.Ε.
Τηλ. 9217513 - 9214820

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΕΥΧΟΥΣ

	σελ.
Κωστής Μελισσαρόπουλος: Ἡράκλειτος	145
Λούλα Κωνσταντινίδου: Εἶταν τὸ χρῶμα	153
Νίκος Τέντας: Ὡδὴ τοῦ μαύρου ἀδερφοῦ	154
Γ. Φτέρης: Ἡ ἐπίδρασις τοῦ Ὀρφέως ἐπὶ τοῦ Χριστιανισμοῦ	155
Αἰμιλία Ἰβου: Στὸ ἐδώλιο	159
Πάνου Ἀναγνώστου: Σύνοψις Ἑσωτερικῆς Φιλοσοφίας	160
Σαράντος Παυλέας: Ὁ κύριος Σίσυφος	167
Πετρούλα Παναγιωτίδη: Ἄς φύγουνε	168
Ρωμύλος Βαμβακόπουλος: Ἀλχημεία καὶ Ροδοσταυρισμός	169
Διονύσης Κουλεντιανός: Ἀδελφέ μου!	178
Κρισναμοῦρτι: Ροὴ καὶ Διάρκεια	179
Νικ. Καρβούνης: Ἐγωκεντρικὸς Ἀτομισμὸς	183
Ἄντρε Λόττε: Μιὰ παράξενη πρόγνωση τῆς Ἑλ. Μπλαβάτσκυ	189
Ἑλ. Μπαρμπαγιαννίδης: Ἐσπεράντο	192
Νίκος Τέντας: Τὰ Νέα Βιβλία	195
Δημήτρης Τσιμπούκης: Πέτρου Γράβιγγερ: Ὁ Πυθαγόρας	200
Εὐρετήριον Ὀμιλιῶν καὶ Ἀρθρῶν εἰς Πυθαγόραν	203
Δέσποινα Πατρινοῦ: Μπαλάντα	214

Στά προσεχῇ τεύχη

Κατίνα Χατζηδημητρίου: Τὸ πνεῦμα τοῦ ἀρχαίου θεάτρου
Θωμ. Κιουστελίδης: Κάθαρση - Ἀρετὴ - Ἠθικὴ
Παν. Ἀναγνώστου: Διὰ τῆς Ἀναγεννήσεως ἡ Ἐξέλιξις
Δημ. Κυριάκης: Περὶ Pierre Teilhard.
Νίκος Τέντας: Τὰ Νέα Βιβλία.
Ρωμύλος Βαμβακόπουλος: Ἀλχημεία καὶ Ροδοσταυρισμός.